

Τ.Ε.Ι. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΑΝΑΔΟΧΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Φοιτητής: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΙΧΑΛΗΣ

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΟΥΝΤΑΣ
Καθηγητής

Καλαμάτα 2019

Ευχαριστίες

Αρχικά, επιθυμώ να εκφράσω θερμές ευχαριστίες σε όλα τα μέλη του Εκπαιδευτικού Προσωπικού του Τ.Ε.Ι. Πελοποννήσου, που με δίδαξαν. Ιδιαίτερα θέλω να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα της πτυχιακής εργασίας, Καθηγητή Κωνσταντίνο Τσουντα, για την καθοδήγησή του κατά την εκπόνηση της εργασίας. Επιπλέον θέλω να ευχαριστήσω το προσωπικό της Βιβλιοθήκης του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας. Τέλος, αφιερώνω την πτυχιακή μου εργασία στην οικογένεια μου που μου συμπαραστάθηκε σε όλα τα χρόνια της φοίτησης μου.

ΔΗΛΩΣΗ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Με πλήρη επίγνωση των συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων, δηλώνω ενυπογράφως ότι είμαι αποκλειστικός συγγραφέας της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας, για την ολοκλήρωση της οποίας κάθε βοήθεια είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται λεπτομερώς στην εργασία αυτή. Έχω αναφέρει πλήρως και με σαφείς αναφορές, όλες τις πηγές χρήσης δεδομένων, απόψεων, θέσεων και προτάσεων, ιδεών και λεκτικών αναφορών, είτε κατά κυριολεξία είτε βάσει επιστημονικής παράφρασης. Αναλαμβάνω την προσωπική και ατομική ευθύνη ότι σε περίπτωση αποτυχίας στην υλοποίηση των ανωτέρω δηλωθέντων στοιχείων, είμαι υπόλογος έναντι λογοκλοπής, γεγονός που σημαίνει αποτυχία στην Πτυχιακή μου Εργασία και κατά συνέπεια αποτυχία απόκτησης Τίτλου Σπουδών, πέραν των λοιπών συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων. Δηλώνω, συνεπώς, ότι αυτή η Πτυχιακή Εργασία προετοιμάστηκε και ολοκληρώθηκε από εμένα προσωπικά και αποκλειστικά και ότι, αναλαμβάνω πλήρως όλες τις συνέπειες του νόμου στην περίπτωση κατά την οποία αποδειχθεί, διαχρονικά, ότι η εργασία αυτή ή τμήμα της δεν μου ανήκει, διότι είναι προϊόν λογοκλοπής άλλης πνευματικής ιδιοκτησίας.

Όνομα και Επώνυμο Συγγραφέων (Με Κεφαλαία): ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΙΧΑΛΗΣ

Υπογραφές (Ολογράφως, χωρίς μονογραφή):

Ημερομηνία (Ημέρα – Μήνας – Έτος):06-03-2019

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία έχει ως σκοπό την ανάλυση του θεσμού της ανάδοχης οικογένειας στο πλαίσιο του ελληνικού δικαιικού συστήματος. Ειδικότερα, ερευνάται η εξέλιξη του θεσμού μέσα από τις διαδοχικές νομοθετικές παρεμβάσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο Νόμο 4538/2018 που είναι και το τελευταίο σχετικό νομοθέτημα. Αρχικά, ερευνήθηκε και μελετήθηκε η σχετική νομοθεσία με βιβλιογραφική ανασκόπηση. Το αποτέλεσμα της χρήσης της βιβλιογραφικής ανασκόπησης ανέδειξε ότι είναι περιορισμένη, διότι τα κύρια εργαλεία ήταν τα βιβλία του οικογενειακού δικαίου, ενώ εντοπίστηκαν ελάχιστες μονογραφίες σχετικές με το θεσμό της αναδοχής. Στη συνέχεια, έγινε έρευνα νομολογίας. Να σημειωθεί ότι η αναζήτηση των δικαστικών αποφάσεων πραγματοποιήθηκε μέσω α) του συστήματος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθήνας «Ισοκράτης» και β) των αναρτημένων στην ιστοσελίδα του Αρείου Πάγου αποφάσεων. Από την παραπάνω έρευνα διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν ελάχιστες δικαστικές αποφάσεις, που αφορούν ειδικά στο θεσμό της αναδοχής, ενώ υπάρχει πλούσια νομολογία για την υιοθεσία. Από την εργασία προέκυψαν, επίσης, ιδιαίτεροι προβληματισμοί ως προς την αποτελεσματικότητα και τη χρησιμότητα του θεσμού της αναδοχής, ύστερα και από τις αλληπάλληλες νομοθετικές παρεμβάσεις.

Λέξεις κλειδιά: ανάδοχη οικογένεια, αναδοχή ανηλίκου, προστασία ανηλίκου, οικογενειακό δίκαιο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ.....	3
ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ.....	3
1.1 Έννοια και δικαιολογητική βάση της αναδοχής.....	3
1.2 Περιεχόμενο και νομική φύση της αναδοχής.....	3
1.3 Λόγοι της αναδοχής.....	4
1.4 Σχέσεις αναδοχής με άλλους θεσμούς του οικογενειακού δικαίου.....	5
1.4.1 Σχέση αναδοχής με γονική μέριμνα.....	5
1.4.2 Σχέση αναδοχής με επιτροπεία.....	8
1.4.3 Σχέση αναδοχής και υιοθεσίας.....	9
1.5 Νομοθετική ρύθμιση.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ.....	15
ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ.....	15
2.1 Συμβατική αναδοχή.....	15
2.1.1 Περιπτώσεις συμβατικής αναδοχής.....	15
2.1.2 Κατάρτιση της σύμβασης.....	17
2.2 Αναδοχή με δικαστική απόφαση.....	18
2.2.1 Προϋποθέσεις αναδοχής με δικαστική απόφαση.....	18
2.3 Λοιποί όροι και προϋποθέσεις αναδοχής.....	20
2.3.1 Αναγγελία.....	20
2.3.2 Κριτήρια ανάθεσης.....	21
2.3.3 Επιμόρφωση.....	23
2.3.4 Δικαιολογητικά.....	25
2.3.5 Ειδικότερες ρυθμίσεις του Ν. 4538/2018 σχετικές με τη συμβατική και τη δικαστική αναδοχή.....	29
2.4 Επαγγελματική αναδοχή.....	31
2.4.1 Η επαγγελματική αναδοχή - γενικά.....	31

2.4.2 Επαγγελματική αναδοχή βραχείας διάρκειας	31
2.4.3 Η αναδοχή ως μέτρο που εποπτεύεται από τις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	35
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ	35
3.1 Υποχρεώσεις	35
3.2 Δικαιώματα	36
3.2.1 Μέριμνα για τις υποθέσεις του ανηλίκου – διατύπωση γνώμης πριν από τη λήψη απόφασης από τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο για τον ανήλικο	36
3.2.2 Παροχές και διευκολύνσεις στους ανάδοχους γονείς	37
2.2.3 Υποκατάσταση στα δικαιώματα του ανηλίκου, σε περίπτωση δαπανών διατροφής	41
3.3 Ευθύνη	41
3.4 Εξασθένιση της γονικής μέριμνας - επιτροπείας	41
3.5. Ανάκληση και παύση της αναδοχής – άρση και ανάθεση σε άλλο ανάδοχο	42
3.6 Κυρώσεις	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	47
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ	47
4.1 Το Εθνικό Συμβούλιο Αναδοχής - Υιοθεσίας	47
4.2 Μητρώα	50
4.2.1 Μητρώα του Π.Δ.86/2009	50
4.2.2 Μητρώα του Ν.4538/2018	50
4.3 Η κοινωνική υπηρεσία	58
4.4 Η εποπτεία της αναδοχής	59
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	65
ΑΝΑΦΟΡΕΣ	67
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	69
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Π.Δ.86/2009	71
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Ν.4538/2018	81

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	105
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ	107
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	115
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ: ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ	121
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ: ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ	123

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ & ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

- Α.Ε.** Ανώνυμος Εταιρία
- ΑΚ** Αστικός Κώδικας
- ΑμεΑ** Άτομα με Αναπηρία
- ΑΜΚΑ** Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- ΑΠ** Άρειος Πάγος
- Δ.Σ.** Διοικητικό Συμβούλιο
- Δ.Υ.ΠΕ.** Διοίκηση Υγειονομικής Περιφέρειας
- εδ.** Εδάφιο
- Ε.Κ.Κ.Α.** Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- ΕισΝΑΚ** Εισαγωγικός Νόμος Αστικού Κώδικα
- Ε.Σ.Αν.Υ.** Εθνικό Συμβούλιο Αναδοχής και Υιοθεσίας
- Η.ΔΙ.Κ.Α.** Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης
- ΚΠΔ** Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
- ΜΠρ.** Μονομελές Πρωτοδικείο
- Ν.** Νόμος
- Ν.Π.Δ.Δ.** Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
- Ν.Π.Ι.Δ.** Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
- Ο.Π.Ε.Κ.Α.** Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Ο.Τ.Α.** Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- παρ.** Παράγραφος
- Π.Δ.** Προεδρικό Διάταγμα
- ΠΚ** Ποινικός Κώδικας
- Σ.Κ.Λ.Ε.** Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος
- τ.** Τεύχος
- ΦΕΚ** Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των πτυχιακών εργασιών του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών, κατεύθυνση Διοίκησης Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας, της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του Τ.Ε.Ι Πελοποννήσου.

Αντικείμενο της εργασίας είναι η ανάδοχη οικογένεια και ειδικότερα, ο θεσμός της αναδοχής του ανηλίκου.

Σκοπός της εργασίας είναι να εξετάσει το νέο νομικό πλαίσιο που αφορά τον θεσμό της ανάδοχης οικογένειας, με απώτερο σκοπό την εξακρίβωση των λόγων που οδήγησαν στη θέσπισή του.

Ως αναδοχή ανηλίκου εννοείται «η ανάληψη της πραγματικής φροντίδας του προσώπου του παιδιού από τρίτους – είτε μετά από συμφωνία με τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο είτε μετά από δικαστική απόφαση ή εισαγγελική διάταξη – η οποία δεν μεταβάλλει τις έννομες σχέσεις μεταξύ του ανηλίκου και της φυσικής του οικογένειας ή του επιτρόπου».¹

Από τον ορισμό αυτό προκύπτει ότι ο θεσμός της αναδοχής του ανηλίκου αφορά στην ανάθεση της πραγματικής φροντίδας του παιδιού σε τρίτους, που δεν είναι ούτε κάποιος από τους φυσικούς (ή θετούς) γονείς ούτε ο επίτροπος. Περαιτέρω, η ανάληψη με τη μορφή της αναδοχής της πραγματικής φροντίδας του παιδιού δε μεταβάλλονται οι έννομες σχέσεις του ανηλίκου με τη φυσική (ή θετή) οικογένεια ή με τον επίτροπο. Κατά συνέπεια, η αναδοχή έχει από το νόμο περιορισμένο περιεχόμενο. Ο στόχος, που επιδιώκεται, κατά κύριο λόγο, είναι η επανένταξη του παιδιού ή στην οικογένειά του (φυσική ή θετή) ή στη φροντίδα του επιτρόπου, μόλις το επιτρέψουν οι συνθήκες. Αν, όμως κάτι τέτοιο δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί και, αντιθέτως, η αναδοχή αποκτά σταθερότερα χαρακτηριστικά, τότε είναι δυνατόν ο ανάδοχος να αναλάβει είτε την επιμέλεια είτε την επιτροπεία του ανηλίκου, αλλά ενδέχεται και να το υιοθετήσει.

Η ανάλυση του θεσμού της ανάδοχης οικογένειας (και γενικότερα της αναδοχής ανηλίκου) στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας θα γίνει σε τέσσερα κεφάλαια.

¹ Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, 2018, σ. 511

Συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο αναλύονται διεξοδικά η έννοια και το περιεχόμενο της αναδοχής.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να γίνει η αναδοχή και η διαδικασία, που πρέπει σε κάθε περίπτωση να ακολουθηθεί.

Στο τρίτο κεφάλαιο εξετάζεται το πλαίσιο λειτουργίας της αναδοχής, δηλαδή ο τρόπος με τον οποίον διαμορφώνονται οι σχέσεις μεταξύ αναδόχου και παιδιού, μετά τη σύσταση της αναδοχής.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα επί μέρους θεσμικά όργανα και μέσα που πλαισιώνουν την αναδοχή ανηλίκου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ

1.1 Έννοια και δικαιολογητική βάση της αναδοχής

Αναδοχή ανηλίκου υπάρχει όταν τρίτοι έχουν την πραγματική φροντίδα του προσώπου του ανηλίκου, γιατί τους την ανέθεσαν είτε οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος είτε το δικαστήριο (ανάδοχοι γονείς ή ανάδοχη οικογένεια).² Στην περίπτωση αυτή, οι έννομες σχέσεις μεταξύ του ανηλίκου και της φυσικής του οικογένειας ή του επιτρόπου και ιδίως οι αρμοδιότητες από τη γονική μέριμνα ή την επιτροπεία παραμένουν αμετάβλητες, εφόσον δεν ορίζεται στο νόμο διαφορετικά.³ Πρόκειται, συνεπώς, για οικογενειακό σχήμα, το οποίο λειτουργεί προσωρινά και παράλληλα προς τη φυσική οικογένεια. Χαρακτηριστικό της αναδοχής είναι η διάρκεια και η μονιμότητα, ενώ η ανάληψη της φροντίδας ανηλίκου για μικρά χρονικά διαστήματα δε χαρακτηρίζεται ως αναδοχή.⁴

1.2 Περιεχόμενο και νομική φύση της αναδοχής

Όπως επισημάνθηκε, οι ανάδοχοι γονείς έχουν την πραγματική φροντίδα και όχι την επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου, η οποία εξακολουθεί να ανήκει στους γονείς ή τον επίτροπο. Ο χαρακτήρας δηλαδή της αναδοχής είναι συμπληρωματικός σχετικά με τη γονική μέριμνα και την επιτροπεία. Ο χαρακτήρας αυτός της αναδοχής προκύπτει και από τα οριζόμενα στο άρθρο 1659ΑΚ βάσει του οποίου οι ανάδοχοι γονείς μεριμνούν για τις τρέχουσες και επείγουσες υποθέσεις του ανηλίκου και ασκούν στο

² Φίλιος, 2011, σ. 389, Σπυριδάκης, 2006, σ. 837, Παπαχρίστος, 2014, σ. 423, Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, 2018, σ. 511, Γεωργιάδης, 2014, σ. 806

³ Βλ. Άρθρο 1655ΑΚ, Δανηλάτου, 2016, σ. 208, Παπαχρίστου, 2005, σ. 415, Παναγόπουλος, 1998, σ. 208, Φίλιος, 2011, σ. 391, Σπυριδάκης, 2006, σ. 837, Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, 2018, σ. 511, Γεωργιάδης, 2014, σ. 806

⁴ Δανηλάτου, 2016, σ. 209, Γεωργιάδης & Σταθόπουλος, 2003, σ. 809, Καλτσά, 2017, σσ. 11-14, Γεωργιάδης, 2014, σ. 806, Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, 2018, σ. 810 και επ., Δασκαρόλης, 2001, σ. 683

όνομα και για λογαριασμό των γονέων ή του επιτρόπου όσες αρμοδιότητες τους είναι απαραίτητες για να μεριμνούν για τις τρέχουσες και επείγουσες ανάγκες του ανηλίκου.

Υποστηρίζεται ότι θα μπορούσε η αναδοχή να χαρακτηριστεί ως εντολή, δεδομένου ότι καταρχήν ο φυσικός ή θετός γονέας δεν καταβάλλει αμοιβή στον ανάδοχο⁵. Επίσης, υποστηρίζεται ότι η συμφωνία αναδοχής είναι «ιδιόρρυθμη σύμβαση του οικογενειακού δικαίου με στοιχεία εντολής».⁶

1.3 Λόγοι της αναδοχής

Λόγοι στους οποίους μπορεί να στηριχτεί η αναδοχή είναι, ιδίως, οι εξής:⁷

α) Η αδυναμία ή παρεμπόδιση των γονέων να ασκούν, κατά τρόπο ικανοποιητικό, εν όλω ή εν μέρει τη γονική μέριμνα, καθώς και η αδυναμία ή παρεμπόδιση του επιτρόπου να ανταποκριθεί στα καθήκοντά του που σχετίζονται με την εξασφάλιση της υγιούς σωματικής και πνευματικής ανάπτυξης του ανηλίκου.

β) Η ύπαρξη τέκνων εκθέτων, ορφανών ή εγκαταλελειμμένων και από τους δύο γονείς τους ή προκειμένου περί εκτός γάμου μη αναγνωρισμένων τέκνων, κακοποιημένων ή παραμελημένων από τους γονείς τους ή άλλους συνοικούντες, καθώς και ανηλίκων που διαβιούν σε ιδρύματα.

γ) Η κατά το δυνατόν συντομότερη παραμονή των παιδιών που χρήζουν φροντίδας και μέριμνας σε δομές κλειστής φροντίδας.

⁵ Δανηλάτου, 2016, σ. 209, Γεωργιάδης & Σταθόπουλος, 2003, σ. 805, Σπυριδάκης, 1997, σ. 210, Γεωργιάδης, 2014, σ. 809

⁶ Γεωργιάδης, 2014, σ. 809

⁷ Βλ. Άρθρο 2 παρ.3 του Π.Δ.86/2009, βλ. Άρθρα 1532 – 1533ΑΚ, Δανηλάτου, 2016, σ. 209, Περάκη, 2018, σ. 3

1.4 Σχέσεις αναδοχής με άλλους θεσμούς του οικογενειακού δικαίου

1.4.1 Σχέση αναδοχής με γονική μέριμνα

Η αναδοχή έχει ως βασικό χαρακτηριστικό το περιορισμένο περιεχόμενο. Η γονική μέριμνα αποτελεί καθήκον και δικαίωμα των γονέων, οι οποίοι την ασκούν από κοινού. Περιλαμβάνει την επιμέλεια του προσώπου, τη διοίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του τέκνου σε κάθε υπόθεση ή δικαιοπραξία ή δίκη, που αφορούν το πρόσωπο ή την περιουσία του.

Κάθε απόφαση των γονέων, σχετική με την άσκηση της γονικής μέριμνας, πρέπει να αποβλέπει στο συμφέρον του τέκνου. Στο συμφέρον του τέκνου πρέπει να αποβλέπει και η απόφαση του δικαστηρίου, όταν, κατά τις διατάξεις του νόμου, το δικαστήριο αποφασίζει σχετικά με την ανάθεση της γονικής μέριμνας ή με τον τρόπο της άσκησής της. Η απόφαση του δικαστηρίου πρέπει επίσης να σέβεται την ισότητα μεταξύ των γονέων και να μην κάνει διακρίσεις εξαιτίας του φύλου, της φυλής, της γλώσσας, της θρησκείας, των πολιτικών ή όποιων άλλων πεποιθήσεων, της ιθαγένειας, της εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης ή της περιουσίας. Ανάλογα με την ωριμότητα του τέκνου πρέπει να ζητείται και να συνεκτιμάται η γνώμη του πριν από κάθε απόφαση σχετική με τη γονική μέριμνα, εφόσον η απόφαση αφορά στα συμφέροντά του.

Στα γεννημένα σε γάμο τέκνα, τη γονική μέριμνα ασκούν οι δύο γονείς από κοινού. Αν ο ένας από τους γονείς αδυνατεί να ασκήσει τη γονική μέριμνα για πραγματικούς λόγους ή γιατί είναι ανίκανος ή περιορισμένα ικανός για δικαιοπραξία, την ασκεί μόνος ο άλλος γονέας. Η επιμέλεια όμως του προσώπου του τέκνου ασκείται και από τον ανήλικο γονέα. Αν οι γονείς διαφωνούν κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας, και το συμφέρον του τέκνου επιβάλλει να ληφθεί απόφαση, αποφασίζει το δικαστήριο.

Στα υιοθετημένα τέκνα η γονική μέριμνα των φυσικών γονέων αντικαθίσταται αυτοδικαίως από αυτή του θετού ή των θετών γονέων.

Στα γεννημένα χωρίς γάμο τέκνα, η γονική μέριμνα ανήκει στη μητέρα του. Σε περίπτωση αναγνώρισής του, αποκτά γονική μέριμνα και ο πατέρας, που όμως την ασκεί αν υπάρχει συμφωνία των γονέων κατά το άρθρο 1513ΑΚ ή αν έπαυσε η γονική μέριμνα της μητέρας ή αν αυτή αδυνατεί να την ασκήσει για νομικούς ή πραγματικούς λόγους. Με αίτηση του πατέρα, το δικαστήριο μπορεί και σε κάθε άλλη περίπτωση να αναθέσει και σε αυτόν την άσκηση της γονικής μέριμνας ή μέρους της, εφόσον αυτό επιβάλλεται από το συμφέρον του τέκνου. Σε περίπτωση δικαστικής αναγνώρισης, στην οποία αντιδίκησε ο πατέρας, αυτός δεν ασκεί γονική μέριμνα ούτε αναπληρώνει τη μητέρα στην άσκηση της, εκτός αν υπάρχει συμφωνία των γονέων.⁸ Το δικαστήριο μπορεί, αν το επιβάλλει το συμφέρον του τέκνου, να αποφασίσει διαφορετικά με αίτηση του πατέρα, εφόσον έπαυσε η γονική μέριμνα της μητέρας ή αυτή αδυνατεί να την ασκήσει για νομικούς ή πραγματικούς λόγους ή υπάρχει συμφωνία των γονέων.

Στις περιπτώσεις διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή διακοπής της συμβίωσης των συζύγων και εφόσον ζουν και οι δύο γονείς, η άσκηση της γονικής μέριμνας ρυθμίζεται από το δικαστήριο. Η άσκηση της γονικής μέριμνας μπορεί να ανατεθεί στον έναν από τους γονείς ή, αν αυτοί συμφωνούν ορίζοντας συγχρόνως τον τόπο διαμονής του τέκνου, στους δύο από κοινού. Το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει διαφορετικά, ιδίως να κατανείμει την άσκηση της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων ή να την αναθέσει σε τρίτον. Για τη λήψη της απόφασής του το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του τους έως τότε δεσμούς του τέκνου με τους γονείς και τους αδελφούς του, καθώς και τις τυχόν συμφωνίες που έκαναν οι γονείς του τέκνου σχετικά με την επιμέλεια και τη διοίκηση της περιουσίας του. Ο γονέας, στον οποίο δεν έχει ανατεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας, έχει το δικαίωμα να ζητάει από τον άλλο πληροφορίες για το πρόσωπο και την περιουσία του τέκνου.

Ο καθένας από τους γονείς επιχειρεί και μόνος του πράξεις αναφερόμενες στην άσκηση της γονικής μέριμνας:⁹

α) όταν πρόκειται για συνήθεις πράξεις επιμέλειας του προσώπου του τέκνου ή για την τρέχουσα διαχείριση της περιουσίας του ή για πράξεις που έχουν επείγοντα χαρακτήρα και

⁸ Βλ. Άρθρο 1513ΑΚ

⁹ Δανηλάτου, 2016, σελ. 113 και επ.

β) όταν πρόκειται για τη λήψη δήλωσης της βούλησης που είναι απευθυντέα προς το τέκνο.

Στις περιπτώσεις διακοπής της συμβίωσης των γονέων, διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου τους, καθώς και όταν πρόκειται για τέκνο γεννημένο χωρίς γάμο των γονέων του, τις αξιώσεις διατροφής που έχει το τέκνο κατά του γονέα του, ο οποίος δεν έχει την επιμέλεια του προσώπου του, μπορεί να τις ασκεί αυτός που έχει την επιμέλεια και, αν δεν την έχει κανείς, αυτός με τον οποίο διαμένει το τέκνο.

Αν τα συμφέροντα του τέκνου συγκρούονται με τα συμφέροντα του πατέρα του ή της μητέρας του, που ασκούν τη γονική μέριμνα, καθώς και των συζύγων ή των συγγενών τους εξ αίματος ή εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή, διορίζεται ειδικός επίτροπος.

Η αναδοχή αρκείται, σε αντίθεση με τη γονική μέριμνα, στην αντιμετώπιση και στη ρύθμιση προς το συμφέρον του ανηλίκου της κατάστασης που προκύπτει από την αδυναμία ανταπόκρισης των γονέων ή του επιτρόπου στις υποχρεώσεις τους απέναντί του. Οι έννομες σχέσεις του ανηλίκου τόσο με την οικογένεια όσο και με τον επίτροπο παραμένουν σταθερές και ανεπηρέαστες στο πλαίσιο της αναδοχής, αφού αυτή έχει απλώς συμπληρωματικό χαρακτήρα. Περαιτέρω, η αναδοχή χαρακτηρίζεται και από προσωρινότητα δεδομένου ότι αποσκοπεί στην επανένταξη του ανηλίκου στην οικογένειά του αφού εννοείται θα έχουν εξαλειφθεί οι λόγοι για τους οποίους αυτός υποχρεώθηκε να βρεθεί μακριά από αυτήν.¹⁰

Επίσης με την αναδοχή δε δημιουργείται κανένας συγγενικός δεσμός μεταξύ του αναδόχου και του ανηλίκου, δηλαδή η συγγένεια με την φυσική οικογένεια παραμένει αμετάβλητη.¹¹ Έτσι, λοιπόν, η αναδοχή αποτελεί μορφή «έμπρακτης κοινωνικής αλληλεγγύης»¹², άμισθη¹³ που σε καμιά περίπτωση δεν έχει ως σκοπό την υποκατάσταση της οικογένειας και των συγγενικών δεσμών. Επίσης, ως προς το εύρος

¹⁰ Περάκη, 2018, σ. 17

¹¹ Περάκη, 2018, σ. 17

¹² Περάκη, 2018, σ. 18, Σπυριδάκης, 2006, σ. 843

¹³ Σπυριδάκης, 1997, σ. 211, Γεωργιάδης, 2014, σ. 806

της η αναδοχή δεν υποκαθιστά σε καμιά περίπτωση την επιτροπεία αφού ο ανάδοχος έχει κατά κύριο λόγο υποχρεώσεις και πολύ περιορισμένα δικαιώματα.

Ασφαλώς εφόσον η αναδοχή αποκτήσει διαρκέστερο χαρακτήρα και οδηγήσει στην εξασθένηση των δεσμών του ανηλίκου με τη φυσική οικογένεια,¹⁴ τότε οι ανάδοχοι γονείς αποκτούν το δικαίωμα να ζητήσουν από το δικαστήριο να αφαιρέσει από τους φυσικούς γονείς εν μέρει ή εν όλω την επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου ή και τη διοίκηση της περιουσίας του.¹⁵ Το παραπάνω δικαίωμα ισχύει και όταν ο ανήλικος τελεί υπό επιτροπεία και ισχύουν τα προαναφερόμενα.¹⁶

1.4.2 Σχέση αναδοχής με επιτροπεία

Ο ανήλικος τελεί υπό επιτροπεία όταν κανένας γονέας δεν έχει ή δεν μπορεί να ασκήσει τη γονική μέριμνα, όταν το δικαστήριο διορίσει επίτροπο (άρθρα 1532ΑΚ και 1535ΑΚ) ή αναθέσει την άσκηση της γονικής μέριμνας σε τρίτον (άρθρα 1513ΑΚ και 1514ΑΚ), καθώς και όταν συντρέχουν οι περιπτώσεις αφαίρεσης αρμοδιοτήτων από τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο (άρθρα 1660ΑΚ και 1661ΑΚ).¹⁷

Όργανα της επιτροπείας είναι το δικαστήριο, ο επίτροπος και το εποπτικό συμβούλιο. Το δικαστήριο διατάσσει, ύστερα από αίτηση ή και αυτεπαγγέλτως, την επιτροπεία, διορίζει τον επίτροπο και ορίζει τα σχετικά με την οργάνωση και τη λειτουργία της, σύμφωνα με το νόμο. Ο επίτροπος διορίζεται πάντοτε από το δικαστήριο (δοτή επιτροπεία).¹⁸

Οι κυριότερες αρμοδιότητες του επιτρόπου είναι οι εξής:¹⁹ α) το καθήκον και το δικαίωμα να επιμελείται του προσώπου του ανηλίκου, β) να διοικεί την περιουσία του και γ) να τον εκπροσωπεί σε κάθε δικαιοπραξία ή δίκη που αφορά το πρόσωπο ή

¹⁴ Περάκη, 2018, σ. 18, Παναγόπουλος, 2017, σ. 487, Παπαχρίστου, 2005, σ. 418, Δασκαρόλης, 2001, σ. 695, Φίλιος, 2011, σ. 392, Σπυριδάκης, 2006, σ. 845

¹⁵ Βλ. Άρθρο 1660ΑΚ, Φίλιος, 2011, σ. 392, Σπυριδάκης, 2006, σ. 845

¹⁶ Βλ. Άρθρο 1661 ΑΚ, Φίλιος, 2011, σ. 393, Σπυριδάκης, 2006, σ. 845

¹⁷ Σπυριδάκης, 2006, σσ. 844-845

¹⁸ Δαηλάτου, 2016, σσ. 174 και επ.

¹⁹ Δαηλάτου, 2016, σσ. 185 και επ.

την περιουσία του. Ο επίτροπος μπορεί, με την άδεια του δικαστηρίου, ύστερα από γνωμοδότηση του εποπτικού συμβουλίου, να εμπιστεύεται τη διαβίωση και την πραγματική φροντίδα του ανηλίκου σε κατάλληλη οικογένεια (ανάδοχη οικογένεια) και, αν δε βρίσκεται τέτοια οικογένεια, σε κατάλληλο ίδρυμα.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι αρμοδιότητες του επιτρόπου είναι κατά πολύ ευρύτερες από εκείνες του αναδόχου, αφού, ουσιαστικά, ο επίτροπος ασκεί τη γονική μέριμνα. Σημειωτέον ότι η επιτροπεία αποφασίζεται μόνο δικαστικά, σε αντίθεση με την αναδοχή, που μπορεί να συσταθεί και συμβατικά.

1.4.3 Σχέση αναδοχής και υιοθεσίας

Τόσο η αναδοχή όσο και η υιοθεσία αποσκοπούν στην εξασφάλιση οικογενειακού περιβάλλοντος και την αποφυγή τοποθέτησης των ανηλίκων σε δομές κλειστής φροντίδας ή έστω τη συντομότερη δυνατόν παραμονή σ' αυτές, δηλαδή συμβάλλουν και οι δυο στην αποϊδρυματοποίηση των παιδιών.²⁰

Η υιοθεσία προσφέρει σταθερότητα, αφού ο υιοθετούμενος κατά κανόνα δεν επιστρέφει στη φυσική οικογένεια, εκτός από την περίπτωση της λύσης της υιοθεσίας. Αντιθέτως, η αναδοχή χαρακτηρίζεται από προσωρινότητα, αφού είναι θεσμός που δεν έχει δραστικά και μόνιμα αποτελέσματα, δηλαδή δε δημιουργεί φυσικό συγγενικό δεσμό. Η επικουρικότητα και η προσωρινότητα της αναδοχής έχει επιπλέον τον κίνδυνο των αλλεπάλληλων αποχωρισμών. Βεβαίως υπάρχουν και περιπτώσεις όπου η αναδοχή καθίσταται μακροχρόνια ή μόνιμη, όπου τα παιδιά παραμένουν στην οικογένεια μέχρι την ενηλικίωσή τους. Σημειωτέων ότι με την υιοθεσία το τέκνο αποκόπτεται οριστικά από τη φυσική οικογένεια εντάσσεται πλήρως στη θετική οικογένεια.²¹ Αντιθέτως, στην ανάδοχη αναλαμβάνεται καταρχήν μόνο η πραγματική φροντίδα του ανηλίκου αφού οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος ασκούν τη γονική μέριμνα.²²

²⁰ Περάκη, 2018, σ. 2

²¹ Βλ. Άρθρο 1561ΑΚ

²² Περάκη, 2018, σ. 3

Εκτός από τις παραπάνω διαφορές που αφορούν στο περιεχόμενο και εύρος των δύο θεσμών (δηλαδή τις έννομες συνέπειές του) αυτοί διαφέρουν και ως προς τον τρόπο σύστασής τους. Συγκεκριμένα η υιοθεσία μπορεί να συσταθεί μόνο με δικαστική απόφαση, ενώ η αναδοχή μπορεί να συσταθεί τόσο δικαστικά, όσο και συμβατικά.²³

1.5 Νομοθετική ρύθμιση

Η πρώτη νομοθετική ρύθμιση για την αναδοχή ανηλίκου έγινε με το Ν.2082/1992 (ΦΕΚ 158 Α') και συγκεκριμένα το άρθρο 9. Ακολούθως, εκδόθηκε το εκτελεστικό διάταγμα Π.Δ.337/1993 (ΦΕΚ 144 Α') για τον καθορισμό των όρων και προϋποθέσεων για την τοποθέτηση ανηλίκων σε ανάδοχες οικογένειες. Στο νομοθετικό πλαίσιο αυτό ασκήθηκε έντονη κριτική που αφορούσε αφενός στην αφαίρεση του ανηλίκου από τη φυσική οικογένεια χωρίς να έχει ασκηθεί προηγουμένως δικαστικός έλεγχος και αφετέρου στην ευρύτητα των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονταν στους ανάδοχους γονείς. Τελικά με το Ν.2447/1996 (ΦΕΚ 278 Α') εντάχθηκε ο θεσμός της αναδοχής του ανηλίκου στον Αστικό Κώδικα. Επιπλέον, το άρθρο 65 παρ.2 του Ν.2447/1996 καταργεί τα άρθρα 1-9 του Π.Δ.337/1993, ενώ τα υπόλοιπα άρθρα του Π.Δ. διατηρούνται σε ισχύ μέχρι να εκδοθεί νεότερο εκτελεστικό διάταγμα Π.Δ. Η νέα ρύθμιση είχε δύο σκοπούς:²⁴

α) Να τεθούν υπό κρατικό – κοινωνικό έλεγχο οι περιπτώσεις ανάληψης πραγματικής φροντίδας από τρίτον και

β) η ανάληψη της φροντίδας αυτής, εφόσον δεν το επιθυμούν οι γονείς ή ο επίτροπος, να γίνεται υπό αυστηρό δικαστικό έλεγχο και εφόσον πληρούνται ορισμένες αυστηρές προϋποθέσεις. Με τον τρόπο αυτό διασφαλιζόταν, συγχρόνως, το συμφέρον του ανηλίκου και η οικογενειακή συνοχή.

Οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα 1655-1665 ρυθμίζουν τις γενικές αρχές του θεσμού της αναδοχής, ενώ με βάση το άρθρο 65 παρ.1 του Ν.2447/1996 (που τροποποίησε το άρθρο 9 του Ν.2082/1992 εκδόθηκε το εκτελεστικό Π.Δ.86/2009

²³ Περάκη, 2018, σ. 4

²⁴ Περάκη, 2018, σσ. 18-19

(ΦΕΚ 114 Α΄) με θέμα «Οργάνωση και λειτουργία του θεσμού αναδοχής ανηλίκων», στο οποίο προβλέπονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής του θεσμού, η άσκηση της κοινωνικής εργασίας και η εποπτεία της αναδοχής. Επιπλέον, το άρθρο 9 παρ.3 του Π.Δ.86/2009 καταργεί και τα υπόλοιπα άρθρα του εκτελεστικού διατάγματος Π.Δ.337/1993. Έτσι, πλέον, καταργήθηκε στο σύνολο του το Π.Δ.337/1993.

Ο Ν.4538/2018 (ΦΕΚ 85 Α΄) επιφέρει τροποποιήσεις στο θεσμό της αναδοχής (και της υιοθεσίας). Εξαιρεί από το πεδίο του την αναδοχή ενηλίκων. Έτσι, πάλι να ισχύει η δυνατότητα αναδοχής ενηλίκων.²⁵ Περαιτέρω οι διατάξεις του καινούργιου νόμου έχουν κυρίως οργανωτικό χαρακτήρα. Ειδικότερα, ως προς την αναδοχή τα άρθρα 5-19: α) επαναδιατυπώνουν σειρά προβλέψεων και β) επιφέρουν τροποποιήσεις τόσο ως προς τις προϋποθέσεις, όσο και ως προς τις μορφές της αναδοχής. Ιδιαίτερη συζήτηση προκλήθηκε σχετικά με τη δυνατότητα που παρέχεται από το Ν.4538/2018 να γίνουν ανάδοχοι και οικογένειες που αποτελούνται από ζευγάρια τα οποία έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης. Έτσι, μπορούν και ομόφυλα ζευγάρια, που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης να γίνουν ανάδοχοι γονείς. Επισημαίνεται ότι η δυνατότητα αυτή δεν αφορά στο θεσμό της υιοθεσίας.²⁶

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, με τον καινούργιο νόμο (Ν.4538/2018) επιδιώκεται να αντιμετωπιστούν τα παρακάτω προβλήματα:²⁷

- α) οι έντονες καθυστερήσεις,
- β) η μη καταγραφή και «χαρτογράφηση» των παιδιών που φιλοξενούνται στα ΝΠΙΔ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα,
- γ) η ύπαρξη πολλαπλών νομικών και διαδικαστικών κωλυμάτων και
- δ) η απουσία εργαλείων παρακολούθησης των δράσεων παιδικής προστασίας.

Για να αντιμετωπιστούν τα παραπάνω προβλήματα αυτά ο νόμος θεσπίζει τα εξής:²⁸

²⁵ Περάκη, 2018, σ. 4

²⁶ Περάκη, 2018, σσ. 4-5

²⁷ Περάκη, 2018, σ. 5

²⁸ Περάκη, 2018, σσ. 5-6

α) Το Εθνικό Συμβούλιο Αναδοχής και Υιοθεσίας (Ε.Σ.Αν.Υ.) ως συμβουλευτικό – γνωμοδοτικό όργανο, το οποίο παρακολουθεί και χαράζει πολιτική στον τομέα της αναδοχής (και της υιοθεσίας).

β) Δύο μητρώα αφενός το Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων και το Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Ανάδοχων Γονέων.²⁹

γ) Την ανάθεση της διεξαγωγής της κοινωνικής έρευνας.

δ) Την επαγγελματική αναδοχή που αφορά παιδιά με χρόνια προβλήματα συμπεριφοράς.

ε) Την ασφαλιστική κάλυψη των παιδιών σε αναδοχή από τον ασφαλιστικό φορέα των αναδόχων.

στ) Την οικονομική ενίσχυση των αναδόχων από ενιαίο φορέα.

ζ) Τη βραχεία αναδοχή.

Επίσης, ο νόμος προβλέπει:

α) την καταγραφή των υποχρεώσεων των κοινωνικών υπηρεσιών και τον καθορισμό συγκεκριμένων βημάτων μετά τη θετική έκβαση της κοινωνικής έρευνας, στα οποία ανήκουν η υποχρεωτική επιμόρφωση τόσο των υποψήφιων αναδόχων, όσο και των θετών γονέων καθώς και

β) την εγγραφή τους στα αντίστοιχα Ειδικά Μητρώα³⁰ (όταν αυτοί ολοκληρώσουν την υποχρεωτική επιμόρφωση τότε αποκτούν δικαίωμα να εγγραφούν στο οικείο ειδικό μητρώο³¹).

²⁹ Στο πρώτο από αυτά καταγράφονται υποχρεωτικά όλα τα παιδιά που διαβιούν σε μονάδες παιδικής προστασίας και στο δεύτερο καταχωρούνται όσοι επιθυμούν να γίνουν ανάδοχοι γονείς. Αντίστοιχο μητρώο υπάρχει και για τους θετούς γονείς, που επιθυμούν να υιοθετήσουν παιδί (Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Θετών Γονέων). Βλ. πιο κάτω αναλυτικά.

³⁰ Πρόκειται για το Ειδικό Μητρώο Υποψήφιων Ανάδοχων Γονέων και το Ειδικό Μητρώο Υποψήφιων Θετών Γονέων.

³¹ Περάκη, 2018, σ. 6

Έτσι, με βάση τα παραπάνω, το πρώτο κεφάλαιο του Ν.4538/2018 αφορά στη σύσταση του Ε.Σ.Αν.Υ. (άρθρα 1-4) και το δεύτερο κεφάλαιο (άρθρα 5-19) ρυθμίζει ζητήματα που αφορούν στην αναδοχή, θέτει τα όρια και τις προϋποθέσεις της, προβλέπει νέες μορφές της (επαγγελματική, βραχεία αναδοχή) και συστήνει τα μητρώα ανηλίκων, υποψήφιων ανάδοχων γονέων και αναδοχών.³²

³² Περάκη, 2018, σσ. 6-7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ

Η ανάθεση με αναδοχή της πραγματικής φροντίδας ανηλίκου μπορεί να γίνει είτε συμβατικά είτε δικαστικά.³³ Επίσης, πρέπει να πληρούνται ορισμένοι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις (αναγγελία, δικαιολογητικά, κτλ.).³⁴ Ο Ν.4538/2018 εισάγει στο Ελληνικό Δίκαιο την «επαγγελματική αναδοχή».

2.1 Συμβατική αναδοχή

Οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος μπορούν, σύμφωνα με το άρθρο 1655ΑΚ και τηρουμένων και των λοιπών σχετικών διατάξεων του Αστικού Κώδικα, να τοποθετήσουν το ανήλικο παιδί, με γνώμονα πάντα το συμφέρον του, σε ανάδοχη οικογένεια.³⁵ Το ανωτέρω δικαίωμα έχουν και οι θετοί γονείς.³⁶ Προτιμάται συγγενική οικογένεια. Αν τα ως άνω αναφερόμενα πρόσωπα το κρίνουν σκόπιμο, μπορούν να ζητήσουν τη συνδρομή του αρμόδιου φορέα, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Π.Δ.86/2009, για εξεύρεση κατάλληλης οικογένειας.³⁷

2.1.1 Περιπτώσεις συμβατικής αναδοχής

Διακρίνονται οι εξής περιπτώσεις:³⁸

³³ Παναγόπουλος, 2017, σσ. 485-486, Σπυριδάκης, 1997, σ. 211, Παπαχρίστου, 2005, σ. 415 και επ., Παναγόπουλος, 1998, σσ. 209-210, Δασκαρόλης, 2001, σ. 687 και επ., Φύλιος, 2011, σ. 390, Σπυριδάκης, 2006, σ. 837, Γεωργιάδης, 2014, σ. 807

³⁴ Σχετικά με τους λόγους και τις προϋποθέσεις της αναδοχής, βλ. και τις ΜΠρΘεσσαλονίκης2778/2013 και ΜΠρΠατρών257/2016, που παρατίθενται στο Παράρτημα της εργασίας

³⁵ Δαηλάτου, 2016, σ. 209

³⁶ Δαηλάτου, 2016, σ. 210, Γεωργιάδης, 2014, σ. 807

³⁷ Βλ. Άρθρο 2 παρ.1 του Π.Δ.86/2009, Δαηλάτου, 2016, σ. 210, Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, 2018, σ. 518 και επ.

³⁸ Δαηλάτου, 2016, σσ. 210-211

α) *Ο ανήλικος είναι τέκνο γεννημένο σε γάμο ή σε σύμφωνο συμβίωσης ή υιοθετημένο από συζύγους από κοινού:* Αν ο ανήλικος είναι τέκνο γεννημένο σε γάμο ή υιοθετημένο από δύο συζύγους από κοινού, η συμφωνία καταρτίζεται μεταξύ των γονέων (φυσικών ή θετών αντίστοιχα) και των τρίτων. Το ίδιο συμβαίνει και αν ο ανήλικος είναι γεννημένος σε σύμφωνο συμβίωσης. Ακόμα και όταν ο γονέας είναι ανήλικος καταρτίζει και αυτός τη συμφωνία αναδοχής, αφού κατά το άρθρο 1510 παρ.3 τελευταίο εδάφιο του ΑΚ, η επιμέλεια του προσώπου του τέκνου ασκείται και από τον ανήλικο γονέα.

β) *Ο ανήλικος είναι τέκνο γεννημένο χωρίς γάμο των γονέων του:* Στην περίπτωση που το τέκνο δεν έχει αναγνωριστεί από τον πατέρα του η συμφωνία καταρτίζεται μεταξύ της μητέρας και του τρίτου ή των τρίτων, αφού σύμφωνα με το άρθρο 1515 παρ.1 εδ.1 ΑΚ η γονική μέριμνα ασκείται από την μητέρα του. Αν το τέκνο έχει αναγνωριστεί εκουσίως από τον φυσικό του πατέρα, κατά τους όρους των άρθρων 1475-1476ΑΚ, η συμφωνία γίνεται και από τους δύο γονείς, εκτός αν στην περίπτωση δικαστικής αναγνώρισης αντιδίκησε ο πατέρας, οπότε δεν ασκεί αυτός τη γονική μέριμνα και κατά συνέπεια η συμφωνία γίνεται μόνο μεταξύ της μητέρας και του ή των αναδόχων.

γ) *Θάνατος, κήρυξη σε αφάνεια ή έκπτωση του ενός γονέα:* Σύμφωνα με το άρθρο 1510 παρ.2 ΑΚ σε περίπτωση θανάτου, κήρυξης σε αφάνεια ή έκπτωσης του ενός γονέα, οπότε πάει γι' αυτόν η γονική μέριμνα, αυτή ασκείται αποκλειστικά από τον άλλο, συνεπώς και η σχετική συμφωνία περί αναδοχής καταρτίζεται μεταξύ αυτού και του τρίτου.

δ) *Αδυναμία του ενός γονέα να ασκήσει τη γονική μέριμνα για πραγματικούς λόγους ή γιατί είναι ανίκανος ή περιορισμένα ικανός για δικαιοπραξία:* Στην περίπτωση αυτή η συμφωνία γίνεται από τον ένα γονέα. Μπορεί όμως η αδυναμία άσκησης της γονικής μέριμνας για πραγματικούς λόγους να είναι προσωρινή. Στην περίπτωση αυτή (π.χ. απουσία στο εξωτερικό του γονέα) μπορεί να κριθεί απαραίτητη η συμμετοχή και του άλλου γονέα στη συμφωνία.³⁹

ε) *Διαζύγιο, ακύρωση του γάμου ή διακοπή συμβίωσης:* Υποστηρίζεται ότι στην περίπτωση αυτή, ακόμα και αν η άσκηση της γονικής μέριμνας έχει ανατεθεί στον ένα

³⁹ Γεωργιάδης, 2014, σ. 808

από τους γονείς, η συμφωνία καταρτίζεται και από τους δύο, διότι η αναδοχή ανηλίκου ανήκει στον πυρήνα της γονικής μέριμνας.⁴⁰

2.1.2 Κατάρτιση της σύμβασης

Η συμφωνία για την αναδοχή ανηλίκου καταρτίζεται ρητώς ή σιωπηρώς, όπως π.χ. όταν ο ανήλικος διαμένει στην οικία τρίτων προσώπων για μακρύ χρονικό διάστημα εν γνώσει των γονέων του.⁴¹

Προκειμένου για τοποθέτηση ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια, από νομικό πρόσωπο που έχει οριστεί επίτροπός του κατά το άρθρο 1600ΑΚ συνάπτεται μεταξύ του επιτρόπου, όπως αυτός κατά περίπτωση εκπροσωπείται νόμιμα, και των ανάδοχων γονέων σύμβαση, σύμφωνα με την οποία ο ανάδοχος γονέας αναλαμβάνει την πραγματική φροντίδα του ανηλίκου, και όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον Αστικό Κώδικα και το Π.Δ.86/2009. Στη σύμβαση, που καταρτίζεται εγγράφως, γίνεται μνεία ότι ο ανάδοχος γονέας έλαβε γνώση του περιεχομένου των διατάξεων του Αστικού Κώδικα και του Π.Δ.86/2009 και ότι αποδέχεται ανεπιφύλακτα τους όρους και τις προϋποθέσεις αυτών και τις από αυτά απορρέουσες δεσμεύσεις του.⁴²

Στο άρθρο 10 παρ.2 του Ν.4538/2018 επαναδιατυπώνεται το άρθρο 2 παρ. 2 του Π.Δ.86/2009 με τη διαφορά ότι ο ανάδοχος γονέας αναλαμβάνει υποχρεώσεις που απορρέουν από τον Αστικό Κώδικα και το Ν.4538/2018, καθώς και ότι λαμβάνει γνώση του περιεχομένου των διατάξεων του Αστικού Κώδικα και του Ν.4538/2018. Επιπλέον, έγινε η προσθήκη του παρακάτω κειμένου «Λαμβάνεται υπόψη και γίνεται ειδική μνεία στη γνώμη του ανηλίκου, η οποία έχει ληφθεί πριν από την τοποθέτησή του σε ανάδοχο οικογένεια, ύστερα από ακρόασή του από την αρμόδια κοινωνική υπηρεσία, ανάλογα πάντα με την ηλικία και το βαθμό ωριμότητάς του» (άρθρο 10 παρ.1 του Ν.4538/2018).

⁴⁰ Γεωργιάδης, 2014, σ. 808

⁴¹ Γεωργιάδης, 2014, σ. 808

⁴² Βλ. Άρθρο 2 παρ.2 του Π.Δ.86/2009, Δαηλάτου, 2016, σ. 211

2.2. Αναδοχή με δικαστική απόφαση

2.2.1. Προϋποθέσεις αναδοχής με δικαστική απόφαση

Για να τοποθετηθεί με δικαστική απόφαση ανήλικος σε ανάδοχη οικογένεια, πρέπει το συμφέρον του να επιβάλλει την ανάθεση της πραγματικής φροντίδας του σε τρίτους (ανάδοχους γονείς), ιδίως σε συγγενείς κατά το άρθρο 1 παρ.1 του Π.Δ.86/2009 είτε γιατί οι γονείς του αδυνατούν ή εμποδίζονται να ασκούν, κατά τρόπο ικανοποιητικό, εν όλω ή εν μέρει τη γονική μέριμνα, είτε γιατί ο επίτροπός του αδυνατεί ή εμποδίζεται να ανταποκριθεί στα καθήκοντά του που σχετίζονται με την εξασφάλιση της υγιούς σωματικής και πνευματικής ανάπτυξης του ανηλίκου. Η αναδοχή ανηλίκου προκρίνεται ιδίως σε περιπτώσεις εκθέτων, ορφανών ή εγκαταλελειμμένων και από τους δύο γονείς τους ή προκειμένου περί εκτός γάμου μη αναγνωρισμένων τέκνων, από τη μητέρα τους, κακοποιημένων ή παραμελημένων από τους γονείς τους ή άλλους συννοικούντες, καθώς και ανηλίκων που διαβιούν σε ιδρύματα.⁴³

Το άρθρο 11 παρ.1 του Ν.4538/2018 αναφέρει πάλι τα ίδια με μόνη διαφοροποίηση την αναφορά του άρθρου για τους συγγενείς, δηλαδή αναφέρει το άρθρο 8 παρ.1 του Ν.4538/2018 και όχι το άρθρο 1 παρ.1 του Π.Δ.86/2009. Επιπλέον στο άρθρο 11 παρ.2 του Ν.4538/2018 προσθέτει ότι: « Η επιλογή του ανάδοχου γονέα από το δικαστήριο, ύστερα από επιπρόσθετο και εξατομικευμένο έλεγχο κοινωνικής υπηρεσίας, σύμφωνα με το άρθρο 1533ΑΚ παρ.2, ο οποίος δεν πρέπει να υπερβαίνει τον ένα (1) μήνα από την ημερομηνία ανάθεσής του από το δικαστήριο και βεβαίωση για την καταλληλότητά του ή από τον εισαγγελέα σύμφωνα με το άρθρο 1532ΑΚ παρ.3, γίνεται υποχρεωτικά από τους εγγεγραμμένους στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων του άρθρου 6 παρ.1 του Ν.4538/2018 ή από τους επαγγελματίες αναδόχους των άρθρων 16 και 17 του Ν.4538/2018, με την επιφύλαξη του δεύτερου εδαφίου της περίπτωσης ε΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 8 του Ν.4538/2018. Αρμόδια κοινωνική υπηρεσία για τη βεβαίωση που προβλέπεται στο άρθρο 1533ΑΚ παρ.2 είναι η υπηρεσία του φορέα εποπτείας του άρθρου 13 παρ.1 της περίπτωσης β΄ του Ν.4538/2018».

⁴³ Βλ. Άρθρο 2 παρ.3 του Π.Δ.86/2009, Δανηλάτου, 2016, σ. 211, Γεωργάρου, 2016, σσ. 43 και επ.

2.2.1.1 Κακή άσκηση της γονικής μέριμνας

Για να ανατεθεί από το δικαστήριο η φροντίδα του τέκνου σε ανάδοχη οικογένεια πρέπει και οι δύο γονείς να παραβαίνουν τα καθήκοντά τους ή να ασκούν το λειτούργημά τους καταχρηστικά ή να μην είναι σε θέση να ανταποκριθούν σε αυτό.⁴⁴ Τη σχετική αίτηση ασκούν οι πλησιέστεροι συγγενείς του τέκνου ή ο αρμόδιος εισαγγελέας. Το δικαστήριο πάντως μπορεί να επιληφθεί και αυτεπαγγέλτως.⁴⁵

Η σχετική αίτηση ασκείται ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου και εκδικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, βάσει του άρθρου 121 ΕισΝΑΚ, σύμφωνα με το οποίο στις περιπτώσεις των άρθρων 1532, 1533, 1660 - 1663ΑΚ εφαρμόζεται η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.⁴⁶

2.2.1.2 Ανήλικος που τελεί υπό επιτροπεία

Στην περίπτωση που έχει διοριστεί για τον ανήλικο επίτροπος, ο τελευταίος μπορεί, με την άδεια του δικαστηρίου και ύστερα από γνωμοδότηση του εποπτικού συμβουλίου, να εμπιστεύεται τη διαβίωση και την πραγματική φροντίδα του ανηλίκου σε κατάλληλη οικογένεια ή σε κατάλληλο ίδρυμα.

Το δικαστήριο μπορεί και χωρίς αίτηση του επιτρόπου να εμπιστευτεί τη διαβίωση και την πραγματική φροντίδα του ανηλίκου σε οικογένεια ή σε ίδρυμα είτε αυτεπαγγέλτως είτε με αίτηση του αρμόδιου εισαγγελέα ή οποιουδήποτε άλλου έχει έννομο συμφέρον μετά από γνώμη του εποπτικού συμβουλίου αν η σωματική αγωγή ή πνευματική ανάπτυξη του ανηλίκου δεν προάγονται με τις φροντίδες του επιτρόπου.⁴⁷

⁴⁴ Γεωργιάδης & Σταθόπουλος, 2003, σ. 815

⁴⁵ Βλ. Άρθρο 1532 Α.Κ., Δανηλάτου, 2016, σσ. 211-212

⁴⁶ Δανηλάτου, 2016, σ. 212

⁴⁷ Βλ. Άρθρο 1607ΑΚ, Δανηλάτου, 2016, σ. 212

2.3 Λοιποί όροι και προϋποθέσεις αναδοχής

Η ανάθεση της πραγματικής φροντίδας του τέκνου σε ανάδοχο γονέα ή οικογένεια γίνεται μετά από έρευνα της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας για το ήθος, τις βιοτικές συνθήκες και την καταλληλότητα της οικογένειας ή του ιδρύματος, ενώ η σχετική έκθεση συνεκτιμάται από το δικαστήριο.⁴⁸

2.3.1 Αναγγελία

Η αναδοχή ανηλίκου που γίνεται με σύμβαση αναγγέλλεται υποχρεωτικά, χωρίς καθυστέρηση, στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία. Το βάρος της αναγγελίας φέρουν αυτοτελώς τόσο οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος όσο και οι ανάδοχοι γονείς.⁴⁹ Η παράλειψη αναγγελίας της αναδοχής από τον ανάδοχο γονέα ή η αδικαιολόγητα καθυστερημένη αναγγελία συνεπάγεται (και για όσο χρονικό διάστημα δεν γίνεται η αναγγελία) στέρηση των ευεργετημάτων του άρθρου 4 του Π.Δ.86/2009,⁵⁰ δηλαδή τις παροχές και διευκολύνσεις.

Σε περίπτωση αναδοχής που διατάσσεται με δικαστική απόφαση, η αναγγελία γίνεται εντός εύλογου χρόνου με επιμέλεια του Γραμματέα του δικάσαντος Δικαστηρίου προς την αρμόδια κατά περίπτωση κοινωνική υπηρεσία.⁵¹

Σε κάθε περίπτωση αναδοχής ανηλίκου, η αρμόδια κοινωνική υπηρεσία παρακολουθεί με ειδικευμένα όργανά της την εξασφάλιση των απαραίτητων υλικών και ηθικών προϋποθέσεων για την κανονική διαβίωση και ανάπτυξη του ανηλίκου, επεμβαίνει με κατάλληλες συμβουλές ή άλλες πρόσφορες μεθόδους κάθε φορά που το επιβάλλει το συμφέρον του και αναφέρεται σχετικά στο δικαστήριο. Όταν η αναδοχή του ανηλίκου γίνεται με σύμβαση, τόσο οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος όσο και οι

⁴⁸ Βλ. Άρθρο 1533ΑΚ παρ.3, Άρθρο 1608ΑΚ, Δαηλάτου, 2016, σ. 212, Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, 2018, σσ. 552,555

⁴⁹ Βλ. 1665ΑΚ παρ.2, Φύλιος, 2011, σ. 390, Σπυριδάκης, 2006, σσ. 838-839

⁵⁰ Βλ. Άρθρο 6 παρ.4 του Π.Δ.86/2009

⁵¹ Βλ. Άρθρο 6 παρ.4 εδ. δ. του Π.Δ. 86/2009, Δαηλάτου, 2016, σ. 212

ανάδοχοι γονείς έχουν την υποχρέωση να αναγγείλουν χωρίς καθυστέρηση τη σύμβαση στην κοινωνική υπηρεσία.⁵²

Επίσης, αν η αναδοχή διατάσσεται με δικαστική απόφαση, η αναγγελία γίνεται εντός εύλογου χρόνου με επιμέλεια του Γραμματέα του δικάσαντος Δικαστηρίου προς την αρμόδια κατά περίπτωση κοινωνική υπηρεσία.⁵³ Έρευνα γίνεται από την αρμόδια κοινωνική υπηρεσία.⁵⁴

2.3.2 Κριτήρια ανάθεσης

Στο προισχύσαν δίκαιο (πριν το Ν.4538/2018 προβλεπόταν στο άρθρο 1 του Π.Δ.86/2009 ότι κατάλληλοι για να γίνουν ανάδοχοι γονείς είναι:⁵⁵

- α. οικογένειες αποτελούμενες από συζύγους με ή χωρίς παιδιά,
- β. σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μεμονωμένα άτομα (άγαμα ή διαζευγμένα ή χήρα) με ή χωρίς παιδιά, που μπορεί να είναι συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας, οποιουδήποτε βαθμού με τον ανήλικο (συγγενική αναδοχή).

Μεταξύ περισσότερων υποψηφίων ανάδοχων γονέων η επιλογή γίνεται υποχρεωτικά με βάση την παραπάνω σειρά, λαμβανομένης υπόψη και της διάταξης του άρθρου 2 παρ. 1, εδ.1 και 2 του Π.Δ.86/2009.

Η συγγενική αναδοχή πρέπει να προτιμάται.

Η τοποθέτηση ανηλίκου σε ανάδοχους γονείς επιτρέπεται εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

- α) Οι ανάδοχοι γονείς πληρούν τα όρια ηλικίας και έχουν διαφορά ηλικίας από τον αναδεχόμενο, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία περί υιοθεσίας. Ειδικότερα οι ανάδοχοι γονείς πρέπει να έχουν συμπληρώσει την

⁵² Βλ. Άρθρο 1665ΑΚ, Δανηλάτου, 2016, σσ. 212-213, Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, 2018, σσ. 552, 555

⁵³ Βλ. Άρθρο 6 παρ.4 εδ. δ του Π.Δ.86/2009, Δανηλάτου, 2016, σ. 213

⁵⁴ Βλ. παραπάνω, Γεωργάρου, 2016, σ. 149

⁵⁵ Παναγόπουλος, 2017, σ. 483, Φίλιος, 2011, σ. 389

ηλικία των τριάντα (30) ετών και να μην έχουν υπερβεί την ηλικία των εξήντα (60) ετών. Ο αναδεχόμενος μπορεί να έχει διαφορά ηλικίας σε σχέση με τους ανάδοχους γονείς μέχρι δεκαοκτώ χρόνια, αλλά όχι μεγαλύτερη από πενήντα χρόνια.

β) Οι ανάδοχοι γονείς και οι συνοικούντες με αυτούς έχουν καλή ψυχική, διανοητική και σωματική υγεία, ιδίως μάλιστα δεν πάσχουν από χρόνια μεταδοτικά νοσήματα.

γ) Οι ανάδοχοι γονείς και οι συνοικούντες με αυτούς δεν έχουν καταδικασθεί τελεσίδικα ή δεν εκκρεμεί σε βάρος τους ποινική δίωξη για τα αδικήματα εκείνα που επισύρουν έκπτωση από τη γονική μέριμνα, σύμφωνα με το άρθρο 1537 του Αστικού Κώδικα, καθώς και για τα προβλεπόμενα από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία περί ναρκωτικών και περί εμπορίας ανθρώπων και οργάνων.

δ) Οι ανάδοχοι γονείς έχουν αποδεδειγμένα τη δυνατότητα να καλύψουν τα βασικά έξοδα διατροφής, μόρφωσης και ιατρικής περίθαλψης του ανάδοχου τέκνου, διαθέτοντας επαρκείς προς τούτο οικονομικούς πόρους και καταβάλλοντας προσωπική φροντίδα.

Οι τρεις τελευταίες πιο πάνω προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν καθ' όλη τη διάρκεια της αναδοχής.⁵⁶

Στο άρθρο 8 του Ν.4538/2018 επαναδιατυπώνονται οι διατάξεις του άρθρου του Π.Δ.86/2009 για τα κριτήρια ανάθεσης, αλλά με ορισμένες τροποποιήσεις. Ειδικότερα:⁵⁷

α) παρέχεται η δυνατότητα να γίνουν ανάδοχοι και οικογένειες που αποτελούνται από πρόσωπα τα οποία έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης. Συνεπώς, μπορούν και ομόφυλα ζευγάρια να γίνουν ανάδοχοι γονείς.

β) το δικαίωμα μεμονωμένων ατόμων να γίνουν ανάδοχοι γονείς, δεν αφορά πλέον μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

γ) προτιμάται πάντοτε η συγγενική αναδοχή. Ωστόσο γίνεται αναφορά μόνο σε συγγενείς εξ αίματος οποιουδήποτε βαθμό με τον ανήλικο και όχι σε εξ αγχιστείας

⁵⁶ Βλ. Άρθρο 1 παρ.2 του Π.Δ.86/2009, Δαηλάτου, 2016, σ. 213

⁵⁷ Περάκη, 2018, σ. 33, Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, 2018, σ. 515

συγγενείς, σε αντίθεση με την παλαιότερη ρύθμιση. Όμως, αφού η συγγένεια δεν αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αναδοχή είναι εφικτό να οριστεί ανάδοχος εξ αγχιστείας συγγενής έγγαμου ενηλίκου. Για τυχόν υιοθετημένα τέκνα η συγγενική αναδοχή συνίσταται στην τοποθέτηση σε ανάδοχο, συνδεδεμένη με τον ανήλικο με τεχνητή και όχι εξ αίματος συγγένειας.

δ) Ο νόμος δε συμπεριλαμβάνει, όπως και οι προϊσχύσαντες τους ελευθέρως συμβιούντες. Στην περίπτωση αυτή δεν είναι δυνατή κοινή αποδοχή τέκνου, ενώ μπορεί να γίνει μεμονωμένη αναδοχή από τον καθένα. Άλλωστε ο νόμος προβλέπει την περίπτωση συνοίκησης των αναδόχων με τρίτα πρόσωπα (συντρόφους ή μη) και για τους οποίους θέτει ανάλογους με τους αναδόχους όρους και προϋποθέσεις καλή ψυχική, διανοητική και σωματική υγεία, μη καταδίκη ή εκκρεμή ποινική δίωξη κτλ.

ε) Ο νόμος δε διαφοροποιείται ως προς τις προϋποθέσεις της αναδοχής. Ειδικά σε ότι αφορά τα όρια ηλικίας και τη διαφορά ηλικίας εισάγει εξαίρεση μόνο για τη συγγενική αναδοχή. Επίσης απαιτεί αποδεδειγμένη δυνατότητα κάλυψης των βασικών εξόδων διατροφής του αναδεχομένου. Σε ότι αφορά τις προϋποθέσεις της ηλικίας και της διαφοράς ηλικίας στην περίπτωση της κοινής αναδοχής αρκεί αυτές να συντρέχουν στο πρόσωπο του ενός από τους αναδόχους συζύγους ή συντρόφους με σύμφωνο. Σε ότι αφορά στην προϋπόθεση της δυνατότητας κάλυψης των βασικών εξόδων διατροφής αυτές έχουν ως στόχο τον αποκλεισμό προσώπων που μέσω της αναδοχής επιδιώκουν τη βελτίωση της προσωπικής οικονομικής κατάστασης.

στ) Απαραίτητη προϋπόθεση για την τοποθέτηση ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια αποτελεί η προηγούμενη εγγραφή των αναδόχων γονέων στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων. Η προϋπόθεση αυτή μπορεί ωστόσο να παραλειφθεί σε απρόβλεπτες ή επείγουσες περιπτώσεις (π.χ. αιφνίδιος θάνατος γονέων) και εφόσον πρόκειται για συγγενική αναδοχή.

Όλες οι πιο πάνω προϋποθέσεις ισχύουν και για τη συμβατική αναδοχή.

2.3.3 Επιμόρφωση

Στο άρθρο 7 του Π.Δ.86/2009 προβλεπόταν ότι οι αρμόδιοι για την τοποθέτηση ανηλίκων σε ανάδοχη οικογένεια φορείς υποχρεούνται στη διενέργεια, αυτοτελώς ή από κοινού με άλλους επιστημονικούς φορείς, ταχύρρυθμων προγραμμάτων

επιμόρφωσης υποψηφίων ανάδοχων γονέων. Οι ανωτέρω φορείς δύνανται επίσης, να οργανώνουν και να εκτελούν προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των ανάδοχων γονέων στους οποίους έχει ήδη τοποθετηθεί ανήλικος, κατά τις διατάξεις του Π.Δ.86/2009. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ορίζεται το περιεχόμενο των ανωτέρω προγραμμάτων, η χρονική διάρκεια, ο τρόπος διεξαγωγής και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Εξάλλου η εκπαίδευση γίνεται από εξειδικευμένους επιστήμονες που ορίζει ο φορέας, ιδίως νομικούς, ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς στους εκπαιδευτές, ενώ μετά το πέρας των ταχύρρυθμων προγραμμάτων επιμόρφωσης, οι υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς που συμμετείχαν σε αυτά, λαμβάνουν βεβαίωση παρακολούθησης τους από τον φορέα.⁵⁸

Το άρθρο 14 του Ν.4538/2018 ως προς τα προγράμματα εκπαίδευσης, συμβουλευτικής υποστήριξης και επιμόρφωσης προβλέπει ότι οι φορείς εποπτείας υποχρεούνται στη διενέργεια, αυτοτελώς ή από κοινού με άλλους επιστημονικούς φορείς, των προγραμμάτων επιμόρφωσης υποψηφίων αναδόχων γονέων. Οι ανωτέρω φορείς μπορούν, επίσης, να οργανώνουν και να εκτελούν προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των αναδόχων γονέων στους οποίους έχει ήδη τοποθετηθεί ανήλικος, σύμφωνα με τον παρόντα.

Η εκπαίδευση γίνεται από εξειδικευμένους επιστήμονες που ορίζει ο φορέας, ιδίως νομικούς, ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς. Το ύψος της αποζημίωσης των εκπαιδευτών, καθώς και τα απαιτούμενα προσόντα τους καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Μετά το πέρας των προγραμμάτων επιμόρφωσης εκδίδεται βεβαίωση παρακολούθησης αυτών από τον φορέα για να ολοκληρωθεί η εγγραφή στο Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Αναδόχων Γονέων του άρθρου 6 παρ.1 του Ν.4538/2018.

Το περιεχόμενο των προγραμμάτων επιμόρφωσης, η χρονική διάρκεια, ο τόπος και τρόπος διεξαγωγής τους και κάθε άλλο σχετικό θέμα ορίζεται με απόφαση του

⁵⁸ Βλ. Άρθρο 7 του Π.Δ.86/2009, Δανηλάτου, 2016, σ. 214

Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ύστερα από γνώμη του Ε.Σ.Αν.Υ.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο Ν.4538/2018 διαφοροποιείται στα παρακάτω σημεία σε σχέση με το Π.Δ.86/2009:

α) Δε γίνεται αναφορά σε προγράμματα ταχύρρυθμης εκπαίδευσης (πιθανόν να καταργήθηκε με το Ν.4538/2018).

β) Έχει αλλάξει υπουργείο η αρμοδιότητα της αναδοχής (από το Υπουργείο Υγείας έχει μεταφερθεί στο Υπουργείο Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης).

γ) Εισάγει για πρώτη φορά ότι υπάρχουν απαιτούμενα προσόντα στους εκπαιδευτές (κάτι που δεν το προέβλεπε το Π.Δ.86/2009).

δ) Στα προγράμματα επιμόρφωσης πλέον δεν ορίζεται το περιεχόμενο, η χρονική διάρκεια, ο τρόπος διεξαγωγής καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, αλλά με απόφαση του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, έπειτα από τη γνώμη του Ε.Σ.Αν.Υ.

2.3.4 Δικαιολογητικά

Το άρθρο 3 του Π.Δ.86/2009 προέβλεπε ότι όσοι ήθελαν να γίνουν ανάδοχοι γονείς έπρεπε να είχαν υποβάλει στον αρμόδιο για την εποπτεία της αναδοχής φορέα τα παρακάτω δικαιολογητικά:⁵⁹

α) Αίτηση, από την οποία να προκύπτει το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση κατοικίας, η ηλικία τους και στην οποία πρέπει να αναφέρεται οπωσδήποτε τεκμηριωμένα ο λόγος που τους ωθεί να γίνουν ανάδοχοι γονείς.

β) Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης.

⁵⁹ Βλ. Άρθρο 3 παρ.1 Π.Δ.86/2009

γ) Εκκαθαριστικό σημείωμα φόρου εισοδήματος των τριών τελευταίων ετών σε περίπτωση που δεν έχει ακόμη εκδοθεί εκκαθαριστικό σημείωμα του τελευταίου οικονομικού έτους, αρκεί υπεύθυνη δήλωση του αιτούντος ότι έχει καταθέσει τη δήλωση φόρου εισοδήματος του τελευταίου οικονομικού έτους και ότι αναλαμβάνει την υποχρέωση να προσκομίσει το εκκαθαριστικό σημείωμα όταν εκδοθεί.

δ) Πιστοποιητικό δημόσιου νοσηλευτικού ιδρύματος, από το οποίο να προκύπτει ότι δεν πάσχουν ο αιτών και τα συνοικούντα με αυτόν πρόσωπα, από χρόνια μεταδοτικά νοσήματα.

ε) Πιστοποιητικό περί μη θέσης σε δικαστική συμπαράσταση ή κίνησης σχετικής διαδικασίας από το πρωτοδικείο του τόπου μόνιμης κατοικίας των αιτούντων και όσων συνοικούν με αυτούς.

στ) Αντίγραφο τύπου Α' ποινικού μητρώου των ιδίων και των συνοικούντων με αυτούς ενηλίκων μελών, από το οποίο να προκύπτει ότι δεν έχουν καταδικασθεί τελεσίδικα για αδίκημα από εκείνα που επισύρουν, σύμφωνα με το άρθρο 1537ΑΚ, έκπτωση από τη γονική μέριμνα ή για κακοποίηση ή παραμέληση ανηλίκου ή για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή για παράβαση της ισχύουσας νομοθεσίας περί ναρκωτικών ή περί εμπορίας ανθρώπων ή οργάνων.

ζ) Πιστοποιητικό ότι δεν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη για τα προβλεπόμενα ανωτέρω υπό στοιχείο στ αδικήματα, καθώς και πιστοποιητικό, εκδιδόμενο από την Εισαγγελία του τόπου της μόνιμης κατοικίας τους, ότι δεν είναι φυγόδικοι ή φυγόποινοι για τα ίδια αδικήματα.

Μετά την προσκόμιση των παραπάνω δικαιολογητικών από τους ενδιαφερομένους, ο αρμόδιος φορέας υποχρεούται να διεξαγάγει κοινωνική έρευνα προκειμένου να διαπιστωθεί η καταλληλότητα των υποψηφίων ανάδοχων γονέων προς εγγραφή τους στο Μητρώο του άρθρου 6 παρ.1 του Π.Δ.86/2009. Κατά την κρίση για την καταλληλότητα εκτιμάται ιδιαίτερα η συμμετοχή του αιτούντος σε ταχύρρυθμο πρόγραμμα εκπαίδευσης υποψηφίων ανάδοχων γονέων, η οποία αποδεικνύεται από σχετική βεβαίωση. Με την ολοκλήρωση της έρευνας, η οποία διεξάγεται και περατούται εντός εξαμήνου, ο φορέας διαβιβάζει άμεσα την απόφασή του στο

Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης⁶⁰ προς εγγραφή του υποψήφιου ανάδοχου γονέα στο ως άνω Μητρώο.⁶¹

Προκειμένου για την τοποθέτηση ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια με δικαστική απόφαση ή με βάση σύμβαση που καταρτίστηκε ανάμεσα σε νομικό πρόσωπο που έχει οριστεί επίτροπος (σύμφωνα με το άρθρο 1600ΑΚ) και του ανάδοχου γονέα πρέπει να προσκομίζονται τα εξής δικαιολογητικά:⁶²

α) Επί ορφανών, ληξιαρχική πράξη θανάτου των γονέων και βεβαίωση της αρμόδιας αρχής ότι η επιμέλεια του τέκνου δεν έχει ανατεθεί σε άλλο φυσικό πρόσωπο.

β) Επί τέκνων μονογονεϊκών οικογενειών, αίτηση του γονέα.

γ) Επί εγκαταλελειμμένων και από τους δύο γονείς ή έκθετων ή κακοποιημένων ή παραμελημένων τέκνων, οιοδήποτε δημόσιο έγγραφο ή άλλο αποδεικτικό στοιχείο αρμόδιου κατά νόμο οργάνου από το οποίο να προκύπτει το γεγονός της εγκατάλειψης ή έκθεσης ή κακοποίησης ή παραμέλησης του ανηλίκου.

δ) Τελεσίδικη δικαστική απόφαση διορισμού του επιτρόπου.

Σχετικά με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και τη διαδικασία εγγραφής στα Ειδικά Μητρώα Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων και στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων γίνονται, σε σχέση με το προϊσχύσαν δίκαιο, οι εξής τροποποιήσεις:⁶³

α) Ο ενδιαφερόμενος για να γίνει ανάδοχος πρέπει να προσκομίσει πέραν των πιστοποιητικών που προβλεπόντουσαν και το ΑΜΚΑ και υποχρεούται να υποβάλει εκκαθαριστικά εφορίας των τελευταίων τριών (3) ετών.

β) Μειώνεται από έξι (6) σε τρεις (3) μήνες ο χρόνος της κοινωνικής έρευνας που γίνεται μετά την υποβολή της αίτησης και την προσκόμιση των δικαιολογητικών. Αν

⁶⁰ Πρόκειται για το σημερινό Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) όπου το Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης συγχωνεύθηκε το 2010, σύμφωνα με το Ν.3895/2010 (ΦΕΚ 206 Α')

⁶¹ Βλ. Άρθρο 3 παρ.1 εδ.2 Π.Δ.86/2009

⁶² Βλ. Άρθρο 3 παρ.2 Π.Δ.86/2009

⁶³ Βλ. Άρθρο 9 του Ν.4538/2018

η έκθεση είναι θετική, γίνεται εγγραφή του ενδιαφερόμενου στο ειδικό μητρώο από τον φορέα και ακολουθεί πρόγραμμα εκπαίδευσης.⁶⁴ Όταν τελειώσει το πρόγραμμα εκπαίδευσης ο ενδιαφερόμενος με ευθύνη του φορέα εγγράφεται στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων.

γ) Ο ανώτατος χρόνος παραμονής στο Εθνικό Μητρώο Αναδόχων Γονέων ανέρχεται στα τρία (3) χρόνια και για την επανεγγραφή πρέπει να επαναληφθεί η διαδικασία.

Επιπλέον, τα παρακάτω πιστοποιητικά (πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, πιστοποιητικό δημόσιου νοσηλευτικού ιδρύματος, πιστοποιητικό περί μη θέσης σε δικαστική συμπαράσταση ή κίνησης σχετικής διαδικασίας από το πρωτοδικείο του τόπου μόνιμης κατοικίας των αιτούντων και όσων συνοικούν με αυτούς) θα πρέπει να έχουν εκδοθεί εντός του προηγούμενου τριμήνου από την υποβολή τους. Τα παρακάτω πιστοποιητικά (αντίγραφο ποινικού μητρώου δικαστικής χρήσης των ιδίων και των συνοικούντων με αυτούς ενήλικων μελών και το πιστοποιητικό ότι δεν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη για όσα αδικήματα προβλέπονται στο άρθρο 9 παρ.1 εδ.ζ του Ν.4538/2018, καθώς και πιστοποιητικό που εκδίδεται από την εισαγγελία του τόπου μόνιμης κατοικίας τους, ότι δεν είναι φυγόδοκοι ή φυγόποινοι για τα ίδια αδικήματα) αναζητούνται αυτεπάγγελτα, σε ετήσια βάση από τον αρμόδιο φορέα εποπτείας για όσο χρονικό διάστημα είναι εγγεγραμμένος ο υποψήφιος ή ο ανάδοχος στα μητρώα των άρθρων 6 και 7 του Ν.4538/2018.

Μετά την υποβολή της αίτησης και την προσκόμιση των ανωτέρω δικαιολογητικών από τους υποψηφίους, ο αρμόδιος φορέας υποχρεούται να διεξαγάγει κοινωνική έρευνα για να διαπιστωθεί η καταλληλότητα των υποψήφιων αναδόχων γονέων για την εγγραφή τους στο Μητρώο του άρθρου 6 παρ.2 του Ν.4538/2018. Η έρευνα διεξάγεται και περατώνεται μέσα σε τρεις (3) μήνες από την υποβολή όλων των παραπάνω δικαιολογητικών. Μετά την ολοκλήρωση της έρευνας, ο φορέας συντάσσει έκθεση καταλληλότητας, εγγράφει τους ενδιαφερομένους στο ειδικό μητρώο που τηρεί, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ.2 του Ν.4538/2018 και διεξάγει το πρόγραμμα εκπαίδευσης του άρθρου 14 του Ν.4538/2018.

⁶⁴ Βλ. Άρθρο 14 Ν.4538/2018

Μετά και την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος εκπαίδευσης, ο φορέας εγγράφει τους ενδιαφερομένους στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων του άρθρου 6 παρ.1 του Ν.4538/2018.

Σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης τριετίας και μη τοποθέτησης ανηλίκου σε υποψήφιο ανάδοχο, αυτός διαγράφεται από το Εθνικό Μητρώο του άρθρου 6 Ν.4538/2018. Και για την επανεγγραφή του ακολουθείται η ίδια παραπάνω διαδικασία.

2.3.5 Ειδικότερες ρυθμίσεις του Ν. 4538/2018 σχετικές με τη συμβατική και τη δικαστική αναδοχή

Τα άρθρα 10-11 του Ν.4538/2018 ρυθμίζουν τις ειδικότερες προϋποθέσεις για τη σύσταση της συμβατικής και δικαστικής αναδοχής σε σχέση με το Π.Δ.86/2009 (ΦΕΚ 114 Α') ο νόμος διαφοροποιείται ως προς τα εξής:

α) Εισάγει τον έγγραφο τύπο για όλες τις συμβάσεις της αναδοχής και όχι μόνο για την τοποθέτηση του ανηλίκου σε ανάδοχο όταν αυτή γίνεται από επίτροπο -ν.π.

β) Αναγάγει την εγγραφή του αναδόχου στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων σε προϋπόθεση κύρους της σύμβασης. Επίσης εντός από δεκαπέντε (15) μέρες από την κατάρτιση της σύμβασης η αναδοχή πρέπει να εγγραφεί στο Εθνικό Μητρώο Εγκεκριμένων Αναδοχών του άρθρου 7 του Ν.4538/2018. Σε αντίθετη περίπτωση ο ανάδοχος δεν δικαιούται να λάβει τις προβλεπόμενες παροχές από το άρθρο 12 του Ν.4538/2018.⁶⁵

Συνεπώς, θα πρέπει ήδη πριν από την σύναψη της σύμβασης να έχουν επισπευσθεί οι διαδικασίες για το δεύτερο στάδιο της κοινωνικής έρευνας, στο οποίο εξετάζεται πια η καταλληλότητα του αναδόχου ενόψει του συγκεκριμένου παιδιού, λαμβανομένου υπόψη ότι για την ολοκλήρωση και αυτής ο νόμος θέτει χρονικό όριο τριών (3) μηνών.

⁶⁵ Δηλαδή την οικονομική ενίσχυση και άδειες, όχι, όμως την ιατροφαρμακευτική ασφαλιστική κάλυψη του ανηλίκου.

Σημείο έναρξης της τρίμηνης προθεσμίας αποτελεί ο χρόνος υποβολής της αίτησης για τη σύνταξη της έκθεσης πιστοποίησης καταλληλότητας για το συγκεκριμένο παιδί. Η αίτηση για την έναρξη του δευτέρου σταδίου της κοινωνικής έρευνας θα πρέπει να είναι κοινή των μερών που σκοπεύουν να καταρτίσουν τη σύμβαση (γονείς ή ο επίτροπος ή υποψήφιος ανάδοχος). Στο ίδιο παραπάνω χρονικό διάστημα πρέπει να γίνει και η εγγραφή του ανηλίκου στο μητρώο ανηλίκων του άρθρου 5 του Ν.4538/2018, γεγονός που αποτελεί προϋπόθεση για την κατάρτιση έκθεσης και πιστοποίηση καταλληλότητας και καταχώρησης στο Εθνικό Μητρώο Εγκεκριμένων Αναδοχών. Το άρθρο 8 του Ν.4538/2018 προβλέπει ότι ανεξάρτητα το είδος της αναδοχής εξαιρούνται από την υποχρέωση εγγραφής στο μητρώο υποψήφιων αναδόχων οι απρόβλεπτες, επείγουσες περιπτώσεις εφόσον πρόκειται για συγγενική αναδοχή. Όμως στο άρθρο 11 παρ.2 του Ν.4538/2018, επαναλαμβάνεται η εξαίρεση αυτή μόνο για τη δικαστική αναδοχή και όχι για τη συμβατική (άρθρο 10 παρ.3 του Ν.4538/2018). Υποστηρίζεται ωστόσο ότι η εξαίρεση ισχύει και για τη συμβατική αναδοχή εφόσον υπάρχει επείγον και συγγενής πρόθυμος να αναλάβει τη φροντίδα του ανηλίκου.⁶⁶ Επίσης, υποστηρίζεται ότι η συμβατική ανάθεση της πραγματικής φροντίδας του ανηλίκου σε τρίτο πρόσωπο μπορεί να πραγματοποιηθεί και στην περίπτωση θετών τεκνών⁶⁷ που εξομοιώνει τα θετά με τα βιολογικά τέκνα.⁶⁸

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν.4538/2018 για τη δικαστική αναδοχή προβλέπεται υποχρεωτική επιλογή αναδόχου γονέα από τους εγγεγραμμένους στο εθνικό μητρώου του άρθρου 6. Ο εξατομικευμένος έλεγχος (δεύτερο στάδιο) γίνεται σε προθεσμία ενός (1) μηνός από την ημερομηνία ανάθεση του ελέγχου από το δικαστήριο και όχι τριών (3) μηνών, όπως ισχύει για τη συμβατική αναδοχή.⁶⁹

⁶⁶ Περάκη, 2018, σ. 38

⁶⁷ Βλ. σχετικό Άρθρο1561 Α.Κ.

⁶⁸ Περάκη, 2018, σ. 39

⁶⁹ Βλ. Άρθρο 10 παρ.4 Ν.4538/2018

2.4 Επαγγελματική αναδοχή

2.4.1 Η επαγγελματική αναδοχή - γενικά

Το άρθρο 16 του Ν.4538/2018 αναφέρει για πρώτη φορά τον όρο «επαγγελματική αναδοχή». Ειδικότερα προβλέπει ότι στις περιπτώσεις του άρθρου 11 του Ν.4538/2018, το δικαστήριο μπορεί να τοποθετεί σε επαγγελματίες αναδόχους παιδιά με αναπηρία και παιδιά με σοβαρές ψυχικές διαταραχές, ύστερα από πρόταση του αρμόδιου για τη διεξαγωγή της κοινωνικής έρευνας. Η φροντίδα από την πλευρά των αναδόχων γονέων υπηρετεί συγκεκριμένο θεραπευτικό σχέδιο, που προτείνεται από ειδικούς επιστήμονες του φορέα εποπτείας. Ο ανάδοχος γονέας που προσφέρει επαγγελματικές υπηρεσίες προς το παιδί αμείβεται με μηνιαία αντιμισθία και ασφαλίζεται για ασθένεια και σύνταξη.

Τα σχετικά με τη σύσταση και τήρηση ειδικού μητρώου επαγγελματιών αναδόχων, τη μηνιαία αντιμισθία, την υγειονομική και ασφαλιστική κάλυψη, τα ειδικά προγράμματα εκπαίδευσής τους, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του Ν.4538/2018 ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη του Ε.Σ.Αν.Υ.

2.4.2 Επαγγελματική αναδοχή βραχείας διάρκειας

Περαιτέρω, το άρθρο 17 του Ν.4538/2018 αναφέρει για πρώτη φορά τον όρο «επαγγελματική αναδοχή βραχείας διάρκειας». Ειδικότερα προβλέπει ότι στις περιπτώσεις του άρθρου 1532 ΑΚ παρ.3,⁷⁰ δηλαδή στις περιπτώσεις που αφορούν στην

⁷⁰ Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου και επίκειται άμεσος κίνδυνος για τη σωματική ή την ψυχική υγεία του τέκνου, ο εισαγγελέας μπορεί να διατάσσει κάθε πρόσφορο μέτρο για την προστασία του, μέχρι την έκδοση της αποφάσεως του δικαστηρίου, στο οποίο πρέπει να απευθύνεται εντός τριάντα ημερών

Άρθρο 1532ΑΚ παρ.1: Αν ο πατέρας ή η μητέρα παραβαίνουν τα καθήκοντα που τους επιβάλλει το λειτουργημά τους για την επιμέλεια του προσώπου του τέκνου ή τη διοίκηση της περιουσίας του ή αν ασκούν το λειτουργήμα αυτό καταχρηστικά ή δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν σ' αυτό, το δικαστήριο

κακή άσκηση γονικής μέριμνας, ο Εισαγγελέας μπορεί να τοποθετεί τον ανήλικο σε επαγγελματία ανάδοχο του ανωτέρω άρθρου, εφόσον δεν μπορεί να ανευρεθεί ανάδοχος γονέας εγγεγραμμένος στο μητρώο της του άρθρου 6 παρ.1 του Ν.4538/2018.

2.4.3 Η αναδοχή ως μέτρο που εποπτεύεται από τις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής

Το άρθρο 18 του Ν.4538/2018 προβλέπει ότι όσα ορίζει ο υπόψη νόμος ισχύουν και στις περιπτώσεις των αναδοχών που επιβάλλονται από τα Δικαστήρια Ανηλίκων σύμφωνα με τα άρθρα 122ΠΚ παρ.1 στοιχείο γ' και 123ΠΚ παρ.1 στοιχείο α', στις περιπτώσεις αποχής από την ποινική δίωξη ανηλίκου με εισαγγελική διάταξη σύμφωνα με το άρθρο 45Α ΚΠΔ παρ.2, στην περίπτωση της επιβολής της αναδοχής ως περιοριστικού όρου σύμφωνα με το άρθρο 282 ΚΠΔ παρ.2 εδ.β' με διάταξη ανακριτή, καθώς και στην περίπτωση του άρθρου 8 του Π.Δ.49/1979 (ΦΕΚ 11 Α'). Στις περιπτώσεις αυτές, αρμόδιος φορέας για την έρευνα του κατάλληλου ανάδοχου γονέα και για την εποπτεία της αναδοχής είναι οι Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής.

Ο ανάδοχος γονέας, υπό τη φροντίδα του οποίου τοποθετούνται ανήλικοι σύμφωνα με το Ν.4538/2018, πρέπει να διαθέτει εξειδικευμένα προσόντα και αυξημένες δεξιότητες, τις οποίες έχει αποκτήσει είτε από το επάγγελμά του, είτε ύστερα από κατάλληλη εκπαίδευση για το σκοπό αυτό. Η κατά τόπο αρμόδια Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής παρέχει σ' αυτόν διαρκή και εξειδικευμένη υποστήριξη. Στις περιπτώσεις όπου οι ανήλικοι έχουν επιπρόσθετες ανάγκες, ιδίως είναι παιδιά με αναπηρία ή με σοβαρές ψυχικές διαταραχές ή παιδιά που έχουν απομακρυνθεί από το οικογενειακό τους περιβάλλον ύστερα από δικαστική απόφαση ή εισαγγελική εντολή, η αρμόδια Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής παρέχει σε αυτόν αυξημένη εκπαίδευση και υποστήριξη. Ο ανάδοχος γονέας προσφέρει τις ανωτέρω εξειδικευμένες υπηρεσίες προς το παιδί βάσει

μπορεί, εφόσον το ζητήσουν ο άλλος γονέας, οι πλησιέστεροι συγγενείς του τέκνου, ο εισαγγελέας ή και αυτεπαγγέλτως, να διατάξει οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο.

συγκεκριμένου θεραπευτικού σχεδίου που έχει προταθεί από τον ανωτέρω φορέα εποπτείας.

Στους αναδόχους γονείς του άρθρου 18 του Ν.4538/2018 παρέχεται αυξημένη οικονομική ενίσχυση για την κάλυψη των εξειδικευμένων αναγκών των ανηλίκων.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και κάθε συναρμόδιου Υπουργού καθορίζονται ειδικότερα τεχνικά και λεπτομερειακά θέματα για την εφαρμογή του μέτρου της αναδοχής από τις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων ειδικής επιμόρφωσης των υποψήφιων αναδόχων γονέων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ

Η αναδοχή ανηλίκου λειτουργεί παράλληλα με την γονική μέριμνα ή την επιτροπεία. Οι ανάδοχοι γονείς έχουν συγκεκριμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις.

3.1 Υποχρεώσεις

Οι ανάδοχοι γονείς έχουν τις εξής υποχρεώσεις:

α) Τη διατήρηση των σχέσεων με την οικογένεια ή τον επίτροπο και τη διευκόλυνση προσωπικών σχέσεων και επικοινωνίας. Ειδικότερα, ο ανάδοχοι γονείς οφείλουν να διευκολύνουν τις προσωπικές σχέσεις και την επικοινωνία των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου με τον ανήλικο, εφόσον δεν παραβλάπτονται ουσιώδη συμφέροντά του. Σε περίπτωση διαφωνίας αποφασίζει το δικαστήριο.⁷¹

β) Την παροχή πληροφοριών για το πρόσωπο και τις συνθήκες διαβίωσης του ανηλίκου. Οι ανάδοχοι γονείς οφείλουν, επίσης, να παρέχουν ανελλιπώς στους φυσικούς γονείς ή στον επίτροπο, καθώς και στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία, πληροφορίες σχετικές με το πρόσωπο και τις συνθήκες διαβίωσης και ανάπτυξης του ανηλίκου.⁷²

γ) Τη συμμόρφωση με τη βούληση των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου. Οι ανάδοχοι γονείς δεν έχουν το δικαίωμα να ενεργούν εναντίον της βούλησης των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, αν αυτή εκφράσθηκε ρητά.⁷³

⁷¹ Βλ. Άρθρο 1656ΑΚ, Δανηλάτου, 2016, σ. 214, Γεωργιάδης, 2014, σ. 816, Παναγόπουλος, 2017, σ. 488, Παπαχρίστου, 2005, σ. 420, Παναγόπουλος, 1998, σ. 212, Φίλιος, 2011, σ. 392, Σπυριδάκης, 2006, σ. 843

⁷² Βλ. Άρθρο 1657ΑΚ, Δανηλάτου, 2016, σ. 214, Παπαχρίστου, 2005, σ. 420, Παναγόπουλος, 1998, σ. 212, Φίλιος, 2011, σ. 392, Σπυριδάκης, 2006, σ. 843

⁷³ Βλ. Άρθρο 1658ΑΚ, Δανηλάτου, 2016, σ. 214, Γεωργάρου, 2016, σ. 55 και επ., Παπαχρίστου, 2005, σ. 420, Παναγόπουλος, 1998, σ. 211, Φίλιος, 2011, σ. 392, Σπυριδάκης, 2006, σ. 843

3.2 Δικαιώματα

Οι ανάδοχοι γονείς έχουν τα εξής δικαιώματα: α) τη μέριμνα για τις υποθέσεις του ανηλίκου – διατύπωση γνώμης πριν από τη λήψη απόφασης από τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο για τον ανήλικο, β) ιδιαίτερες παροχές και διευκολύνσεις, γ) δικαίωμα υποκατάστασης στα δικαιώματα του ανηλίκου, σε περίπτωση δαπανών διατροφής.

3.2.1 Μέριμνα για τις υποθέσεις του ανηλίκου – διατύπωση γνώμης πριν από τη λήψη απόφασης από τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο για τον ανήλικο

Αν δεν παρέχονται σ' αυτούς περισσότερες αρμοδιότητες από το νόμο ή με δικαστική απόφαση, οι ανάδοχοι γονείς ασκούν, στο όνομα και για λογαριασμό των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, όσες αρμοδιότητες τους είναι απαραίτητες για να μεριμνούν για τις τρέχουσες και τις επείγουσες υποθέσεις του ανηλίκου. Έχουν επιπλέον, σε κάθε περίπτωση, το δικαίωμα να αξιώνουν από τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο, πριν αυτοί λάβουν οποιαδήποτε απόφαση σχετική με τον ανήλικο, να τους παρέχουν τη δυνατότητα να διατυπώνουν τη γνώμη τους.⁷⁴

Μεταξύ των αρμοδιοτήτων που ασκούν οι ανάδοχοι γονείς είναι η αγορά φαρμάκων, ειδών ένδυσης, η μόρφωση, η παροχή συναίνεσης για επιχείρηση ιατρικής πράξης, πρέπει όμως οι ίδιοι να αποδείξουν ότι πρόκειται για επείγουσα περίπτωση. Αντίθετα αν οι ανάδοχοι γονείς προβούν σε πράξεις για τις οποίες δεν έχουν αρμοδιότητα ευθύνονται κατά τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτρίων ή και για έλλειψη πληρεξουσιότητας. (229 επ. ΑΚ, επ. ΑΚ)⁷⁵

⁷⁴ Βλ. Άρθρο 1659ΑΚ, Δαηλάτου, 2016, σσ. 214-215, Παναγόπουλος, 2017, σ. 486, Παπαχρίστου, 2005, σ. 419, Παναγόπουλος, 1998, σ. 211, Φίλιος, 2011, σσ. 391-392, Σπυριδάκης, 2006, σσ. 843-844

⁷⁵ Δαηλάτου, 2016, σ. 215, Γεωργιάδης, 2014, σ. 813, Γεωργάρου, 2016, σ. 56

3.2.2 Παροχές και διευκολύνσεις στους ανάδοχους γονείς

Το άρθρο 4 του Π.Δ.86/2009 προβλέπει ορισμένες παροχές και διευκολύνσεις στους ανάδοχους γονείς. Πιο συγκεκριμένα,⁷⁶ στους αναδόχους με δικαστική απόφαση ή με σύμβαση κατά το άρθρο 2 παρ.1 εδ.2 του Π.Δ.86/2009, γονείς, και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναδοχή, παρέχεται η προβλεπόμενη από την υπουργική απόφαση του άρθρου 9 παρ.5 του Ν.2082/1992 (ΦΕΚ 158 Α'), όπως ισχύει, οικονομική ενίσχυση για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών του ανηλίκου. Οι ανάδοχοι γονείς, κατόπιν προηγούμενης αιτιολογημένης απόφασης της διοίκησης του φορέα που έχει την ευθύνη της εποπτείας της συγκεκριμένης αναδοχής, ενισχύονται οικονομικά από τον προϋπολογισμό του φορέα, στο πλαίσιο της παρεχόμενης κατά τα ανωτέρω ενίσχυσης, προκειμένου να αντεπεξέλθουν σε ειδικές δαπάνες, αναγκαίες για την προσωπική φροντίδα και την ομαλή ανάπτυξη του ανηλίκου, ιδίως σε δαπάνες ορθοδοντικής, λογοθεραπείας, φυσικοθεραπείας ή άλλης εξειδικευμένης θεραπείας. Οι παραπάνω αναφερόμενες ανάγκες πρέπει να αποδεικνύονται από γνωμάτευση ειδικού ιατρού.

Στην περίπτωση αναδοχής, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.1 εδ.1 του Π.Δ.86/2009, τότε μόνο καταβάλλεται οικονομική ενίσχυση στους ανάδοχους γονείς, όταν ο υπόχρεος προς καταβολή διατροφής στον ανήλικο αδυνατεί να την παράσχει. Η αδυναμία καταβολής διατροφής πρέπει να προκύπτει, ιδίως από προσαγωγή πιστοποιητικού απορίας ή από εκκαθαριστικό φόρου εισοδήματος των τριών τελευταίων ετών.

Ο ανήλικος που τοποθετείται σε ανάδοχη οικογένεια και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναδοχή καλύπτεται ιατροφαρμακευτικά από τον ασφαλιστικό οργανισμό του έχοντος την επιμέλειά του. Σε περίπτωση που ο έχων την επιμέλεια του ανηλίκου είναι ανασφάλιστος ή ο ανήλικος προστατεύεται από φορείς πρόνοιας, εκδίδεται πιστοποιητικό απορίας από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Οι ανήλικοι που προέρχονται από ιδρύματα και τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες, καθώς και οι ανήλικοι που τοποθετούνται σε ανάδοχη οικογένεια με δικαστική απόφαση ή κατόπιν σύμβασης μεταξύ των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου,

⁷⁶ Γεωργάρου, 2016, σ. 57

που είναι φυσικό πρόσωπο, με την ανάδοχη οικογένεια, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο υπόχρεος προς καταβολή διατροφής στον ανήλικο αδυνατεί να την παράσχει, εγγράφονται κατά προτεραιότητα και φοιτούν δωρεάν στους παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς αρμοδιότητας των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. του τόπου κατοικίας των ανάδοχων γονέων. Ομοίως γίνονται δεκτοί, κατά προτεραιότητα, χωρίς κλήρωση και χωρίς περιορισμό στα νηπιαγωγεία και στα ολοήμερα δημοτικά σχολεία όπου αυτά υπάρχουν. Επίσης, φιλοξενούνται, κατά προτεραιότητα, στις παιδικές εξοχές και τα Κέντρα Οικογενειακών Διακοπών που λειτουργούν στο πλαίσιο του κρατικού προγράμματος.

Σε ανάδοχους γονείς, οι οποίοι έχουν επιδείξει εξαιρετικό ενδιαφέρον, πέρα των επιβαλλομένων από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα και του Π.Δ.86/2009 υποχρεώσεων για την πραγματική φροντίδα του τέκνου που αναδέχθηκαν, είναι δυνατό να απονέμονται τιμητικές διακρίσεις από τον Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Σημειώνεται ότι η παροχή της οικονομικής ενίσχυσης, η οποία γίνεται από λόγους ευγνωμοσύνης προς τους ανάδοχους γονείς, δεν μετατρέπει τη συμφωνία σε σύμβαση παροχής εργασίας ούτε έργου.⁷⁷

Στο Ν.4538/2018 και, ειδικότερα, στο άρθρο 12, το οποίο όμως δεν έχει ακόμη ισχύ,⁷⁸ προβλέπεται ότι στους ανάδοχους που έχουν οριστεί με δικαστική απόφαση ή με σύμβαση σύμφωνα με τα άρθρα 10 και 11 ή με εισαγγελική διάταξη ή, σύμφωνα με το άρθρο 18 του Ν.4538/2018 ανάδοχοι γονείς και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναδοχή, παρέχεται οικονομική ενίσχυση για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών του ανηλίκου. Φορέας καταβολής της οικονομικής αυτής ενίσχυσης ορίζεται ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ο.Π.Ε.Κ.Α.). Η οικονομική ενίσχυση αυτή εξακολουθεί να παρέχεται και μετά την ενηλικίωση του ανηλίκου, που βρίσκεται σε καθεστώς αναδοχής στις εξής περιπτώσεις:

α) στους ανάδοχους γονείς όταν το άτομο που έχουν υπό τη φροντίδα τους είναι ΑμεΑ, η ενίσχυση καταβάλλεται καθ' όλη τη διάρκεια της αναδοχής,

⁷⁷ Δανηλάτου, 2016, σσ. 215-216, Γεωργιάδης, 2014, σ. 810

⁷⁸ Βλ. Άρθρο 34 του Ν.4538/2018

β) σε περίπτωση σπουδών, μέχρι την ολοκλήρωσή τους, όχι όμως πέραν των έξι (6) ετών από την εγγραφή του. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγησή της είναι ο λήπτης της οικονομικής ενίσχυσης να μην μπορεί να βρει εργασία λόγω των σπουδών, ενώ σε καμία περίπτωση η οικονομική ενίσχυση δεν μπορεί να χορηγείται μετά τη συμπλήρωση του 26ου έτους της ηλικίας του ατόμου αυτού,

γ) σε περίπτωση που το ανάδοχο τέκνο είναι υπόχρεο στράτευσης, καθ' όλη τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας και μέχρι τη με οποιονδήποτε τρόπο εκπλήρωση της σχετικής υποχρέωσης. Σε καμία περίπτωση η οικονομική ενίσχυση δεν μπορεί να χορηγείται μετά τη συμπλήρωση του 26ου έτους της ηλικίας του ατόμου αυτού.

Οι ανάδοχοι γονείς δικαιούνται τις ίδιες άδειες, που αφορούν στη φροντίδα και ανατροφή του ανηλίκου, με τους φυσικούς γονείς, καθ' όλη τη διάρκεια της αναδοχής. Ο ανήλικος που τοποθετείται σε ανάδοχο γονέα και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναδοχή, καλύπτεται ιατροφαρμακευτικά από τον ασφαλιστικό φορέα του αναδόχου γονέα. Σε περίπτωση έλλειψης ασφάλισης αυτού, ο ανήλικος καλύπτεται υγειονομικά, σύμφωνα με τις διατάξεις που αφορούν στην υγειονομική κάλυψη ανασφάλιστων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Φάρμακα, υγειονομικό υλικό και λοιπές παροχές αναγκαίες για την καλή σωματική και ψυχική υγεία του ανηλίκου που βρίσκεται σε αναδοχή, όπως αυτό αποδεικνύεται από σχετική ιατρική γνωμάτευση δημόσιου νοσοκομείου, οι οποίες δεν καλύπτονται από τον ασφαλιστικό φορέα, παρέχονται από το φορέα, ο οποίος χορηγεί και την οικονομική ενίσχυση.

Η εγγραφή στον ασφαλιστικό φορέα μετά από αίτηση του αναδόχου γονέα αρχίζει για τη μεν περίπτωση των αναδοχών με οριστική δικαστική απόφαση ή με εισαγγελική διάταξη από την ημέρα έκδοσης αυτής, για δε τις περιπτώσεις αναδοχών με τη σύναψη σύμβασης από την ημερομηνία έκδοσης βεβαίωσης του φορέα εποπτείας προς τον ασφαλιστικό φορέα, όπου αναγράφεται η ημερομηνία έναρξης της αναδοχής. Στις περιπτώσεις του άρθρου 18 του Ν.4538/2018 (ΦΕΚ 85 Α') η εγγραφή στον ασφαλιστικό φορέα αρχίζει με την έκδοση της δικαστικής απόφασης ή της διάταξης του ανακριτή ή του εισαγγελέα ή την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Σε περιπτώσεις άρσης της αναδοχής αυτό ανακοινώνεται αυθημερόν από το φορέα εποπτείας στον ασφαλιστικό φορέα του πρώην αναδόχου γονέα.

Οι ανήλικοι, που τοποθετούνται σε ανάδοχο γονέα με οποιονδήποτε τρόπο, εγγράφονται κατά προτεραιότητα και φοιτούν δωρεάν στους παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς, αρμοδιότητας των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. του τόπου κατοικίας των αναδόχων γονέων. Επίσης, φιλοξενούνται, κατά προτεραιότητα, στις παιδικές εξοχές και τα κέντρα οικογενειακών διακοπών που λειτουργούν στο πλαίσιο του κρατικού προγράμματος. Ανάλογη εφαρμογή έχουν οι ανωτέρω ρυθμίσεις για την κατά προτεραιότητα φιλοξενία των ανηλίκων σε εξοχές και όταν οι ανήλικοι φοιτούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και σε φοιτητικές εστίες στην περίπτωση σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, για τους οποίους το καθεστώς αναδοχής διατηρείται.

Η οικονομική ενίσχυση του άρθρου 12 του Ν. 4538/2018 απαλλάσσεται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά ή κράτηση υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου, συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 43Α του Ν.4172/2013 (ΦΕΚ 167 Α'), δεν κατάσχεται στα χέρια οποιουδήποτε τρίτου, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης ούτε συμψηφίζεται με ήδη βεβαιωμένα χρέη προς το Δημόσιο, τα ασφαλιστικά ταμεία ή τα πιστωτικά ιδρύματα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ρυθμίζονται τα θέματα διαδικασίας χορήγησης και καταβολής της οικονομικής ενίσχυσης, τα ποσά ανά κατηγορία των προς αναδοχή παιδιών, οι αρμόδιες υπηρεσίες και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του 4538/2018.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο Ν.4538/2018, ως προς τις παροχές και διευκολύνσεις, εισάγει δύο νέες ρυθμίσεις:

- α) επεκτείνεται η οικονομική ενίσχυση και μετά την ενηλικίωση του αναδεχομένου στις περιπτώσεις που είναι ΑμεΑ ή σπουδάζει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και
- β) ορίζεται ότι οι ανήλικοι που τελούν σε καθεστώς αναδοχής ασφαλιζονται καθ' όλη τη διάρκεια αυτής από τον ασφαλιστικό φορέα των αναδόχων γονέων (και όχι των εχόντων) την επιμέλειά τους που προέβλεπε το Π.Δ.86/2009.

2.2.3 Υποκατάσταση στα δικαιώματα του ανηλίκου, σε περίπτωση δαπανών διατροφής

Αν ο ανάδοχος γονέας καταβάλλει τις δαπάνες διατροφής του ανηλίκου, οι οποίες βαρύνουν τους φυσικούς γονείς, υποκαθίσταται στα δικαιώματα του ανηλίκου.⁷⁹

3.3 Ευθύνη

Οι ανάδοχοι γονείς ευθύνονται εις ολόκληρον για κάθε ζημία που προκάλεσαν στον ανήλικο κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. Επίσης υπέχουν ευθύνη λόγω παραμέλησης εποπτείας αν η αδικοπραξία του ανηλίκου τελέστηκε στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους.⁸⁰

3.4 Εξασθένιση της γονικής μέριμνας - επιτροπείας

Όταν η ένταξη του ανηλίκου στην ανάδοχη οικογένεια γίνεται διαρκέστερη,⁸¹ ενώ παράλληλα εξασθενούν οι δεσμοί του με τους φυσικούς γονείς του, οι ανάδοχοι γονείς έχουν το δικαίωμα να ζητούν από το δικαστήριο να αφαιρεί από τους φυσικούς γονείς εν μέρει ή εν όλω την επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου ή και τη διοίκηση της περιουσίας του. Στην τελευταία περίπτωση οι ανάδοχοι γονείς καθίστανται επίτροποι.⁸²

Αν ο ανήλικος τελεί υπό επιτροπεία και συντρέχουν προϋποθέσεις ανάλογες με αυτές της προηγούμενης παραγράφου, οι ανάδοχοι γονείς μπορούν να ζητήσουν από το δικαστήριο, είτε να διορισθούν συνεπίτροποι είτε να ανατεθεί σ' αυτούς ολόκληρη η επιτροπεία.⁸³

⁷⁹ Δανηλάτου, 2016, σ. 216, Γεωργιάδης, 2014, σ. 817

⁸⁰ Δανηλάτου, 2016, σ. 216, Γεωργιάδης, 2014, σ. 817

⁸¹ Παναγόπουλος, 2017, σ. 487, Παπαχρίστου, 2005, σ. 418, Δασκαρόλης, 2001, σ. 695, Σπυριδάκης, 2006, σσ. 844-845, Βλ. και την ΜΠρΘεσσαλονίκης7309/2013, που παρατίθεται στο Παράρτημα της εργασίας

⁸² Βλ. Άρθρο 1660ΑΚ, Δανηλάτου, 2016, σ. 217, Σπυριδάκης, 2006, σσ. 844-845

⁸³ Βλ. Άρθρο 1661ΑΚ, Άρθρο 121ΕισΝΑΚ κατά το οποίο η σχετική αίτηση εκδικάζεται κατά τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας, Δανηλάτου, 2016, σ. 217, Γεωργιάδης, 2014, σ. 814, Σπυριδάκης, 2006, σ. 845

3.5. Ανάκληση και παύση της αναδοχής – άρση και ανάθεση σε άλλο ανάδοχο

Η άρση της αναδοχής ρυθμίζεται από τα άρθρα 1662ΑΚ και 1663ΑΚ. Η παύση της αναδοχής μπορεί να γίνει είτε με ανάκληση από τους γονείς ή τον επίτροπο, είτε με αυτοδίκαιη, είτε με άρση μετά από αίτηση των γονέων ή του επίτροπου.

Η ανάκληση από τους γονείς ή τον επίτροπο πραγματοποιείται όταν οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος που ανέθεσαν τη φροντίδα του προσώπου του ανηλίκου στους ανάδοχους γονείς με σύμβαση, έχουν το δικαίωμα να ανακαλούν την ανάθεση οποτεδήποτε. Με την ίδια εξαίρεση, μπορεί και το δικαστήριο, αν η ανάθεση έγινε με απόφασή του, να θέτει τέρμα σ' αυτήν, όταν το ζητούν οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος, εφόσον διαπιστώνει ότι εξέλιπαν οι λόγοι για τους οποίους είχε αποφασισθεί το μέτρο.⁸⁴

Με την αυτοδίκαιη άρση αίρεται αυτοδικαίως η αναδοχή με το θάνατο ή την κήρυξη σε αφάνεια του αναδόχου ή των αναδόχων, με την ενηλικίωση, τον θάνατο ή την αφάνεια του ανηλίκου. Επίσης, αίρεται αυτοδικαίως και με την υιοθεσία του ανηλίκου.⁸⁵

Η άρση μετά από αίτηση των γονέων ή του επιτρόπου είναι εφικτή όταν το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί να αίρει την ανάθεση και να εμπιστευτεί τη φροντίδα του ανηλίκου σε άλλους, με αίτηση των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, άλλων συγγενών, του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως, όταν διαπιστώνει ότι η ανάδοχη οικογένεια δεν είναι κατάλληλη να ανταποκριθεί στα καθήκοντα της.⁸⁶

Σε κάθε περίπτωση, η απόφαση του δικαστηρίου πρέπει να είναι σύμφωνη με το συμφέρον του ανηλίκου. Το δικαστήριο οφείλει, ανάλογα με την ωριμότητα του ανηλίκου, να ακούει, πριν αποφασίσει, και τη δική του γνώμη. Επίσης, οφείλει να

⁸⁴ Βλ. Άρθρο 1662ΑΚ, Δαηλάτου, 2016, σ. 217, Γεωργιάδης, 2014, σ. 818, Σπυριδάκης, 1997, σσ. 211-212, Παπαχρίστου, 2005, σ. 420 και επ., Παναγόπουλος, 1998, σ. 212, Φίλιος, 2011, σ. 393, Σπυριδάκης, 2006, σσ. 847-848

⁸⁵ Δαηλάτου, 2016, σ. 217, Γεωργιάδης, 2014, σ. 818, Παπαχρίστου, 2005, σ. 420 και επ., Φίλιος, 2011, σ. 393

⁸⁶ Βλ. Άρθρο 1663ΑΚ, Δαηλάτου, 2016, σ. 217, Γεωργιάδης, 2014, σ. 820, Σπυριδάκης, 1997, σσ. 211-212, Παπαχρίστου, 2005, σ. 420 και επ., Παναγόπουλος, 1998, σ. 212, Φίλιος, 2011, σ. 394, Σπυριδάκης, 2006, σ. 848

ακούει τους ανάδοχους και τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο και να συνεκτιμά την έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας.⁸⁷

Το άρθρο 15 του Ν.4538/2018 προσθέτει και άλλους λόγους για την άρση της αναδοχής. Ειδικότερα, προβλέπει ότι πέρα από τις περιπτώσεις άρσης της αναδοχής σύμφωνα με τα άρθρα 1662ΑΚ και 1663ΑΚ, η αναδοχή μπορεί να αίρεται από το δικαστήριο και στις εξής περιπτώσεις:

α) με αίτηση των αναδόχων γονέων, όταν αυτοί αδυνατούν να ανταποκριθούν στις εξειδικευμένες ανάγκες του ανηλίκου,

β) με αίτηση του αρμόδιου για την εποπτεία της αναδοχής φορέα στο δικαστήριο ή του αρμόδιου εισαγγελέα όταν, είτε εξ ίδιας γνώσεως είτε ύστερα από αναφορά του ανηλίκου, διαπιστώνεται ότι η αναδοχή δεν εξυπηρετεί πλέον το καλύτερο συμφέρον του ανηλίκου σε αναδοχή.

Η αναδοχή του άρθρου 18 του Ν.4538/2018 (αναδοχή σε παιδιά με χρόνια προβλήματα συμπεριφοράς) αίρεται ή αντικαθίσταται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας που ισχύουν για τα λοιπά αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, καθώς και τις διατάξεις του Π.Δ.49/1979 (ΦΕΚ 11 Α’).

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο Ν.4538/2018 διαφοροποιείται από το Π.Δ.86/2009 σχετικά με τον τρόπο άρσης της αναδοχής, η οποία, πέρα από τα προβλεπόμενα στα άρθρα 1662-1663ΑΚ, μπορεί να πραγματοποιηθεί από το δικαστήριο όταν συντρέχει αποδεδειγμένα κάποια από τις παρακάτω περιπτώσεις: α) κατόπιν αιτήσεως των αναδόχων γονέων, όταν αυτοί αδυνατούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες του ανηλίκου και β) κατόπιν αιτήσεων του αρμοδίου για την εποπτεία της αναδοχής φορέα ή του Εισαγγελέα, όταν, είτε εξ ίδιας γνώσεως, είτε κατόπιν αναφοράς του ανηλίκου, διαπιστώνεται ότι η αναδοχή δεν εξυπηρετεί πλέον το συμφέρον του. Επίσης, υπάρχει

⁸⁷ Βλ. Άρθρο 1664 Α.Κ., Δανηλάτου, 2016, σσ. 217-218, Παναγόπουλος, 2017, σ. 488, Σπυριδάκης, 1997, σσ. 211-212, Φίλιος, 2011, σ. 391, Σπυριδάκης, 2006, σ. 842

η άποψη ότι σύμφωνα με τον Ν.4538/2018, για πρώτη φορά, αποκτούν δικαίωμα άσκησης παύσης της λειτουργίας της αναδοχής οι ανάδοχοι γονείς.⁸⁸

3.6 Κυρώσεις

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του Π.Δ.86/2009 προβλεπόταν ότι ο ανάδοχος γονέας που παραβαίνει τις διατάξεις του Π.Δ.86/2009, πέρα από άλλες κυρώσεις που προβλέπουν κείμενες διατάξεις, χάνει την ιδιότητα του ανάδοχου γονέα για ένα έτος από την έκδοση της σχετικής διαπιστωτικής απόφασης του φορέα. Σε περίπτωση υποτροπής η ιδιότητα του ανάδοχου γονέα χάνεται οριστικά. Ειδικότερα, ο ανάδοχος γονέας που καταδικάστηκε τελεσίδικα για αδίκημα από εκείνα που επισύρουν, σύμφωνα με το άρθρο 1537ΑΚ, έκπτωση από τη γονική μέριμνα ή για κακοποίηση ή παραμέληση ανηλίκου ή για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή για παράβαση της ισχύουσας νομοθεσίας περί ναρκωτικών ή περί εμπορίας ανθρώπων ή οργάνων, εκπίπτει αυτοδίκαια της ιδιότητας του ανάδοχου γονέα και δεν δύναται να κριθεί στο μέλλον ανάδοχος γονέας δια βίου, επιφυλασσομένων των διατάξεων των άρθρων 1662ΑΚ και 1663ΑΚ. Η σχετική απόφαση κοινοποιείται στον ανάδοχο γονέα και στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης προκειμένου να καταχωρηθεί στο Μητρώο του άρθρου 6 παρ. 1 του Π.Δ.86/2009.

Υπάλληλοι των αρμόδιων υπηρεσιών, που υπαίτια παραβαίνουν τις διατάξεις του Π.Δ.86/2009, ελέγχονται πειθαρχικώς, κατά τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα ή άλλων ειδικών νόμων, επιφυλασσομένης και τυχόν ποινικής ευθύνης τους.⁸⁹

Το άρθρο 19 του Ν.4538/2018 προβλέπει ότι ο ανάδοχος γονέας που παραβαίνει τις διατάξεις του Ν.4538/2018, πέρα από άλλες κυρώσεις που προβλέπουν κείμενες διατάξεις, εκπίπτει της ιδιότητάς του για ένα έτος από την έκδοση της σχετικής διαπιστωτικής απόφασης του φορέα. Σε περίπτωση υποτροπής, διαγράφεται οριστικά από τα Μητρώα του άρθρου 6 του Ν.4538/2018. Σε περίπτωση έκπτωσης του

⁸⁸ Περάκη, 2018, σσ. 40-41, Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, 2018, σ. 530, Γεωργιάδης, 2014, σ. 818 και επ., Γεωργάρου, 2016, σ. 62

⁸⁹ Δαηλάτου, 2016, σ. 218, Γεωργάρου, 2016, σ. 60

αναδόχου γονέα, ο ανήλικος τοποθετείται σε άλλον, ανάδοχο γονέα από τους ήδη εγγεγραμμένους στο Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Αναδόχων Γονέων.

Ο ανάδοχος γονέας που καταδικάστηκε τελεσίδικα για αδικήματα από εκείνα που επισύρουν, σύμφωνα με το άρθρο 1537ΑΚ, έκπτωση από τη γονική μέριμνα ή του ασκήθηκε ποινική δίωξη για τα αδικήματα που επισύρουν έκπτωση από τη γονική μέριμνα, σύμφωνα με το άρθρο 1537ΑΚ, ή για τα αδικήματα της πορνογραφίας ανηλίκων, μαστροπείας, σωματεμπορίας, ασέλγειας με ανήλικο έναντι αμοιβής, αποπλάνησης παιδιών, καθώς και για όσα προβλέπονται από την νομοθεσία για τα ναρκωτικά ή την εμπορία οργάνων, εκπίπτει αυτοδίκαια της ιδιότητας του ανάδοχου γονέα και δεν μπορεί να κριθεί στο μέλλον ανάδοχος γονέας διά βίου, με την επιφύλαξη των άρθρων 1662ΑΚ και 1663ΑΚ. Η σχετική απόφαση κοινοποιείται στον ανάδοχο γονέα και στο Ε.Κ.Κ.Α. για να καταχωρηθεί στο Μητρώο του άρθρου 6 παρ.1 του Ν.4538/2018.

Υπάλληλοι των αρμόδιων υπηρεσιών που υπαίτια παραβαίνουν τις κείμενες διατάξεις (Ν. 4538/2018), ελέγχονται πειθαρχικώς σύμφωνα με τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα ή άλλων ειδικών νόμων, με την επιφύλαξη και τυχόν ποινικής τους ευθύνης.

Αν διαπιστωθεί ύστερα από έλεγχο του φορέα εποπτείας του άρθρου 13 παρ.1 της περίπτωσης β' του Ν.4538/2018 ότι μονάδα παιδικής προστασίας που λειτουργεί ως Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα δεν έχει καταχωρήσει ή έχει καταχωρήσει πλημμελώς ή ελλιπώς στο Εθνικό Μητρώο του άρθρου 5 του Ν.4538/2018 τους ανήλικους που είναι τοποθετημένοι σε αυτό, με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης επιβάλλεται χρηματικό πρόστιμο από δεκαπέντε (15.000) έως πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ. Σε περίπτωση υποτροπής, μπορεί να ανακαλείται η άδεια λειτουργίας της μονάδας ή η πιστοποίηση του άρθρου 5 του Ν.2646/1998 (ΦΕΚ 245 Α').

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο Ν.4538/2018 τροποποιεί το Π.Δ.86/2009 στα εξής σημεία:

α) στην περίπτωση έκπτωσης του ανάδοχου γονέα, επιλέγεται ο επόμενος από τους ήδη εγγεγραμμένους στο Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Αναδόχων Γονέων και

β) προβλέπει πρόστιμο καθώς και ανάκληση άδειας σε μονάδες παιδικής προστασίας που λειτουργούν ως Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα σε περιπτώσεις παράβασης καταχώρησης στοιχείων στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ

4.1 Το Εθνικό Συμβούλιο Αναδοχής - Υιοθεσίας

Σκοπός του συμβουλίου της αναδοχής (και της υιοθεσίας) είναι η διάδοση και η προώθηση της αναδοχής (και της υιοθεσίας) με απώτερο σκοπό την επίτευξη της μέγιστης δυνατής αποιδρυματοποίησης ανηλίκων.⁹⁰

Το Συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και αποτελείται από τα εξής μέλη με τους αναπληρωτές τους:

- α) το Γενικό Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ως Πρόεδρο,
- β) έναν (1) Εισαγγελέα Ανηλίκων, ο οποίος υποδεικνύεται από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου,
- γ) έναν (1) εκπρόσωπο του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος,
- δ) ένα (1) νομικό με εμπειρία σε ζητήματα παιδικής προστασίας,
- ε) τρεις (3) ειδικούς εμπειρογνώμονες στο χώρο της παιδικής προστασίας,
- στ) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, αρμόδιο για θέματα παιδικής προστασίας,
- ζ) τον Πρόεδρο του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.),
- η) δύο (2) Προέδρους Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας, τα οποία διαθέτουν δομές παιδικής προστασίας, με αναπληρωτές τους δύο (2) Προέδρους άλλων Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας,
- θ) έναν (1) εκπρόσωπο από την αρμόδια Διεύθυνση Εποπτείας Ο.Τ.Α. β' βαθμού του Υπουργείου Εσωτερικών,

⁹⁰ Βλ. Άρθρο 1 του Ν.4538/2018

ι) έναν εκπρόσωπο της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Σωματείων Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία.

Η θητεία των μελών του Συμβουλίου είναι τριετής. Με απόφαση του Συμβουλίου συνιστώνται ειδικές επιστημονικές επιτροπές για την επεξεργασία ειδικότερων θεμάτων. Σε κάθε συνεδρίαση του Συμβουλίου προσκαλείται και μετέχει, με εκπρόσωπό του, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο βοηθός Συνήγορος του Πολίτη του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εγκρίνεται ο Κανονισμός Λειτουργίας του Συμβουλίου.⁹¹

Το Συμβούλιο έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες:

- α) την υποβολή προτάσεων και γνωμοδοτήσεων για τις σχεδιαζόμενες πολιτικές, σχετικά με τη διάδοση και την προώθηση των θεσμών της υιοθεσίας και της αναδοχής,
- β) την παρακολούθηση της εφαρμογής της νομοθεσίας για την υιοθεσία και την αναδοχή και της συμμόρφωσής της με το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο,
- γ) την παρακολούθηση και το συντονισμό της δράσης των εμπλεκόμενων φορέων για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των ανωτέρω θεσμών, καθώς και την ενίσχυση της συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών στα ζητήματα αυτά,
- δ) την υποστήριξη και την παροχή γνωμοδοτικής και επιστημονικής συνδρομής προς τους φορείς και τις υπηρεσίες που υλοποιούν προγράμματα υιοθεσιών και αναδοχών, ύστερα από ερώτημα της αρμόδιας υπηρεσιακής μονάδας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης,
- ε) την επεξεργασία των τριμηνιαίων και ετήσιων στατιστικών που εκδίδονται από το Ε.Κ.Κ.Α. και την εξαγωγή πορισμάτων,
- στ) την εκπόνηση μελετών, ερευνών και πιλοτικών προγραμμάτων και την αξιολόγηση των εφαρμοζόμενων πολιτικών υιοθεσίας και αναδοχής,

⁹¹ Βλ. Άρθρο 2 του Ν.4538/2018

ζ) την παρακολούθηση των νέων προγραμμάτων εφαρμογής του θεσμού της αναδοχής, του σχετικού διεθνούς και ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου και των αντίστοιχων κατευθυντήριων οδηγιών,

η) τον καθορισμό των θεματικών ενοτήτων που πρέπει κατ' ελάχιστον να περιλαμβάνονται στα προγράμματα εκπαίδευσης, επιμόρφωσης και συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των υποψήφιων αναδόχων γονέων και θετών γονέων,

θ) τον καθορισμό των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών προσόντων των εκπαιδευτών που υλοποιούν τα εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα για τους υποψήφιους ανάδοχους και τους υποψήφιους θετούς γονείς,

ι) την υποβολή προτάσεων προς τα αρμόδια Υπουργεία σχετικά με την ανάπτυξη και τη βελτίωση των θεσμών.⁹²

Το Συμβούλιο συνεδριάζει στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και υποστηρίζεται γραμματειακά από υπάλληλο της κεντρικής υπηρεσίας του ανωτέρω Υπουργείου. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου συγκαλεί το Συμβούλιο και μεριμνά για την υλοποίηση των αποφάσεών του. Το Συμβούλιο συνεδριάζει τακτικά κάθε μήνα και, έκτακτα, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου ή μετά από αίτημα τεσσάρων (4) τουλάχιστον μελών του. Το Συμβούλιο συνεδριάζει εντός του κανονικού ωραρίου εργασίας των οικείων υπηρεσιών ή σε χρόνο που καλύπτεται από υπερωριακή απασχόληση. Στα μέλη του δεν καταβάλλεται καμία πρόσθετη αμοιβή ή αποζημίωση.⁹³

⁹² Βλ. Άρθρο 3 Ν.4538/2018

⁹³ Βλ. Άρθρο 4 Ν.4538/2018

4.2 Μητρώα

4.2.1 Μητρώα του Π.Δ.86/2009

Το άρθρο 6 του Π.Δ.86/2009 προέβλεπε τα εξής δύο μητρώα:⁹⁴

α) Το Εθνικό Μητρώο Αναδόχων Ανηλίκων,⁹⁵ που τηρείται στο (σημερινό) Ε.Κ.Κ.Α. στο οποίο καταχωρούνται όσοι ανάδοχοι γονείς έχουν κριθεί ικανοί σύμφωνα με το άρθρο 3 του Π.Δ.86/2009.

β) Το Ειδικό Μητρώο,⁹⁶ που τηρείται επίσης στο (σημερινό) Ε.Κ.Κ.Α. στο οποίο καταχωρούνται τα στοιχεία των φυσικών γονέων, των αναδόχων γονέων ή του επιτρόπου (εάν έχει οριστεί), του ανάδοχου ανηλίκου, καθώς και άλλες οποιεσδήποτε πληροφορίες κρίνονται σκόπιμες.

4.2.2 Μητρώα του Ν.4538/2018

Με τα άρθρα 5,6 και 7 του Ν.4538/2018 θεσπίζονται το Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων και Ειδικά Μητρώα Ανηλίκων (άρθρο 5), Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων και Ειδικά Μητρώα Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων (άρθρο 6), Εθνικό Μητρώο Εγκεκριμένων Αναδοχών Ανηλίκων και Ειδικά Μητρώα Εγκεκριμένων Αναδοχών Ανηλίκων (άρθρο 7). Να σημειωθεί ότι το Εθνικό Μητρώο Εγκεκριμένων Αναδοχών Ανηλίκων και Ειδικά Μητρώα Εγκεκριμένων Αναδοχών Ανηλίκων δεν έχει ισχύ.⁹⁷

4.2.2.1 Μητρώα ανηλίκων

Στο άρθρο 5 του Ν.4538/2018 γίνεται αναφορά στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων και στα Ειδικά Μητρώα Ανηλίκων.

⁹⁴ Γεωργάρου, 2016, σ. 64

⁹⁵ Βλ. Άρθρο 6 παρ.1 του Π.Δ.86/2009

⁹⁶ Βλ. Άρθρο 6 παρ.2 του Π.Δ.86/2009

⁹⁷ Βλ. Άρθρο 34 του Ν.4538/2018

Το Ε.Κ.Κ.Α. τηρεί Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων, στο οποίο εγγράφονται υποχρεωτικά όλοι οι ανήλικοι που τοποθετούνται σε μονάδες παιδικής προστασίας και φροντίδας ή πρόκειται να τοποθετηθούν σε ανάδοχο γονέα με δικαστική απόφαση ή με εισαγγελική διάταξη ή με σύμβαση ή με τις διατάξεις του άρθρου 18 του Ν.4538/2018 ή πρόκειται να υιοθετηθούν.

Κάθε μονάδα παιδικής προστασίας και φροντίδας, που λειτουργεί ως νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, υποχρεούται να τηρεί Ειδικό Μητρώο Ανηλίκων, στο οποίο αναγράφονται μέσα σε σαράντα οκτώ (48) ώρες από την άφιξη του ανηλίκου τα εξής στοιχεία:

α) το ονοματεπώνυμο του ανηλίκου, τα διαθέσιμα για την ταυτοποίησή του στοιχεία, όπως ημερομηνία γέννησης, φύλο, ιθαγένεια, καθώς και η κατάσταση της υγείας του, εφόσον τα στοιχεία αυτά βρίσκονται στη διάθεση της αρμόδιας για την αναγραφή αρχής,

β) το ονοματεπώνυμο των φυσικών γονέων του ανηλίκου και ενός συγγενή εξ αίματος έως τρίτου βαθμού, του ασκούντος τη γονική μέριμνα του ανηλίκου ή την επιμέλεια του ή του επιτρόπου που έχει οριστεί, καθώς και η κατάσταση της υγείας των φυσικών γονέων, το επάγγελμα, η κατοικία και τα διαθέσιμα για την ταυτοποίησή τους στοιχεία, όπως ημερομηνία γέννησης, φύλο, ιθαγένεια, εφόσον αυτά βρίσκονται στη διάθεση της αρμόδιας για την αναγραφή αρχής. Για τα ασυνόδευτα ανήλικα, καταγράφεται οποιοδήποτε έγγραφο, από το οποίο προκύπτει κάποιο στοιχείο της ταυτότητάς τους, της ηλικίας ή της καταγωγής τους, εφόσον αυτό βρίσκεται στη διάθεση της αρμόδιας για την αναγραφή αρχής,

γ) ο αριθμός κατάθεσης της αίτησης ή της κύριας παρέμβασης, που ασκούνται σύμφωνα με το άρθρο 1532ΑΚ παρ.1, με αίτημα την ανάθεση της πραγματικής φροντίδας του τέκνου ή της επιμέλειάς του ολικά ή μερικά σε τρίτον ή το διορισμό επιτρόπου, το αρμόδιο δικαστήριο, καθώς και η ημερομηνία της δικασίμου,

δ) ο αριθμός κατάθεσης της αίτησης υιοθεσίας σύμφωνα με το άρθρο 1549ΑΚ, το αρμόδιο δικαστήριο, καθώς και η ημερομηνία της δικασίμου.

Κάθε μονάδα παιδικής προστασίας και φροντίδας οφείλει να δηλώνει αμελλητί στο Ειδικό και Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων οποιαδήποτε μεταβολή των στοιχείων της

προηγούμενης παραγράφου και να αποστέλλει τις μεταβολές στο Ε.Κ.Κ.Α., το οποίο τις γνωστοποιεί με τη σειρά του στον αρμόδιο φορέα εποπτείας του άρθρου 13 του Ν.4538/2018.

Μέσα σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες από την τοποθέτηση του ανηλίκου στην ανωτέρω μονάδα, η τελευταία διαβιβάζει τα στοιχεία του άρθρου 5 παρ.2 του Ν.4538/2018 στο Ε.Κ.Κ.Α. για εγγραφή τους στο Εθνικό Μητρώο του άρθρου 5 παρ.1 του Ν.4538/2018, το οποίο γνωστοποιεί στον αρμόδιο φορέα εποπτείας τις καταχωρήσεις ανηλίκων που έχουν διενεργηθεί.

Από την έναρξη ισχύος του Ν. 4538/2018 και μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες, όλες οι μονάδες παιδικής προστασίας και φροντίδας που βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια, υποχρεούνται να καταγράψουν στα επιμέρους Ειδικά Μητρώα Ανηλίκων και να αποστείλουν για καταχώριση στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων όλα τα παιδιά που είναι τοποθετημένα σε αυτές.

Το Ε.Κ.Κ.Α. γνωστοποιεί με τη σειρά του τις καταχωρήσεις στον αρμόδιο φορέα εποπτείας του άρθρου 13.

Οι αιτήσεις και οι κύριες παρεμβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 6 παρ.2 της περίπτωσης γ' του Ν.4538/2018 κοινοποιούνται στην αρμόδια μονάδα μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την κατάθεσή τους, με επιμέλεια των διαδικών. Υποχρέωση αποστολής κατά τον ίδιο τρόπο υπάρχει και αν το δικαστήριο ενεργεί αυτεπαγγέλτως σύμφωνα με το άρθρο 1532ΑΚ. παρ.1. Οι αιτήσεις που αναφέρονται στην περίπτωση δ' της παραγράφου 2 αποστέλλονται στο Ε.Κ.Κ.Α. για καταχώριση μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την κατάθεσή τους, με επιμέλεια των διαδικών.

Το Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων τηρείται από το Ε.Κ.Κ.Α. Σ' αυτό εγγράφονται υποχρεωτικά οι ανήλικοι που τοποθετούνται οι ανήλικοι⁹⁸ ή στο πλαίσιο της σωφρονιστικής αναδοχής. Σκοπός του μητρώου αυτού είναι να προστατεύσει τα δικαιώματα των παιδιών αυτών με την προσδοκία ότι η καταγραφή όλων των παιδιών, που βρίσκονται σε μονάδες παιδικής προστασίας, θα καταστήσει ευκολότερη την παρακολούθηση της οικογενειακής αποκατάστασής τους, μέσω του θεσμού της

⁹⁸ Βλ. Άρθρο 5 του Ν.4538/2018

αναδοχής (και της υιοθεσίας). Το Ειδικό Μητρώο Ανηλίκων τηρεί κάθε μονάδα παιδικής προστασίας και φροντίδας, που λειτουργεί ως Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ.

4.2.2.2 Μητρώα γονέων

Στο άρθρο 6 του Ν.4538/2018 (ΦΕΚ 85 Α') γίνεται αναφορά στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων και στα Ειδικά Μητρώα Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων.

Όπως και το Εθνικό Μητρώο Αναδοχών έτσι και το Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων τηρείται από το Ε.Κ.Κ.Α. Σ' αυτό υποβάλλουν την αίτηση ενδιαφέροντος οι γονείς που επιθυμούν να γίνουν ανάδοχοι, καθώς και βεβαίωση παρακολούθησης και ολοκλήρωσης του εγκεκριμένου προγράμματος επιμόρφωσης. Στο Ειδικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων εγγράφονται οι υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς όταν έχουν συγκεντρωθεί τα παρακάτω: α) όταν έχουν προσκομίσει πέρα από την αίτηση και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που ορίζει ο Ν.4538/2018 για να εκδοθεί η βεβαίωση έγκρισης των τυπικών προϋποθέσεων καταλληλότητας και β) όταν η κοινωνική υπηρεσία εκδώσει βεβαίωση ολοκλήρωσης και θετικής έκβασης.

Στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων καταχωρίζονται οι εγγεγραμμένοι στα επιμέρους Ειδικά Μητρώα Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων των φορέων εποπτείας της αναδοχής του άρθρου 13 παρ.1 του Ν.4538/2018.

Το Ειδικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων τηρεί ο αρμόδιος φορέας εποπτείας της αναδοχής. Για την εγγραφή στα Ειδικά Μητρώα είναι απαραίτητα τα εξής:

α) Υποβολή αίτησης ενδιαφέροντος που συνοδεύεται από τα δικαιολογητικά, που ορίζονται στο άρθρο 9 παρ.1 του Ν.4538/2018 ενώπιον ενός εκ των αρμόδιων φορέων του άρθρου 13 παρ.1 του Ν.4538/2018 και έλεγχος των τυπικών προϋποθέσεων καταλληλότητας που αναφέρονται στις περιπτώσεις β' έως δ' του άρθρου 8 παρ.2 του Ν.4538/2018. Μετά την προσκόμιση των απαραίτητων δικαιολογητικών εκδίδεται

βεβαίωση έγκρισης των τυπικών προϋποθέσεων καταλληλότητας από τον αρμόδιο φορέα εποπτείας της αναδοχής,

β) Βεβαίωση ολοκλήρωσης και θετικής έκβασης της κοινωνικής έρευνας για τον έλεγχο καταλληλότητας από την κοινωνική υπηρεσία του φορέα εποπτείας.

Την ευθύνη εγγραφής στο Εθνικό Μητρώο φέρει ο αρμόδιος φορέας εποπτείας της αναδοχής του άρθρου 13 του Ν.4538/2018. Ειδικότερα, στο Εθνικό Μητρώο αποστέλλονται οι βεβαιώσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 2 και η πιστοποίηση του αρμόδιου φορέα εποπτείας για την ολοκλήρωση του εγκεκριμένου προγράμματος επιμόρφωσης του άρθρου 14 του Ν.4538/2018.

4.2.2.3 Μητρώα εγγεγραμμένων αναδοχών ανηλίκων

Στο άρθρο 7 του Ν.4538/2018 γίνεται αναφορά στο Εθνικό Μητρώο Εγκεκριμένων Αναδοχών Ανηλίκων και στα Ειδικά Μητρώα Εγκεκριμένων Αναδοχών Ανηλίκων. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι το Ε.Κ.Κ.Α. τηρεί Εθνικό Μητρώο Εγκεκριμένων Αναδοχών Ανηλίκων στο οποίο καταχωρίζονται τα απολύτως αναγκαία στοιχεία, τα οποία καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και τα οποία σχετίζονται με την αναδοχή ανηλίκων.

Κάθε φορέας εποπτείας της αναδοχής υποχρεούται να τηρεί Ειδικό Μητρώο για τις αναδοχές τις οποίες εποπτεύει και να αποστέλλει τα στοιχεία της παραγράφου 3, μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την ημερομηνία ανάληψης εποπτείας στο Ε.Κ.Κ.Α. για εγγραφή τους στο Εθνικό Μητρώο της παραγράφου 1. Κάθε ανάδοχος γονέας οφείλει να ενημερώνει αμελλητί για οποιαδήποτε μεταβολή σχετικά με τα στοιχεία της παραγράφου 1 τον αρμόδιο φορέα εποπτείας, ο οποίος υποχρεούται ανά εξάμηνο να αποστέλλει τις μεταβολές στο Ε.Κ.Κ.Α.

Στα Ειδικά Μητρώα Εγκεκριμένων Αναδοχών Ανηλίκων καταγράφονται τα στοιχεία των Μητρώων των άρθρων 5 και 6 του Ν.4538/2018 καθώς και τα εξής:

α.) τα στοιχεία του αρμόδιου φορέα εποπτείας του άρθρου 13 του Ν.4538/2018,

β) ο αριθμός πρωτοκόλλου της κοινωνικής έκθεσης του άρθρου 10 παρ.4 και του άρθρου 11 παρ.2 του Ν.4538/2018,

γ) για τα ορφανά, η ληξιαρχική πράξη θανάτου των γονέων και η βεβαίωση της αρμόδιας αρχής ότι η επιμέλεια του τέκνου δεν έχει ανατεθεί σε άλλο φυσικό πρόσωπο. Για τα τέκνα μονογονεϊκών οικογενειών, αντίγραφο της αίτησης του φυσικού γονέα σύμφωνα με το άρθρο 1532ΑΚ. Για τα εγκαταλελειμμένα και από τους δύο γονείς ή έκθετα ή κακοποιημένα ή παραμελημένα τέκνα, οποιοδήποτε δημόσιο έγγραφο ή άλλο αποδεικτικό στοιχείο αρμόδιου οργάνου από το οποίο να προκύπτει το γεγονός της εγκατάλειψης ή έκθεσης ή κακοποίησης ή παραμέλησης του ανήλικου. Για τα ασυνόδευτα ανήλικα, οποιοδήποτε έγγραφο από το οποίο να προκύπτει κάποιο στοιχείο της ταυτότητας, της ηλικίας ή της καταγωγής τους. Τα ανωτέρω στοιχεία καταγράφονται, εφόσον βρίσκονται στη διάθεση της αρμόδιας αρχής,

δ) ο αριθμός της απόφασης που κηρύσσει την αναδοχή ή της εισαγγελικής διάταξης που διατάσσει ως προσωρινό μέτρο την αναδοχή σύμφωνα με το άρθρο 1532ΑΚ ή ο αριθμός και η ημερομηνία σύναψης της σύμβασης με τους αναδόχους γονείς, ο αριθμός βεβαίωσης της έγκρισης της καταλληλότητας των αναδόχων γονέων και ο αριθμός της πιστοποίησης εκπαίδευσης αναδόχων γονέων,

ε) για τις περιπτώσεις αναδοχής του άρθρου 18 του Ν.4538/2018, ο αριθμός της δικαστικής απόφασης που επιβάλλει την αναδοχή ως αναμορφωτικό ή θεραπευτικό μέτρο, σύμφωνα με τα άρθρα 122ΠΚ ή 123ΠΚ, ή της διάταξης ανακριτή που επιβάλλει την αναδοχή ως περιοριστικό όρο (άρθρο 282 ΚΠΔ παρ.2 εδ.β΄) ή της εισαγγελικής διάταξης που επιβάλλει την αναδοχή, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 45Α ΚΠΔ παρ. 2 ή της απόφασης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που θέτει τον ανήλικο υπό διοικητική επιμέλεια, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Π.Δ.49/1979 (ΦΕΚ 11 Α΄),

στ) η αναφορά της αποδοχής ή παραίτησης εκ μέρους των αναδόχων γονέων της τακτικής οικονομικής ενίσχυσης, που προβλέπεται,

ζ) ο προσδιορισμός της κατηγορίας της εγκεκριμένης τακτικής οικονομικής ενίσχυσης, μεταξύ αυτών που ισχύουν, εφόσον αυτή χορηγείται στους ανάδοχους γονείς,

η) ο προσδιορισμός της μορφής της αναδοχής σε σχέση με τους ανάδοχους γονείς, συγγενική, επαγγελματική ή άλλη, εφόσον κάποια από αυτές υλοποιείται,

θ) ο προσδιορισμός των εξατομικευμένων αναγκών φροντίδας και αποκατάστασης του ανηλίκου που τοποθετείται σε αναδόχους γονείς,

ι) η καταγραφή των σημαντικών αλλαγών που πραγματοποιούνται σχετικά με τον ανήλικο που έχει τοποθετεί για φροντίδα και τους αναδόχους γονείς, όπως η διακοπή αναδοχής, η αλλαγή αναδόχων γονέων, η αλλαγή της σύνθεσης ή της κατοικίας των αναδόχων γονέων, η επιστροφή στη βιολογική οικογένεια ή σε συγγενείς του και η υιοθεσία,

ια) η εισαγωγή σε Μονάδα Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας ή η τοποθέτηση σε άλλο πρόγραμμα προστατευμένης φροντίδας, η εμφάνιση αναπηρίας ή σημαντικού προβλήματος υγείας που απαιτεί ειδική φροντίδα ή αποκατάσταση και αλλαγή κατηγορίας οικονομικής ενίσχυσης και τους λόγους αυτών, όπου απαιτείται,

ιβ) η καταγραφή της εκτίμησης της κατάστασης του ανηλίκου που είχε τοποθετηθεί για φροντίδα σε ανάδοχο γονέα, κατά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας του και τα περαιτέρω μέτρα προστασίας και φροντίδας που απαιτούνται.

4.2.2.4 Τήρηση Εθνικών και Ειδικών Μητρώων

Το άρθρο 27 του Ν.4538/2018 προβλέπει τον τρόπο τήρησης των Εθνικών και των Ειδικών Μητρώων. Ειδικότερα προβλέπει ότι συνιστώνται και λειτουργούν στην Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε. (Η.ΔΙ.Κ.Α. Α.Ε.) του Ν.3607/2007(ΦΕΚ 245 Α') τα Ειδικά και Εθνικά Μητρώα των άρθρων 5, 6, 7, 20 και 21 του Ν.4538/2018.

Το Ε.Κ.Κ.Α. ορίζει τη διαδικασία υποβολής των στοιχείων και της ενημέρωσης των αλλαγών, καταρτίζει την ειδική πλατφόρμα καταχώρησης των προβλεπόμενων στοιχείων σε ηλεκτρονική μορφή και έχει την ευθύνη ορισμού των συνθηκών διασφάλισης του απορρήτου και της ασφάλειας στη διαδικασία υποβολής και παραλαβής των στοιχείων. Δεδομένα που αποδεικνύονται ότι είναι εσφαλμένα,

καταστρέφονται με ευθύνη του υπευθύνου των μητρώων και εφόσον αυτό επιβάλλεται από τις συγκεκριμένες συνθήκες.

Υπεύθυνος επεξεργασίας των Εθνικών Μητρώων είναι ο Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ε.Κ.Κ.Α. και των Ειδικών Μητρώων ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κάθε μονάδας ή η Προϊσταμένη Αρχή κάθε φορέα εποπτείας της αναδοχής.

Με απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Κ.Κ.Α. ορίζεται ο αναπληρωτής του υπευθύνου, καθώς και οι εξουσιοδοτημένοι χρήστες των Εθνικών Μητρώων.

Το Ε.Κ.Κ.Α. υποχρεούται:

α) Να καταρτίζει ετήσια στατιστική έκθεση, με βάση τα τηρούμενα στοιχεία, την οποία υποβάλλει στο Ε.Σ.Αν.Υ., στις αρμόδιες υπηρεσίες του εποπτεύοντος Υπουργείου και στην Ελληνική Στατιστική Αρχή.

β) Να διαθέτει άδεια τήρησης των στοιχείων των Εθνικών Μητρώων από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και μεριμνά για την ασφαλή παραλαβή, τήρηση, επεξεργασία και διαφύλαξη του απορρήτου των στοιχείων αυτών, λαμβάνοντας τα κατάλληλα για αυτό μέτρα.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας, ο αναπληρωτής του και τα πρόσωπα που στελεχώνουν τις υπηρεσίες του Ν.4538/2018 υπόκεινται στο καθήκον της εχεμύθειας ακόμα και μετά την αποχώρησή τους.

Η δημιουργία και τήρηση των μητρώων του Ν.4538/2018 διέπεται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η επεξεργασία στοιχείων που αναφέρεται σε σκοπούς στατιστικούς ή επιστημονικής έρευνας γίνεται με τήρηση της ανωνυμίας.

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης καθορίζονται οι τεχνικές και λειτουργικές απαιτήσεις των Εθνικών και Ειδικών Μητρώων, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία ηλεκτρονικής εγγραφής, ζητήματα απευθείας ενημέρωσης και διασύνδεσης των Εθνικών Μητρώων με τα Ειδικά, η διαδικασία όχλησης από τις αρμόδιες υπηρεσίες σε περίπτωση παράλειψης ενημέρωσης ή πλημμελούς ενημέρωσης από τους υπόχρεους, οργανωτικά και τεχνικά θέματα απορρήτου και πολιτικής ασφάλειας της επεξεργασίας των δεδομένων του

N.4538/2018, όπως δικαίωμα πρόσβασης και χρήσης, κρυπτογράφηση δεδομένων, ασφάλεια επικοινωνιών, εμπιστευτικότητα, χρήση τεχνικών ανωνυμοποίησης, και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του N.4538/2018.

4.3 Η κοινωνική υπηρεσία

Το άρθρο 26 του N.4538/2018 ρυθμίζει τον τρόπο οργάνωσης των κοινωνικών υπηρεσιών. Ειδικότερα, προβλέπει ότι η κοινωνική υπηρεσία που είναι αρμόδια για τη διενέργεια έρευνας σύμφωνα με το N.4538/2018 και τα άρθρα 1533ΑΚ παρ.2, 1557ΑΚ, 1600ΑΚ, 1645ΑΚ, 1665Α.Κ. και αδυνατεί να τη διεξαγάγει, δηλώνει αιτιολογημένα την αδυναμία της στη Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες. Στην περίπτωση αυτή, με απόφαση της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ανατίθεται η διεξαγωγή της έρευνας σε άλλη κοινωνική υπηρεσία των φορέων που αναφέρονται στα άρθρα 13 και 22 του N.4538/2018 ή των Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού ή, εφόσον αυτό δεν καθίσταται δυνατό, σε πραγματογνώμονα κοινωνικό λειτουργό, εκπαιδευμένο σε θέματα αναδοχής από τους φορείς εποπτείας του άρθρου 13 του N.4538/2018 και εγγεγραμμένο σε ειδικό κατάλογο πιστοποιημένων κοινωνικών λειτουργών που τηρεί ο Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος (Σ.Κ.Λ.Ε.) για το σκοπό αυτό. Ο οριζόμενος κοινωνικός λειτουργός οφείλει να συνεργάζεται με τον αρχικώς αρμόδιο φορέα να ολοκληρώσει μέσα στο χρονικό διάστημα που προβλέπεται στα άρθρα 10 και 11 του N.4538/2018 την κοινωνική έκθεση και να την υποβάλλει στον αρχικώς αρμόδιο φορέα.

Οι λεπτομέρειες για τη διαδικασία εγγραφής στον ειδικό κατάλογο πιστοποιημένων κοινωνικών λειτουργών, ο τρόπος και το ύψος της αμοιβής των ιδιωτών πραγματογνομώνων κοινωνικών λειτουργών και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του N.4538/2018 ορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ύστερα από πρόταση του Σ.Κ.Λ.Ε.

Αν μετά το προβλεπόμενο στο νόμο χρονικό διάστημα δεν έχει ολοκληρωθεί η κοινωνική έρευνα από υπαιτιότητα της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας, οι

ενδιαφερόμενοι έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν από τη Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης να ενεργήσει σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 26 παρ.1 του Ν.4538/2018.

4.4 Η εποπτεία της αναδοχής

Το άρθρο 5 του Π.Δ.86/2009 προέβλεπε ότι η εποπτεία της αναδοχής ανατίθεται, κατά περίπτωση, στους εξής φορείς:⁹⁹

α) Στις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας, οι οποίες αποτελούν ανεξάρτητα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, υπό την εποπτεία της οικείας Διοίκησης Υγειονομικής Περιφέρειας (Δ.Υ.ΠΕ.) και του Υπουργείου Υγείας, για τους ανηλίκους που έχουν υπό την προστασία τους.

β) Στις Διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας ή, κατά περίπτωση, στα Τμήματα Πρόνοιας των Διευθύνσεων Υγείας και Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, για τους ανηλίκους των οποίων η επιτροπεία έχει ανατεθεί σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα κατά το άρθρο 1600 του Αστικού Κώδικα.

γ) Στα δημοτικά βρεφοκομεία για τους ανηλίκους που έχουν υπό την προστασία τους.

Ο αρμόδιος για την εποπτεία της αναδοχής φορέας υποχρεούται:¹⁰⁰

α) να οργανώνει επισκέψεις οργάνων του τακτικά μια φορά το μήνα και εκτάκτως όποτε το κρίνει σκόπιμο στην ανάδοχη οικογένεια, για να διαπιστώνει τους όρους διαβίωσης και ανατροφής του τοποθετηθέντος ανηλίκου. Οι επισκέψεις μπορεί να γίνονται και χωρίς προειδοποίηση των ανάδοχων γονέων,

β) να καταβάλλει τακτικά την οικονομική ενίσχυση του άρθρου 4 παρ.1 του Π.Δ.86/2009,

γ) να χορηγεί τη σχετική βεβαίωση στους ανάδοχους γονείς έτσι ώστε να τους παρέχονται οι διευκολύνσεις που προβλέπονται στο άρθρο 4 παρ.3 του Π.Δ.86/2009,

⁹⁹ Βλ. Άρθρο 5 του Π.Δ.86/2009, Δανηλάτου, 2016, σσ. 218-219

¹⁰⁰ Δανηλάτου, 2016, σ. 219

δ) να συνεργάζεται εποικοδομητικά με τους ανάδοχους γονείς και να τους διευκολύνει, κατά το μέτρο του δυνατού, στην άσκηση των καθηκόντων τους ως ανάδοχων γονέων,

ε) να επιλαμβάνεται αμέσως επειγουσών περιπτώσεων που αφορούν τον ανήλικο ευθύς μόλις ειδοποιηθεί από τον ανάδοχο γονέα ή τρίτο,

στ) να παρέχει τις αναγκαίες συμβουλές στους ανάδοχους γονείς για θέματα που αφορούν την όλη λειτουργία του οικογενειακού περιβάλλοντος και μπορούν να επηρεάσουν την ομαλή διαβίωση του ανηλίκου,

ζ) να συμπεριφέρεται προς τους ανάδοχους γονείς με τον επιβαλλόμενο σεβασμό χωρίς καμιά διάκριση λόγω κοινωνικής ή οικονομικής κατάστασης ή πολιτικών ή θρησκευτικών πεποιθήσεών τους, τηρώντας κατά τα λοιπά τις διατάξεις του Ν.3304/2005 (ΦΕΚ 16 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει,

η) να τηρεί το Ειδικό Μητρώο του άρθρου 6 παρ. 2 του Π.Δ.86/2009.

Ο αρμόδιος για την εποπτεία της αναδοχής φορέας, συντάσσει και αποστέλλει ανά εξάμηνο στο αρμόδιο Δικαστήριο έκθεση σχετικά με τις προβλεπόμενες από το Π.Δ.86/2009 δράσεις του (υπόψιν άρθρο 5 παρ.2), εάν δεν προκύψει ανάγκη για έκτακτη ενημέρωσή του. Αντίγραφο της έκθεσης διαβιβάζεται από τον ίδιο φορέα και στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης, προκειμένου να καταχωρηθεί στο αρχείο του Εθνικού Μητρώου Ανάδοχων Γονέων, του άρθρου 6 παρ. 1 του Π.Δ.86/2009.¹⁰¹

Το άρθρο 13 του Ν.4538/2018 προβλέπει ότι η εποπτεία της αναδοχής ανατίθεται, κατά περίπτωση, στους εξής φορείς:

α) στα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφερειών, αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για τους ανηλίκους που έχουν υπό την προστασία τους,

β) στις Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας ή, κατά περίπτωση, στα Τμήματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης των Διευθύνσεων Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών ή Περιφερειακών Ενοτήτων και των δήμων για τους

¹⁰¹ Δανηλάτου, 2016, σ. 219, Γεωργάρου, 2016, σ. 59

ανηλίκους, των οποίων η επιτροπεία έχει ανατεθεί σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με το άρθρο 1600 του ΑΚ και για τις περιπτώσεις των συμβατικών αναδοχών του άρθρου 10 του Ν.4538/2018,

γ) στα δημοτικά βρεφοκομεία, για τους ανηλίκους που έχουν υπό την προστασία τους,

δ) στις κοινωνικές υπηρεσίες των Εταιρειών Προστασίας Ανηλίκων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για τους ανηλίκους που έχουν υπό την ευθύνη τους,

ε) στις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για τους ανηλίκους, οι οποίοι τίθενται σε αναδοχή σύμφωνα με το άρθρο 18 του Ν.4538/2018. Οι Υπηρεσίες αυτές οποίες θα έχουν τη δυνατότητα διαμεσολάβησης για την αναδοχή των ανηλίκων που έχουν υπό την ευθύνη τους.

Επίσης, προβλέπεται στο Νόμο ότι καταγράφονται οι υποχρεώσεις των αρμόδιων για την εποπτεία της αναδοχής ως άνω φορέων. Οι φορείς αυτοί έχουν πλέον και την υποχρέωση προγραμμάτων επιμόρφωσης των υποψήφιων αναδόχων.¹⁰²

Περαιτέρω, ο Ν. 4538/2018 προβλέπει ότι αρμόδιος για την εποπτεία της αναδοχής φορέας υποχρεούται:

α) να οργανώνει επισκέψεις οργάνων του, τουλάχιστον μία φορά το μήνα και εκτάκτως όποτε το κρίνει σκόπιμο στην ανάδοχη οικογένεια για να διαπιστώνει τους όρους διαβίωσης και ανατροφής του τοποθετηθέντος ανηλίκου. Οι επισκέψεις μπορεί να γίνονται και χωρίς προειδοποίηση των αναδόχων γονέων,

β) να χορηγεί τη σχετική βεβαίωση εξακολούθησης της αναδοχής στους ανάδοχους γονείς έτσι ώστε να τους παρέχονται οι διευκολύνσεις που προβλέπονται στο άρθρο 12 του Ν.4538/2018,

γ) να συνεργάζεται εποικοδομητικά με τους αναδόχους γονείς και να τους διευκολύνει, κατά το μέτρο του δυνατού, στην άσκηση των καθηκόντων τους ως αναδόχων γονέων,

¹⁰² Βλ. Άρθρο 14 του Ν.4538/2018

δ) να συνεργάζεται εποικοδομητικά με τον ανήλικο σε αναδοχή, να πραγματοποιεί συστηματική ενημέρωσή του σχετικά με τα δικαιώματά του και τον τρόπο της εκ μέρους του υποβολής παραπόνων, ανάλογα πάντα με την ηλικία και το βαθμό ωριμότητάς του,

ε) να επιλαμβάνεται αμέσως επειγουσών περιπτώσεων που αφορούν τον ανήλικο, ευθύς μόλις ειδοποιηθεί από τον ανάδοχο γονέα ή τρίτο,

στ) να παρέχει τις αναγκαίες συμβουλές στους ανάδοχους γονείς για θέματα που αφορούν την όλη λειτουργία του οικογενειακού περιβάλλοντος και μπορούν να επηρεάσουν την ομαλή διαβίωση του ανηλίκου,

ζ) να συμπεριφέρεται προς τους ανάδοχους γονείς με τον επιβαλλόμενο σεβασμό χωρίς καμία διάκριση λόγω κοινωνικής ή οικονομικής κατάστασης ή πολιτικών ή θρησκευτικών πεποιθήσεών τους, τηρώντας κατά τα λοιπά τις διατάξεις του Ν.4443/2016 (ΦΕΚ 232 Α'),

η) να τηρεί τα ειδικά μητρώα των άρθρων 5 παρ.2 Ν. 4538/2018, εφόσον φιλοξενεί ανηλίκους και 6 παρ.2 του Ν.4538/2018 και να εγγράφει τα απαιτούμενα στοιχεία στα εθνικά μητρώα των άρθρων 5 παρ.1, 6 παρ.1 και 7 του Ν.4538/2018, μέσα στις προθεσμίες που προβλέπονται,

θ) να συνεργάζεται με την κοινωνική υπηρεσία της μονάδας παιδικής προστασίας όπου αυτό απαιτείται.

Ο αρμόδιος, για την εποπτεία της αναδοχής, φορέας, συντάσσει και αποστέλλει ανά εξάμηνο στον αρμόδιο εισαγγελέα ανηλίκων έκθεση σχετικά με τις δράσεις του που αναφέρονται στο άρθρο 13 παρ.2 του Ν.4538/2018, εκτός αν προκύψει ανάγκη για έκτακτη ενημέρωσή του, οπότε τον ενημερώνει αμελλητί. Αντίγραφο της έκθεσης διαβιβάζεται από τον ίδιο φορέα και στο Ε.Κ.Κ.Α. να καταχωρισθεί στο αρχείο του Εθνικού Μητρώου Εγκεκριμένων Αναδοχών του άρθρου 7 παρ.1 του Ν.4538/2018.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο Ν.4538/2018 διαφοροποιείται από το Π.Δ.86/2009 στα εξής σημεία:

α) εισάγει για πρώτη φορά ως φορείς εποπτείας της αναδοχής κοινωνικές υπηρεσίες των Εταιρειών Προστασίας Ανηλίκων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και

Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και

β) εισάγει για πρώτη φορά στους φορείς εποπτείας νέες αρμοδιότητες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Από την παραπάνω ανάλυση προκύπτει αδιαμφισβήτητα ότι ο θεσμός της αναδοχής ανιλήκων συμβάλλει καθοριστικά στην αναδιοργάνωση και στην ανασύσταση του συστήματος της παιδικής πρόνοιας της χώρας μας. Ως θεσμός με παιδοκεντρικό χαρακτήρα, διαφυλάσσει τα παιδιά από τις συχνά αρνητικές συνέπειες της ιδρυματικής περίθαλψης, δηλαδή αποτελεί το μέσο για την πρόληψη και κατάργηση του ιδρυματισμού, ενώ, συγχρόνως, παρέχει σημαντικές προοπτικές ομαλής ψυχικής και σωματικής ανάπτυξης στους ανηλίκους.

Ως ευρύς και ευέλικτος θεσμός, αναλαμβάνει το ρόλο της οικογένειας, που βρίσκεται σε κρίση και αδυνατεί να εκπληρώσει τις γονεϊκές της υποχρεώσεις. Έτσι, το παιδί θα μπορέσει να λάβει αποκλειστική, σταθερή φροντίδα και εμπειρία καθημερινής ζωής για όσο διάστημα δεν μπορεί να του τα παρέχει η φυσική (ή και θετή) του οικογένεια. Ωστόσο, υποστηρίζεται ότι η μακροχρόνια αναδοχή μπορεί να οδηγήσει το παιδί σε συναισθηματικό και νομικό διχασμό και σύγχυση ως προς την ταυτότητά του, αφού αυτό βρίσκεται διχασμένο ανάμεσα αφ'ενός στη φυσική ή θετή οικογένεια και αφ'ετέρου στην ανάδοχη. Πρέπει, κατά συνέπεια, σύμφωνα με την άποψη αυτή η αναδοχή να χαρακτηρίζεται από προσωρινότητα.¹⁰³ Στην περίπτωση αυτή, καλύτερη εξέλιξη αποτελεί, φυσικά, η υιοθεσία από την ανάδοχη οικογένεια.

Ο νέος Νόμος 4538/2018, δε φαίνεται να δίνει λύση σε ορισμένα χρόνια προβλήματα και αδυναμίες του θεσμού της αναδοχής.

Κατ'αρχάς, ο Νόμος προβλέπει τη δημιουργία πολυάριθμων μητρώων. Συγκεκριμένα ιδρύει εκτός από τα Εθνικά μητρώα και τα ειδικά μητρώα, που υποχρεούνται να τηρεί κάθε φορέας. Το ζητούμενο είναι αν η σύσταση των μητρώων αυτών θα συμβάλει στην ενίσχυση του θεσμού ή αν θα φορτώσει τους αρμόδιους φορείς με πρόσθετες γραφειοκρατικές διατυπώσεις, αφαιρώντας τους την ευελιξία, που χρειάζονται για να καλυφθούν άμεσες ανάγκες. Περαιτέρω, η καταγραφή των παιδιών που βρίσκονται σε μονάδες παιδικής προστασίας στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων δε φαίνεται να επιτυγχάνει πλήρως τους επιδιωκόμενους στόχους και τούτο επειδή οι μονάδες αν και υποχρεούνται να καταγραφούν δεν υποχρεούνται να προωθούν τα

¹⁰³ Καλτσά, 2017, σελ. 101

παιδιά σε αναδοχή ή υιοθεσία. Έτσι, αποδυναμώνεται η προβλεπόμενη στο Π.Δ.337/1993 υποχρέωση αποϊδρυματοποίησης, αφού αυτή δεν επαναφέρεται ενώ δεν προκύπτει από τις σχετικές διατάξεις οποιαδήποτε μορφή πίεσης ή παρακίνησης των αρμόδιων φορέων.

Προβληματισμό προκαλεί και το γεγονός ότι ο νόμος προβλέπει την έκδοση σημαντικού αριθμού υπουργικών αποφάσεων. Η καθυστέρηση έκδοσης ή ακόμα η μη έκδοση των αποφάσεων αυτών μπορεί να παραλύσει τις όποιες καινοτομίες του νόμου.

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι η δυνατότητα που δίνει ο νόμος να γίνουν ανάδοχοι και ομόφυλα ζευγάρια θα οδηγήσει ενδεχομένως και σε αντίστοιχη εξέλιξη και στο δίκαιο υιοθεσίας. Κατά τη συζήτηση του Ν.4538/2018 στο Κοινοβούλιο είχε υποστηριχτεί η άποψη ότι θα πρέπει να υπάρχει διαφοροποίηση των δύο θεσμών ως προς το σημείο αυτό, επειδή στην περίπτωση της αναδοχής διατηρούνται οι δεσμοί με τη φυσική οικογένεια, ενώ στη θετή οικογένεια γίνεται πλήρης ένταξή του.¹⁰⁴

¹⁰⁴ Περάκη, 2018, σελ.33

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Babbie, E. (2013). *Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Γεωργάρου, Ε. (2016). *Η αναδοχή ως θεσμός κοινωνικής προστασίας των ανηλίκων*.
Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Γεωργιάδης, Α. (2014). *Οικογενειακό δίκαιο*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Γεωργιάδης, Α., & Σταθόπουλος, Μ. (2003). *Αστικός Κώδικας Κατ'Άρθρο Ερμηνεία*.
Αθήνα: Εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλας.
- Δανηλάτου, Α. (2016). *Δίκαιο προστασίας ανηλίκου: αστικό ποινικό και δημόσιο*.
Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Δασκαρόλης, Γ. Θ. (2001). *Παραδόσεις οικογενειακού δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Αντ.
Ν. Σάκκουλα.
- Καλτσά, Α. (2017). *Η αναδοχή ανηλίκου*. Διπλωματική εργασία. Εθνικό και
Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα.
- Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, Έ. (2018). *Οικογενειακό Δίκαιο*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις
Σάκκουλα.
- Παναγόπουλος, Κ. Δ. (1998). *Διάγραμμα αστικού δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Ν.
Σάκκουλας.
- Παναγόπουλος, Κ. Δ. (2017). *Επιτομή οικογενειακού δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις
Νομική Βιβλιοθήκη.
- Παπαχρίστος, Θ. Κ. (2005). *Εγχειρίδιο οικογενειακού δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Αντ.
Ν. Σάκκουλας.
- Παπαχρίστος, Θ. Κ. (2014). *Οικογενειακό δίκαιο*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλας.
- Περάκη, Β. (2018). *Δίκαιο υιοθεσίας και αναδοχής: μετά τον Ν 4538/2018*. Αθήνα:
Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Σπυριδάκης, Ι. Σ. (1997). *Η μεταρρύθμιση του οικογενειακού δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις
Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Σπυριδάκης, Ι. Σ. (2006). *Οικογενειακό δίκαιο*. Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλας.

Φίλιος, Π. Χ. (2011). *Οικογενειακό δίκαιο*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Π.Δ.86/2009

Οργάνωση και λειτουργία του θεσμού της αναδοχής ανηλίκων.

Άρθρο 1 Ανάδοξη οικογένεια Προϋποθέσεις

1. Κατάλληλοι για να γίνουν ανάδοχοι, κατά την έννοια των άρθρων 1533 παρ. 4, 1607 παρ. 1 εδ. 1, 1655 του Αστικού Κώδικα και του άρθρου 9 του Ν.2082/1992, είναι οικογένειες αποτελούμενες από συζύγους με ή χωρίς παιδιά, ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μεμονωμένα άτομα (άγαμα ή διαζευγμένα ή χήρα) με ή χωρίς παιδιά, που μπορεί να είναι συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας, οποιουδήποτε βαθμού με τον ανήλικο (συγγενική αναδοχή). Μεταξύ περισσοτέρων υποψηφίων ανάδοχων γονέων η επιλογή γίνεται υποχρεωτικά κατά τη σειρά αναφοράς του προηγούμενου εδαφίου, λαμβανομένης υπόψη και της διάταξης του άρθρου 2 παρ. 1, εδάφιο πρώτο και δεύτερο.

Η συγγενική αναδοχή πρέπει να προτιμάται.

2. Η τοποθέτηση ανηλίκου σε ανάδοχους γονείς επιτρέπεται εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α) Οι ανάδοχοι γονείς πληρούν τα όρια ηλικίας και έχουν διαφορά ηλικίας από τον αναδεχόμενο, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία περί υιοθεσίας.

β) Οι ανάδοχοι γονείς και οι συνοικούντες με αυτούς έχουν καλή ψυχική, διανοητική και σωματική υγεία, ιδίως μάλιστα δεν πάσχουν από χρόνια μεταδοτικά νοσήματα.

γ) Οι ανάδοχοι γονείς και οι συνοικούντες με αυτούς δεν έχουν καταδικασθεί τελεσίδικα ή δεν εκκρεμεί σε βάρος τους ποινική δίωξη για τα αδικήματα εκείνα που επισύρουν έκπτωση από τη γονική μέριμνα, σύμφωνα με το άρθρο 1537 του Αστικού Κώδικα, καθώς και για τα προβλεπόμενα από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία περί ναρκωτικών και περί εμπορίας ανθρώπων και οργάνων.

δ) Οι ανάδοχοι γονείς έχουν αποδεδειγμένα τη δυνατότητα να καλύψουν τα βασικά έξοδα διατροφής, μόρφωσης και ιατρικής περίθαλψης του ανάδοχου τέκνου,

διαθέτοντας επαρκείς προς τούτο οικονομικούς πόρους και καταβάλλοντας προσωπική φροντίδα.

Οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στις περιπτώσεις β, γ, και δ της παραγράφου αυτής πρέπει να συντρέχουν καθ' όλη τη διάρκεια της αναδοχής.

Άρθρο 2 Ανήλικοι δυνάμενοι να τοποθετηθούν σε ανάδοχη οικογένεια

1. Οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος μπορούν, σύμφωνα με το άρθρο 1655 του Αστικού Κώδικα και τηρουμένων και των λοιπών σχετικών διατάξεων του Αστικού Κώδικα, να τοποθετήσουν το ανήλικο παιδί, με γνώμονα πάντα το συμφέρον του, σε ανάδοχη οικογένεια, κατά προτίμηση συγγενική, καταρτίζοντας μαζί της τη σχετική σύμβαση.

Εάν τα ως άνω αναφερόμενα πρόσωπα το κρίνουν σκόπιμο, μπορούν να ζητήσουν τη συνδρομή του αρμόδιου φορέα, σύμφωνα με το άρθρο 5 του παρόντος, για εξεύρεση της κατάλληλης οικογένειας.

2. Προκειμένου για τοποθέτηση ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια, από νομικό πρόσωπο που έχει οριστεί επίτροπός του κατά το άρθρο 1600 του Αστικού Κώδικα συνάπτεται μεταξύ του επιτρόπου, όπως αυτός κατά περίπτωση εκπροσωπείται νόμιμα, και των ανάδοχων γονέων σύμβαση, σύμφωνα με την οποία ο ανάδοχος γονέας αναλαμβάνει την πραγματική φροντίδα του ανηλίκου, και όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον Αστικό Κώδικα και το παρόν προεδρικό διάταγμα. Στη σύμβαση, που καταρτίζεται εγγράφως, γίνεται μνεία ότι ο ανάδοχος γονέας έλαβε γνώση του περιεχομένου των διατάξεων του Αστικού Κώδικα και του παρόντος προεδρικού διατάγματος και ότι αποδέχεται ανεπιφύλακτα τους όρους και τις προϋποθέσεις αυτών και τις από αυτά απορρέουσες δεσμεύσεις του.

3. Για να τοποθετηθεί με δικαστική απόφαση ανήλικος σε ανάδοχη οικογένεια, πρέπει το συμφέρον του να επιβάλλει την ανάθεση της πραγματικής φροντίδας του σε τρίτους (ανάδοχους γονείς), ιδίως δε συγγενείς κατά το άρθρο 1 παρ. 1 του παρόντος είτε γιατί οι γονείς του αδυνατούν ή εμποδίζονται να ασκούν, κατά τρόπο ικανοποιητικό, εν όλω ή εν μέρει τη γονική μέριμνα, είτε γιατί ο επίτροπός του αδυνατεί ή εμποδίζεται να ανταποκριθεί στα καθήκοντά του που σχετίζονται με την εξασφάλιση της υγιούς σωματικής και πνευματικής ανάπτυξης του ανηλίκου. Η αναδοχή ανηλίκου προκρίνεται ιδίως σε περιπτώσεις εκθέτων, ορφανών ή εγκαταλελειμμένων και από τους δύο γονείς τους ή προκειμένου περί εκτός γάμου μη αναγνωρισμένων τέκνων, από

τη μητέρα τους, κακοποιημένων ή παραμελημένων από τους γονείς τους ή άλλους συνοικούντες, καθώς και ανηλίκων που διαβιούν σε ιδρύματα.

Άρθρο 3 Απαιτούμενα δικαιολογητικά

1. Οι επιθυμούντες να γίνουν ανάδοχοι γονείς υποβάλλουν στον αρμόδιο για την εποπτεία της αναδοχής φορέα:

α. Αίτηση, από την οποία να προκύπτει το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση κατοικίας, η ηλικία τους και στην οποία πρέπει να αναφέρεται οπωσδήποτε τεκμηριωμένα ο λόγος που τους ωθεί να γίνουν ανάδοχοι γονείς.

β. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης.

γ. Εκκαθαριστικό σημείωμα φόρου εισοδήματος των τριών τελευταίων ετών σε περίπτωση που δεν έχει ακόμη εκδοθεί εκκαθαριστικό σημείωμα του τελευταίου οικονομικού έτους, αρκεί υπεύθυνη δήλωση του αιτούντος ότι έχει καταθέσει τη δήλωση φόρου εισοδήματος του τελευταίου οικονομικού έτους και ότι αναλαμβάνει την υποχρέωση να προσκομίσει το εκκαθαριστικό σημείωμα όταν εκδοθεί.

δ. Πιστοποιητικό δημόσιου νοσηλευτικού ιδρύματος, από το οποίο να προκύπτει ότι δεν πάσχουν ο αιτών και τα συνοικούντα με αυτόν πρόσωπα, από χρόνια μεταδοτικά νοσήματα.

ε. Πιστοποιητικό περί μη θέσης σε δικαστική συμπαράσταση ή κίνησης σχετικής διαδικασίας από το πρωτοδικείο του τόπου μόνιμης κατοικίας των αιτούντων και όσων συνοικούν με αυτούς.

στ. Αντίγραφο τύπου Α' ποινικού μητρώου των ιδίων και των συνοικούντων με αυτούς ενηλίκων μελών, από το οποίο να προκύπτει ότι δεν έχουν καταδικασθεί τελεσίδικα για αδίκημα από εκείνα που επισύρουν, σύμφωνα με το άρθρο 1537 του Αστικού Κώδικα, έκπτωση από τη γονική μέριμνα ή για κακοποίηση ή παραμέληση ανηλίκου ή για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή για παράβαση της ισχύουσας νομοθεσίας περί ναρκωτικών ή περί εμπορίας ανθρώπων ή οργάνων.

ζ. Πιστοποιητικό ότι δεν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη για τα προβλεπόμενα ανωτέρω υπό στοιχείο στ αδικήματα, καθώς και πιστοποιητικό, εκδιδόμενο από την

Εισαγγελία του τόπου της μόνιμης κατοικίας τους, ότι δεν είναι φυγόδικοι ή φυγόποινοι για τα ίδια αδικήματα.

Μετά την προσκόμιση των ανωτέρω δικαιολογητικά[^] από τους ενδιαφερομένους, ο αρμόδιος φορέας υποχρεούνται να διεξαγάγει κοινωνική έρευνα προκειμένου να διαπιστωθεί η καταλληλότητα των υποψηφίων ανάδοχων γονέων προς εγγραφή τους στο Μητρώο του άρθρου 6 παρ. 1 του παρόντος. Κατά την κρίση για την καταλληλότητα εκτιμάται ιδιαίτερα η συμμετοχή του αιτούντος σε ταχύρρυθμο πρόγραμμα εκπαίδευσης υποψηφίων ανάδοχων γονέων, η οποία αποδεικνύεται από σχετική βεβαίωση. Με την ολοκλήρωση της έρευνας, η οποία διεξάγεται και περατούται εντός εξαμήνου, ο φορέας διαβιβάζει άμεσα την απόφασή του στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης προς εγγραφή του υποψήφιου ανάδοχου γονέα στο ως άνω Μητρώο.

2. Προκειμένου για τοποθέτηση ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια με δικαστική απόφαση ή κατόπιν σύμβασης καταρτισθείσας μεταξύ νομικού προσώπου που έχει οριστεί επίτροπος, κατά το άρθρο 1600 του Αστικού Κώδικα, και του ανάδοχου γονέα, απαιτούνται τα κάτωθι δικαιολογητικά:

α. Επί ορφανών, ληξιαρχική πράξη θανάτου των γονέων και βεβαίωση της αρμόδιας αρχής ότι η επιμέλεια του τέκνου δεν έχει ανατεθεί σε άλλο φυσικό πρόσωπο.

β. Επί τέκνων μονογονεϊκών οικογενειών, αίτηση του γονέα.

γ. Επί εγκαταλελειμμένων και από τους δύο γονείς ή έκθετων ή κακοποιημένων ή παραμελημένων τέκνων, οιοδήποτε δημόσιο έγγραφο ή άλλο αποδεικτικό στοιχείο αρμόδιου κατά νόμο οργάνου από το οποίο να προκύπτει το γεγονός της εγκατάλειψης ή έκθεσης ή κακοποίησης ή παραμέλησης του ανηλίκου.

δ. Τελεσίδικη δικαστική απόφαση διορισμού του επιτρόπου.

Άρθρο 4 Παροχές και διευκολύνσεις σε ανάδοχους γονείς

1. α. Στους ανάδοχους με δικαστική απόφαση ή με σύμβαση κατά το άρθρο 2 παρ. 1 εδάφιο δεύτερο του παρόντος, γονείς, και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναδοχή, παρέχεται η προβλεπόμενη από την υπουργική απόφαση του άρθρου 9 παρ. 5 του ν. 2082/1992, όπως ισχύει, οικονομική ενίσχυση για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών του ανηλίκου.

β. Οι ανάδοχοι γονείς, κατόπιν προηγούμενης αιτιολογημένης απόφασης της διοίκησης του φορέα που έχει την ευθύνη της εποπτείας της συγκεκριμένης αναδοχής, ενισχύονται οικονομικά από τον προϋπολογισμό του φορέα, στο πλαίσιο της παρεχόμενης κατά τα ανωτέρω ενίσχυσης, προκειμένου να αντεπεξέλθουν σε ειδικές δαπάνες, αναγκαίες για την προσωπική φροντίδα και την ομαλή ανάπτυξη του ανηλίκου, ιδίως σε δαπάνες ορθοδοντικής, λογοθεραπείας, φυσικοθεραπείας ή άλλης εξειδικευμένης θεραπείας. Οι παραπάνω αναφερόμενες ανάγκες πρέπει να αποδεικνύονται από γνωμάτευση ειδικού ιατρού.

γ. Στην περίπτωση αναδοχής, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 εδάφιο πρώτο του παρόντος, τότε μόνο καταβάλλεται οικονομική ενίσχυση στους ανάδοχους γονείς, όταν ο υπόχρεος προς καταβολή διατροφής στον ανήλικο αδυνατεί να την παράσχει. Η αδυναμία καταβολής διατροφής πρέπει να προκύπτει, ιδίως από προσαγωγή πιστοποιητικού απορίας ή από εκκαθαριστικό φόρου εισοδήματος των τριών τελευταίων ετών.

2. Ο ανήλικος που τοποθετείται σε ανάδοχη οικογένεια και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναδοχή καλύπτεται ιατροφαρμακευτικά από τον ασφαλιστικό οργανισμό του έχοντος την επιμέλειά του. Σε περίπτωση που ο έχων την επιμέλεια του ανηλίκου είναι ανασφάλιστος ή ο ανήλικος προστατεύεται από φορείς πρόνοιας, εκδίδεται πιστοποιητικό απορίας από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

3. Οι ανήλικοι που προέρχονται από ιδρύματα και τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες, καθώς και οι ανήλικοι που τοποθετούνται σε ανάδοχη οικογένεια με δικαστική απόφαση ή κατόπιν σύμβασης μεταξύ των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, που είναι φυσικό πρόσωπο, με την ανάδοχη οικογένεια, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο υπόχρεος προς καταβολή διατροφής στον ανήλικο αδυνατεί να την παράσχει, εγγράφονται κατά προτεραιότητα και φοιτούν δωρεάν στους παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς αρμοδιότητας των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. του τόπου κατοικίας των ανάδοχων γονέων. Ομοίως γίνονται δεκτοί, κατά προτεραιότητα, χωρίς κλήρωση και χωρίς περιορισμό στα νηπιαγωγεία και στα ολοήμερα δημοτικά σχολεία όπου αυτά υπάρχουν. Επίσης, φιλοξενούνται, κατά προτεραιότητα, στις παιδικές εξοχές και τα Κέντρα Οικογενειακών Διακοπών που λειτουργούν στο πλαίσιο του κρατικού προγράμματος.

4. Σε ανάδοχους γονείς, οι οποίοι έχουν επιδείξει εξαιρετικό ενδιαφέρον, πέρα των επιβαλλομένων από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα και του παρόντος υποχρεώσεων για την πραγματική φροντίδα του τέκνου που αναδέχθηκαν, είναι δυνατό να απονέμονται τιμητικές διακρίσεις από τον Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Άρθρο 5 Εποπτεία της αναδοχής

1. Η εποπτεία της αναδοχής, σύμφωνα με το νόμο και τις ειδικότερες ρυθμίσεις του παρόντος, ανατίθεται, κατά περίπτωση, στους εξής φορείς:

α. Στις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας, οι οποίες αποτελούν ανεξάρτητα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, υπό την εποπτεία της οικείας Διοίκησης Υγειονομικής Περιφέρειας (Δ.Υ.ΠΕ.) και του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, για τους ανηλίκους που έχουν υπό την προστασία τους.

β. Στις Διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας ή, κατά περίπτωση, στα Τμήματα Πρόνοιας των Διευθύνσεων Υγείας και Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, για τους ανηλίκους των οποίων η επιτροπεία έχει ανατεθεί σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα κατά το άρθρο 1600 του Αστικού Κώδικα.

γ. Στα δημοτικά βρεφοκομεία για τους ανηλίκους που έχουν υπό την προστασία τους.

2. Ο αρμόδιος για την εποπτεία της αναδοχής φορέας υποχρεούται:

α. να οργανώνει επισκέψεις οργάνων του τακτικά μια φορά το μήνα και εκτάκτως όποτε το κρίνει σκόπιμο στην ανάδοχη οικογένεια, για να διαπιστώνει τους όρους διαβίωσης και ανατροφής του τοποθετηθέντος ανηλίκου. Οι επισκέψεις μπορεί να γίνονται και χωρίς προειδοποίηση των ανάδοχων γονέων,

β. να καταβάλλει τακτικά την οικονομική ενίσχυση του άρθρου 4 παρ. 1 του παρόντος,

γ. να χορηγεί τη σχετική βεβαίωση στους ανάδοχους γονείς έτσι ώστε να τους παρέχονται οι διευκολύνσεις που προβλέπονται στο άρθρο 4 παρ. 3 του παρόντος,

δ. να συνεργάζεται εποικοδομητικά με τους ανάδοχους γονείς και να τους διευκολύνει, κατά το μέτρο του δυνατού, στην άσκηση των καθηκόντων τους ως ανάδοχων γονέων,

ε. να επιλαμβάνεται αμέσως επειγουσών περιπτώσεων που αφορούν τον ανήλικο ευθύς μόλις ειδοποιηθεί από τον ανάδοχο γονέα ή τρίτο,

στ. να παρέχει τις αναγκαίες συμβουλές στους ανάδοχους γονείς για θέματα που αφορούν την όλη λειτουργία του οικογενειακού περιβάλλοντος και μπορούν να επηρεάσουν την ομαλή διαβίωση του ανηλίκου,

ζ. να συμπεριφέρεται προς τους ανάδοχους γονείς με τον επιβαλλόμενο σεβασμό χωρίς καμιά διάκριση λόγω κοινωνικής ή οικονομικής κατάστασης ή πολιτικών ή θρησκευτικών πεποιθήσεών τους, τηρώντας κατά τα λοιπά τις διατάξεις του νόμου 3304/2005, όπως κάθε φορά ισχύει,

η. να τηρεί το Ειδικό Μητρώο του άρθρου 6 παρ. 2 του παρόντος.

3. Ο αρμόδιος για την εποπτεία της αναδοχής φορέας, συντάσσει και αποστέλλει ανά εξαμήνο στο αρμόδιο Δικαστήριο έκθεση σχετικά με τις αναφερόμενες στην παρ. 2 δράσεις του, εάν δεν προκύψει ανάγκη για έκτακτη ενημέρωσή του. Αντίγραφο της έκθεσης διαβιβάζεται από τον ίδιο φορέα και στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης, προκειμένου να καταχωρηθεί στο αρχείο του Εθνικού Μητρώου Ανάδοχων Γονέων, του άρθρου 6 παρ. 1 του παρόντος.

Άρθρο 6 Μητρώα αναδόχων ανηλίκων

1. Στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης τηρείται το «Εθνικό Μητρώο Ανάδοχων Ανηλίκων», στο οποίο καταχωρίζονται όσοι έχουν κριθεί, με τη διαδικασία του άρθρου 3 του παρόντος, ως κατάλληλοι ανάδοχοι γονείς. Με απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, μετά από προηγούμενη σύμφωνη γνώμη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, καθορίζονται η διαδικασία και τα στοιχεία που εισάγονται στο Εθνικό Μητρώο Ανάδοχων Ανηλίκων και ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

2. Σε κάθε φορέα, αρμόδιο για την εποπτεία της αναδοχής, τηρείται Ειδικό Μητρώο, στο οποίο εμφανίζεται το ονοματεπώνυμο του φυσικού γονέα ή του επιτρόπου ή η επωνυμία του επιτρόπου στις περιπτώσεις διορισμού νομικών προσώπων ως

επιτρόπων, σύμφωνα με το άρθρο 1600 του Αστικού Κώδικα, το ονοματεπώνυμο του ανάδοχου γονέα, το ονοματεπώνυμο του τοποθετηθέντος ανηλίκου, η διεύθυνση κατοικίας του ανάδοχου γονέα, η τυχόν επιμόρφωσή του και οποιοδήποτε άλλο συναφές στοιχείο κρίνεται αναγκαίο. Ο ανάδοχος γονέας οφείλει να ενημερώνει αμελλητί για οποιαδήποτε μεταβολή σχετικά με τα στοιχεία του προηγούμενου εδαφίου τον αρμόδιο φορέα, ο οποίος υποχρεούται, ανά εξάμηνο, να αποστέλλει τις μεταβολές στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης.

3. Τα αρχεία της προηγούμενης παραγράφου εμπίπτουν στις ρυθμίσεις της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και του ιδιωτικού βίου. Οι πληροφορίες που αφορούν τους ανάδοχους γονείς συνιστούν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα.

4. Η αναδοχή ανηλίκου που γίνεται με σύμβαση αναγγέλλεται υποχρεωτικά, χωρίς καθυστέρηση, στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία. Το βάρος της αναγγελίας φέρουν αυτοτελώς τόσο οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος όσο και οι ανάδοχοι γονείς. Παράλειψη αναγγελίας της αναδοχής από τον ανάδοχο γονέα ή αδικαιολόγητα καθυστερημένη αναγγελία συνεπάγεται (και για όσο χρονικό διάστημα δεν γίνεται η αναγγελία) στέρηση των ευεργετημάτων του άρθρου 4 του παρόντος.

Σε περίπτωση αναδοχής που διατάσσεται με δικαστική απόφαση, η αναγγελία γίνεται εντός εύλογου χρόνου με επιμέλεια του Γραμματέα του δικάσαντος Δικαστηρίου προς την αρμόδια κατά περίπτωση κοινωνική υπηρεσία.

Άρθρο 7 Ταχύρρυθμα προγράμματα επιμόρφωσης

1. Οι αρμόδιοι για την τοποθέτηση ανηλίκων σε ανάδοχη οικογένεια φορείς υποχρεούνται στη διενέργεια, αυτοτελώς ή από κοινού με άλλους επιστημονικούς φορείς, ταχύρρυθμων προγραμμάτων επιμόρφωσης υποψηφίων ανάδοχων γονέων. Οι ανωτέρω φορείς δύνανται επίσης, να οργανώνουν και να εκτελούν προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των ανάδοχων γονέων στους οποίους έχει ήδη τοποθετηθεί ανήλικος, κατά τις διατάξεις του παρόντος. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ορίζεται το περιεχόμενο των ανωτέρω προγραμμάτων, η χρονική διάρκεια, ο τρόπος διεξαγωγής και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

2. Η εκπαίδευση γίνεται από εξειδικευμένους επιστήμονες που ορίζει ο φορέας, ιδίως νομικούς, ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς στους εκπαιδευτές δύνανται να

καταβάλλεται αποζημίωση, το ύψος της οποίας ορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

3. Μετά το πέρας των ταχύρρυθμων προγραμμάτων επιμόρφωσης, οι υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς που συμμετείχαν σε αυτά, λαμβάνουν βεβαίωση παρακολούθησης αυτών από τον φορέα.

Άρθρο 8 Κυρώσεις

1. Ο ανάδοχος γονέας που παραβαίνει τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος, πέρα από άλλες κυρώσεις που προβλέπουν κείμενες διατάξεις, χάνει την ιδιότητα του ανάδοχου γονέα για ένα έτος από την έκδοση της σχετικής διαπιστωτικής απόφασης του φορέα. Σε περίπτωση υποτροπής η ιδιότητα του ανάδοχου γονέα χάνεται οριστικά.

2. Ειδικότερα, ο ανάδοχος γονέας που καταδικάστηκε τελεσίδικα για αδίκημα από εκείνα που επισύρουν, σύμφωνα με το άρθρο 1537 του Αστικού Κώδικα, έκπτωση από τηγονική μέριμνα ή για κακοποίηση ή παραμέληση ανηλίκου ή για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή για παράβαση της ισχύουσας νομοθεσίας περί ναρκωτικών ή περί εμπορίας ανθρώπων ή οργάνων, εκπίπτει αυτοδίκαια της ιδιότητας του ανάδοχου γονέα και δεν δύναται να κριθεί στο μέλλον ανάδοχος γονέας δια βίου, επιφυλασσομένων των διατάξεων των άρθρων 1662 και 1663 του Αστικού Κώδικα. Η σχετική απόφαση κοινοποιείται στον ανάδοχο γονέα και στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης προκειμένου να καταχωρηθεί στο Μητρώο του άρθρου 6 παρ. 1.

3. Υπάλληλοι των αρμόδιων υπηρεσιών, που υπαίτια παραβαίνουν τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος, ελέγχονται πειθαρχικώς, κατά τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα ή άλλων ειδικών νόμων, επιφυλασσομένης και τυχόν ποινικής ευθύνης τους.

Άρθρο 9 Έναρξη ισχύος

1. Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
2. Οι ρυθμίσεις των άρθρων 5 και 6 του παρόντος διατάγματος εφαρμόζονται και στις αναδοχές που έχουν ήδη τελεσθεί και λειτουργούν κατά την έναρξη ισχύος του. Οι αρμόδιοι φορείς εποπτείας των υφιστάμενων αναδοχών υποχρεούνται όπως, εντός προθεσμίας ενός έτους από τη δημοσίευση του παρόντος διατάγματος, προβούν στην καταχώρηση που προβλέπεται στο άρθρο 6 παρ. 1 και στην αναγγελία που προβλέπεται στο άρθρο 6 παρ. 4 αυτού.
3. Σύμφωνα με το άρθρο 65 παρ. 2 εδ. 2 του Ν.2447/1996 καταργούνται οι διατάξεις των άρθρων 10 και επόμενα του π.δ. 337/1993.

Στους Υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών, Δικαιοσύνης, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του διατάγματος αυτού.

Αθήνα, 8 Ιουλίου 2009

Πηγή: ΦΕΚ 114/τΑ'/16-07-2009

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Ν.4538/2018

Μέτρα για την προώθηση των Θεσμών της Αναδοχής και Υιοθεσίας και άλλες διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΑΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Άρθρο 1 Εθνικό Συμβούλιο Αναδοχής - Υιοθεσίας

Συνιστάται συλλογικό συμβουλευτικό - γνωμοδοτικό όργανο με την ονομασία «Εθνικό Συμβούλιο Αναδοχής - Υιοθεσίας - Ε.Σ.Αν.Υ.», το οποίο υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Σκοπός του Συμβουλίου είναι η αποϊδρυματοποίηση ανηλίκων.

Άρθρο 2 Σύνθεση Εθνικού Συμβουλίου Αναδοχής - Υιοθεσίας

1. Το Συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και αποτελείται από τα εξής μέλη με τους αναπληρωτές τους:

- α. τον Γενικό Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ως Πρόεδρο,
- β. έναν (1) Εισαγγελέα Ανηλίκων, ο οποίος υποδεικνύεται από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου,
- γ. έναν (1) εκπρόσωπο του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος,
- δ. έναν (1) νομικό με εμπειρία σε ζητήματα παιδικής προστασίας,
- ε. τρεις (3) ειδικούς εμπειρογνώμονες στο χώρο της παιδικής προστασίας,
- στ. έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, αρμόδιο για θέματα παιδικής προστασίας,
- ζ. τον Πρόεδρο του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.),
- η. δύο (2) Προέδρους Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας, τα οποία διαθέτουν δομές παιδικής προστασίας, με αναπληρωτές τους δύο (2) Προέδρους άλλων Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας,

θ. έναν (1) εκπρόσωπο από την αρμόδια Διεύθυνση Εποπτείας Ο.Τ.Α. β' βαθμού του Υπουργείου Εσωτερικών,

ι. έναν εκπρόσωπο της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Σωματείων Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία.

2. Η θητεία των μελών του Συμβουλίου είναι τριετής.

3. Με απόφαση του Συμβουλίου συνιστώνται ειδικές επιστημονικές επιτροπές για την επεξεργασία ειδικότερων θεμάτων.

4. Σε κάθε συνεδρίαση του Συμβουλίου προσκαλείται και μετέχει, με εκπρόσωπό του, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο βοηθός Συνήγορος του Πολίτη του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εγκρίνεται ο Κανονισμός Λειτουργίας του Συμβουλίου.

Άρθρο 3 Αρμοδιότητες Εθνικού Συμβουλίου Αναδοχής - Υιοθεσίας

Το Συμβούλιο έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α. την υποβολή προτάσεων και γνωμοδοτήσεων για τις σχεδιαζόμενες πολιτικές, σχετικά με τη διάδοση και την προώθηση των θεσμών της υιοθεσίας και της αναδοχής,

β. την παρακολούθηση της εφαρμογής της νομοθεσίας για την υιοθεσία και την αναδοχή και της συμμόρφωσής της με το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο,

γ. την παρακολούθηση και το συντονισμό της δράσης των εμπλεκόμενων φορέων για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των ανωτέρω θεσμών, καθώς και την ενίσχυση της συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών στα ζητήματα αυτά,

δ. την υποστήριξη και την παροχή γνωμοδοτικής και επιστημονικής συνδρομής προς τους φορείς και τις υπηρεσίες που υλοποιούν προγράμματα υιοθεσιών και αναδοχών, ύστερα από ερώτημα της αρμόδιας υπηρεσιακής μονάδας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης,

ε. την επεξεργασία των τριμηνιαίων και ετήσιων στατιστικών που εκδίδονται από το Ε.Κ.Κ.Α. και την εξαγωγή πορισμάτων,

στ. την εκπόνηση μελετών, ερευνών και πιλοτικών προγραμμάτων και την αξιολόγηση των εφαρμοζόμενων πολιτικών υιοθεσίας και αναδοχής,

ζ. την παρακολούθηση των νέων προγραμμάτων εφαρμογής του θεσμού της αναδοχής, του σχετικού διεθνούς και ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου και των αντίστοιχων κατευθυντήριων οδηγιών,

η. τον καθορισμό των θεματικών ενοτήτων που πρέπει κατ' ελάχιστον να περιλαμβάνονται στα προγράμματα εκπαίδευσης, επιμόρφωσης και συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των υποψήφιων αναδόχων γονέων και θετών γονέων,

θ. τον καθορισμό των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών προσόντων των εκπαιδευτών που υλοποιούν τα εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα για τους υποψήφιους ανάδοχους και τους υποψήφιους θετούς γονείς,

ι. την υποβολή προτάσεων προς τα αρμόδια Υπουργεία σχετικά με την ανάπτυξη και τη βελτίωση των θεσμών.

Άρθρο 4 Λειτουργία Εθνικού Συμβουλίου Αναδοχής - Υιοθεσίας

1. Το Συμβούλιο συνεδριάζει στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και υποστηρίζεται γραμματειακά από υπάλληλο της κεντρικής υπηρεσίας του ανωτέρω Υπουργείου.
2. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου συγκαλεί το Συμβούλιο και μεριμνά για την υλοποίηση των αποφάσεών του.
3. Το Συμβούλιο συνεδριάζει τακτικά κάθε μήνα και, έκτακτα, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου ή μετά από αίτημα τεσσάρων (4) τουλάχιστον μελών του.
4. Το Συμβούλιο συνεδριάζει εντός του κανονικού ωραρίου εργασίας των οικείων υπηρεσιών ή σε χρόνο που καλύπτεται από υπερωριακή απασχόληση. Στα μέλη του δεν καταβάλλεται καμία πρόσθετη αμοιβή ή αποζημίωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΟΧΗ

Άρθρο 5 Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων και Ειδικά Μητρώα Ανηλίκων

1. Το Ε.Κ.Κ.Α. τηρεί Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων, στο οποίο εγγράφονται υποχρεωτικά όλοι οι ανήλικοι που τοποθετούνται σε μονάδες παιδικής προστασίας και φροντίδας ή

πρόκειται να τοποθετηθούν σε ανάδοχο γονέα με δικαστική απόφαση ή με εισαγγελική διάταξη ή με σύμβαση ή με τις διατάξεις του άρθρου 18 του παρόντος ή πρόκειται να υιοθετηθούν.

2. Κάθε μονάδα παιδικής προστασίας και φροντίδας, που λειτουργεί ως νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, υποχρεούται να τηρεί Ειδικό Μητρώο Ανηλίκων, στο οποίο αναγράφονται μέσα σε σαράντα οκτώ (48) ώρες από την άφιξη του ανηλίκου τα εξής στοιχεία:

α. το ονοματεπώνυμο του ανηλίκου, τα διαθέσιμα για την ταυτοποίησή του στοιχεία, όπως ημερομηνία γέννησης, φύλο, ιθαγένεια, καθώς και η κατάσταση της υγείας του, εφόσον τα στοιχεία αυτά βρίσκονται στη διάθεση της αρμόδιας για την αναγραφή αρχής,

β. το ονοματεπώνυμο των φυσικών γονέων του ανηλίκου και ενός συγγενή εξ αίματος έως τρίτου βαθμού, του ασκούντος τη γονική μέριμνα του ανηλίκου ή την επιμέλειά του ή του επιτρόπου που έχει οριστεί, καθώς και η κατάσταση της υγείας των φυσικών γονέων, το επάγγελμα, η κατοικία και τα διαθέσιμα για την ταυτοποίησή τους στοιχεία, όπως ημερομηνία γέννησης, φύλο, ιθαγένεια, εφόσον αυτά βρίσκονται στη διάθεση της αρμόδιας για την αναγραφή αρχής. Για τα ασυνόδευτα ανήλικα, καταγράφεται οποιοδήποτε έγγραφο, από το οποίο προκύπτει κάποιο στοιχείο της ταυτότητάς τους, της ηλικίας ή της καταγωγής τους, εφόσον αυτό βρίσκεται στη διάθεση της αρμόδιας για την αναγραφή αρχής,

γ. ο αριθμός κατάθεσης της αίτησης ή της κύριας παρέμβασης, που ασκούνται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 1532 ΑΚ, με αίτημα την ανάθεση της πραγματικής φροντίδας του τέκνου ή της επιμέλειάς του ολικά ή μερικά σε τρίτον ή το διορισμό επιτρόπου, το αρμόδιο δικαστήριο, καθώς και η ημερομηνία της δικασίμου,

δ. ο αριθμός κατάθεσης της αίτησης υιοθεσίας σύμφωνα με το άρθρο 1549 ΑΚ, το αρμόδιο δικαστήριο, καθώς και η ημερομηνία της δικασίμου.

3. Κάθε μονάδα παιδικής προστασίας και φροντίδας οφείλει να δηλώνει αμελλητί στο Ειδικό και Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων οποιαδήποτε μεταβολή των στοιχείων της προηγούμενης παραγράφου και να αποστέλλει τις μεταβολές στο Ε.Κ.Κ.Α., το οποίο τις γνωστοποιεί με τη σειρά του στον αρμόδιο φορέα εποπτείας του άρθρου 13.

4. Μέσα σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες από την τοποθέτηση του ανηλίκου στην ανωτέρω μονάδα, η τελευταία διαβιβάζει τα στοιχεία της παραγράφου 2 στο Ε.Κ.Κ.Α. για εγγραφή τους στο Εθνικό Μητρώο της παραγράφου 1, το οποίο γνωστοποιεί στον αρμόδιο φορέα εποπτείας τις καταχωρήσεις ανηλίκων που έχουν διενεργηθεί.

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος και μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες, όλες οι μονάδες παιδικής προστασίας και φροντίδας που βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια, υποχρεούνται να καταγράψουν στα επιμέρους Ειδικά Μητρώα Ανηλίκων και να αποστείλουν για καταχώριση στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων όλα τα παιδιά που είναι τοποθετημένα σε αυτές.

Το Ε.Κ.Κ.Α. γνωστοποιεί με τη σειρά του τις καταχωρήσεις στον αρμόδιο φορέα εποπτείας του άρθρου 13.

5. Οι αιτήσεις και οι κύριες παρεμβάσεις που αναφέρονται στην περίπτωση γ' της παραγράφου 2 κοινοποιούνται στην αρμόδια μονάδα μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την κατάθεσή τους, με επιμέλεια των διαδίκων. Υποχρέωση αποστολής κατά τον ίδιο τρόπο υπάρχει και αν το δικαστήριο ενεργεί αυτεπαγγέλτως σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 1532 ΑΚ.

6. Οι αιτήσεις που αναφέρονται στην περίπτωση δ' της παραγράφου 2 αποστέλλονται στο Ε.Κ.Κ.Α. για καταχώριση μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την κατάθεσή τους, με επιμέλεια των διαδίκων.

Άρθρο 6 Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων και Ειδικά Μητρώα Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων

1. Το Ε.Κ.Κ.Α. τηρεί Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων, στο οποίο καταχωρίζονται οι εγγεγραμμένοι στα επιμέρους Ειδικά Μητρώα Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων των φορέων εποπτείας της αναδοχής της παραγράφου 1 του άρθρου 13.

2. Ο αρμόδιος φορέας εποπτείας της αναδοχής τηρεί Ειδικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων. Για την εγγραφή τους στα Ειδικά Μητρώα είναι απαραίτητα τα εξής:

α. υποβολή αίτησης ενδιαφέροντος που συνοδεύεται από τα δικαιολογητικά, που ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 9 ενώπιον ενός εκ των αρμόδιων φορέων

της παραγράφου 1 του άρθρου 13 και έλεγχος των τυπικών προϋποθέσεων καταλληλότητας που αναφέρονται στις περιπτώσεις β΄ έως δ΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 8. Μετά την προσκόμιση των απαραίτητων δικαιολογητικών εκδίδεται βεβαίωση έγκρισης των τυπικών προϋποθέσεων καταλληλότητας από τον αρμόδιο φορέα εποπτείας της αναδοχής,

β. βεβαίωση ολοκλήρωσης και θετικής έκβασης της κοινωνικής έρευνας για τον έλεγχο καταλληλότητας από την κοινωνική υπηρεσία του φορέα εποπτείας.

3. Την ευθύνη εγγραφής στο Εθνικό Μητρώο φέρει ο αρμόδιος φορέας εποπτείας της αναδοχής του άρθρου 13. Ειδικότερα, στο Εθνικό Μητρώο αποστέλλονται οι βεβαιώσεις των περιπτώσεων α΄ και β΄ της παραγράφου 2 και η πιστοποίηση του αρμόδιου φορέα εποπτείας για την ολοκλήρωση του εγκεκριμένου προγράμματος επιμόρφωσης του άρθρου 14.

Άρθρο 7 Εθνικό Μητρώο Εγκεκριμένων Αναδοχών Ανηλίκων και Ειδικά Μητρώα Εγκεκριμένων Αναδοχών Ανηλίκων

1. Το Ε.Κ.Κ.Α. τηρεί Εθνικό Μητρώο Εγκεκριμένων Αναδοχών Ανηλίκων στο οποίο καταχωρίζονται τα απολύτως αναγκαία στοιχεία, τα οποία καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και τα οποία σχετίζονται με την αναδοχή ανηλίκων.

2. Κάθε φορέας εποπτείας της αναδοχής υποχρεούται να τηρεί Ειδικό Μητρώο για τις αναδοχές τις οποίες εποπτεύει και να αποστέλλει τα στοιχεία της παραγράφου 3, μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την ημερομηνία ανάληψης εποπτείας στο Ε.Κ.Κ.Α. για εγγραφή τους στο Εθνικό Μητρώο της παραγράφου 1. Κάθε ανάδοχος γονέας οφείλει να ενημερώνει αμελλητί για οποιαδήποτε μεταβολή σχετικά με τα στοιχεία της παραγράφου 1 τον αρμόδιο φορέα εποπτείας, ο οποίος υποχρεούται ανά εξάμηνο να αποστέλλει τις μεταβολές στο Ε.Κ.Κ.Α.

3. Στα Ειδικά Μητρώα Εγκεκριμένων Αναδοχών Ανηλίκων καταγράφονται τα στοιχεία των Μητρώων των άρθρων 5 και 6 καθώς και τα εξής:

α. τα στοιχεία του αρμόδιου φορέα εποπτείας του άρθρου 13,

β. ο αριθμός πρωτοκόλλου της κοινωνικής έκθεσης της παραγράφου 4 του άρθρου 10 και της παραγράφου 2 του άρθρου 11,

γ. για τα ορφανά, η ληξιαρχική πράξη θανάτου των γονέων και η βεβαίωση της αρμόδιας αρχής ότι η επιμέλεια του τέκνου δεν έχει ανατεθεί σε άλλο φυσικό πρόσωπο. Για τα τέκνα μονογονεϊκών οικογενειών, αντίγραφο της αίτησης του φυσικού γονέα σύμφωνα με το άρθρο 1532 ΑΚ. Για τα εγκαταλελειμμένα και από τους δύο γονείς ή έκθετα ή κακοποιημένα ή παραμελημένα τέκνα, οποιοδήποτε δημόσιο έγγραφο ή άλλο αποδεικτικό στοιχείο αρμόδιου οργάνου από το οποίο να προκύπτει το γεγονός της εγκατάλειψης ή έκθεσης ή κακοποίησης ή παραμέλησης του ανήλικου. Για τα ασυνόδευτα ανήλικα, οποιοδήποτε έγγραφο από το οποίο να προκύπτει κάποιο στοιχείο της ταυτότητας, της ηλικίας ή της καταγωγής τους. Τα ανωτέρω στοιχεία καταγράφονται, εφόσον βρίσκονται στη διάθεση της αρμόδιας αρχής,

δ. ο αριθμός της απόφασης που κηρύσσει την αναδοχή ή της εισαγγελικής διάταξης που διατάσσει ως προσωρινό μέτρο την αναδοχή σύμφωνα με το άρθρο 1532 ΑΚ ή ο αριθμός και η ημερομηνία σύναψης της σύμβασης με τους αναδόχους γονείς, ο αριθμός βεβαίωσης της έγκρισης της καταλληλότητας των αναδόχων γονέων και ο αριθμός της πιστοποίησης εκπαίδευσης αναδόχων γονέων,

ε. για τις περιπτώσεις αναδοχής του άρθρου 18 του παρόντος, ο αριθμός της δικαστικής απόφασης που επιβάλλει την αναδοχή ως αναμορφωτικό ή θεραπευτικό μέτρο, σύμφωνα με τα άρθρα 122 ή 123 ΠΚ, ή της διάταξης ανακριτή που επιβάλλει την αναδοχή ως περιοριστικό όρο (άρθρο 282 παρ. 2 εδάφιο β' ΚΠΔ) ή της εισαγγελικής διάταξης που επιβάλλει την αναδοχή, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 45Α ΚΠΔ ή της απόφασης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που θέτει τον ανήλικο υπό διοικητική επιμέλεια, σύμφωνα με το άρθρο 8 του π.δ. 49/1979,

στ. η αναφορά της αποδοχής ή παραίτησης εκ μέρους των αναδόχων γονέων της τακτικής οικονομικής ενίσχυσης, που προβλέπεται,

ζ. ο προσδιορισμός της κατηγορίας της εγκεκριμένης τακτικής οικονομικής ενίσχυσης, μεταξύ αυτών που ισχύουν, εφόσον αυτή χορηγείται στους ανάδοχους γονείς,

η. ο προσδιορισμός της μορφής της αναδοχής σε σχέση με τους ανάδοχους γονείς, συγγενική, επαγγελματική ή άλλη, εφόσον κάποια από αυτές υλοποιείται,

θ. ο προσδιορισμός των εξατομικευμένων αναγκών φροντίδας και αποκατάστασης του ανήλικου που τοποθετείται σε αναδόχους γονείς,

ι. η καταγραφή των σημαντικών αλλαγών που πραγματοποιούνται σχετικά με τον ανήλικο που έχει τοποθετεί για φροντίδα και τους αναδόχους γονείς, όπως η διακοπή αναδοχής, η αλλαγή αναδόχων γονέων, η αλλαγή της σύνθεσης ή της κατοικίας των αναδόχων γονέων, η επιστροφή στη βιολογική οικογένεια ή σε συγγενείς του και η υιοθεσία,

ια. η εισαγωγή σε Μονάδα Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας ή η τοποθέτηση σε άλλο πρόγραμμα προστατευμένης φροντίδας, η εμφάνιση αναπηρίας ή σημαντικού προβλήματος υγείας που απαιτεί ειδική φροντίδα ή αποκατάσταση και αλλαγή κατηγορίας οικονομικής ενίσχυσης και τους λόγους αυτών, όπου απαιτείται,

ιβ. η καταγραφή της εκτίμησης της κατάστασης του ανήλικου που είχε τοποθετηθεί για φροντίδα σε ανάδοχο γονέα, κατά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας του και τα περαιτέρω μέτρα προστασίας και φροντίδας που απαιτούνται.

Άρθρο 8 Ανάδοχοι γονείς - προϋποθέσεις

1. Κατάλληλοι για να γίνουν ανάδοχοι, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, είναι οικογένειες που αποτελούνται από συζύγους ή έχοντες συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, με ή χωρίς παιδιά, ή μεμονωμένα άτομα, άγαμα, ή διαζευγμένα, ή σε χηρεία, με ή χωρίς παιδιά, που μπορεί να είναι συγγενείς εξ αίματος οποιουδήποτε βαθμού με το ανήλικο τέκνο (συγγενική αναδοχή). Μεταξύ περισσοτέρων κατάλληλων υποψήφιων αναδόχων γονέων η επιλογή γίνεται πάντα με γνώμονα το συμφέρον του ανήλικου, υπό το πρίσμα και της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, που κυρώθηκε με το ν. 2101/1992 (Α' 192). Η συγγενική αναδοχή πρέπει να προτιμάται.

2. Η τοποθέτηση ανήλικου σε ανάδοχους γονείς επιτρέπεται εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α. οι ανάδοχοι γονείς πληρούν τα όρια ηλικίας και έχουν διαφορά ηλικίας από τον αναδεχόμενο, σύμφωνα με όσα προβλέπονται από τη νομοθεσία για την υιοθεσία. Ο περιορισμός της ηλικίας δεν ισχύει για την περίπτωση της συγγενικής αναδοχής,

β. οι ανάδοχοι γονείς και οι συνοικούντες με αυτούς έχουν καλή ψυχική, διανοητική και σωματική υγεία, ιδίως μάλιστα δεν πάσχουν από χρόνια μεταδοτικά νοσήματα,

γ. οι ανάδοχοι γονείς και οι συνοικούντες με αυτούς δεν έχουν καταδικαστεί τελεσίδικα ή δεν εκκρεμεί σε βάρος τους ποινική δίωξη για τα αδικήματα που επισύρουν έκπτωση από τη γονική μέριμνα, σύμφωνα με το άρθρο 1537 ΑΚ, ή για κακοποίηση ή παραμέληση ανηλίκων για τα αδικήματα της πορνογραφίας ανηλίκων, μαστροπείας, σωματεμπορίας, ασέλγειας με ανήλικο έναντι αμοιβής, αποπλάνηση παιδιών, ληστείας, καθώς και για όσα προβλέπονται από τη νομοθεσία για τα ναρκωτικά ή την εμπορία οργάνων,

δ. οι ανάδοχοι γονείς έχουν αποδεδειγμένα τη δυνατότητα να καλύψουν τα βασικά έξοδα διατροφής, μόρφωσης και ιατρικής περίθαλψης του ανάδοχου τέκνου, διαθέτοντας επαρκείς προς τούτο οικονομικούς πόρους και καταβάλλοντας προσωπική φροντίδα,

ε. οι ανάδοχοι γονείς είναι εγγεγραμμένοι στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων της παραγράφου 1 του άρθρου 6. Σε απρόβλεπτες ή επείγουσες περιπτώσεις, όπως ενδεικτικά αναφέρεται ο αιφνίδιος θάνατος των γονέων, η εγκληματική ενέργεια μεταξύ των γονέων, η απροειδοποίητη εγκατάλειψη της οικογενειακής εστίας από τους γονείς, η ως άνω προηγούμενη εγγραφή των αναδόχων γονέων στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων της παραγράφου 1 του άρθρου 6 δύναται να παραλειφθεί, εφόσον πρόκειται για συγγενική αναδοχή.

Οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στις περιπτώσεις β', γ' και δ' πρέπει να συντρέχουν καθ' όλη τη διάρκεια της αναδοχής.

Άρθρο 9 Απαιτούμενα δικαιολογητικά και διαδικασία εγγραφής στα Ειδικά Μητρώα Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων και στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων

1. Όσοι επιθυμούν να γίνουν ανάδοχοι γονείς υποβάλλουν στον αρμόδιο, σύμφωνα με το άρθρο 13, φορέα τα εξής δικαιολογητικά:

α. αίτηση στην οποία αναγράφεται το ονοματεπώνυμο, ο αριθμός ΑΜΚΑ, η διεύθυνση κατοικίας, καθώς και η ηλικία τους και στην οποία αναφέρεται τεκμηριωμένα ο λόγος που τους ωθεί να γίνουν ανάδοχοι γονείς,

β. πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης,

γ. πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος των τριών (3) τελευταίων φορολογικών ετών. Αν δεν έχει ακόμη εκδοθεί πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος του τελευταίου φορολογικού έτους, αρκεί υπεύθυνη δήλωση του αιτούντος ότι έχει υποβάλει τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος του τελευταίου φορολογικού έτους και ότι αναλαμβάνει την υποχρέωση να προσκομίσει την εν λόγω πράξη όταν αυτή εκδοθεί,

δ. πιστοποιητικό δημόσιου νοσηλευτικού ιδρύματος, από το οποίο προκύπτει ότι ο αιτών και τα συνοικούντα με αυτόν πρόσωπα, δεν πάσχουν από χρόνια μεταδοτικά νοσήματα,

ε. πιστοποιητικό περί μη θέσης σε δικαστική συμπαράσταση ή κίνησης σχετικής διαδικασίας από το πρωτοδικείο του τόπου μόνιμης κατοικίας των αιτούντων και όσων συνοικούν με αυτούς,

στ. αντίγραφο ποινικού μητρώου δικαστικής χρήσης των ιδίων και των συνοικούντων με αυτούς ενήλικων μελών, από το οποίο προκύπτει ότι δεν έχουν καταδικαστεί τελεσίδικα για αδικήματα που επισύρουν, σύμφωνα με το άρθρο 1537 ΑΚ, έκπτωση από τη γονική μέριμνα ή για τα αδικήματα της πορνογραφίας ανηλίκων, μαστροπείας, σωματεμπορίας, ασέλγειας με ανήλικο έναντι αμοιβής, αποπλάνηση παιδιών καθώς και για όσα προβλέπονται από τη νομοθεσία για τα ναρκωτικά ή την εμπορία οργάνων,

ζ. πιστοποιητικό ότι δεν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη για όσα αδικήματα προβλέπονται στην περίπτωση ζ', καθώς και πιστοποιητικό που εκδίδεται από την εισαγγελία του τόπου μόνιμης κατοικίας τους, ότι δεν είναι φυγόδικοι ή φυγόποινοι για τα ίδια αδικήματα.

Τα πιστοποιητικά των περιπτώσεων β', δ', ε' και η' της παραγράφου 1, θα πρέπει να έχουν εκδοθεί εντός του προηγούμενου τριμήνου από την υποβολή τους. Τα πιστοποιητικά των περιπτώσεων στ' και ζ' αναζητούνται αυτεπάγγελτα, σε ετήσια

βάση από τον αρμόδιο φορέα εποπτείας για όσο χρονικό διάστημα είναι εγγεγραμμένος ο υποψήφιος ή ο ανάδοχος στα μητρώα των άρθρων 6 και 7.

2. Μετά την υποβολή της αίτησης και την προσκόμιση των ανωτέρω δικαιολογητικών από τους υποψηφίους, ο αρμόδιος φορέας υποχρεούται να διεξαγάγει κοινωνική έρευνα για να διαπιστωθεί η καταλληλότητα των υποψήφιων αναδόχων γονέων για την εγγραφή τους στο Μητρώο της παραγράφου 2 του άρθρου 6. Η έρευνα διεξάγεται και περατώνεται μέσα σε τρεις (3) μήνες από την υποβολή όλων των παραπάνω δικαιολογητικών. Μετά την ολοκλήρωση της έρευνας, ο φορέας συντάσσει έκθεση καταλληλότητας, εγγράφει τους ενδιαφερομένους στο ειδικό μητρώο που τηρεί, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 6 και διεξάγει το πρόγραμμα εκπαίδευσης του άρθρου 14.

Μετά και την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος εκπαίδευσης, ο φορέας εγγράφει τους ενδιαφερομένους στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων της παραγράφου 1 του άρθρου 6.

Σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης τριετίας και μη τοποθέτησης ανηλίκου σε υποψήφιο ανάδοχο, αυτός διαγράφεται από το Εθνικό Μητρώο του άρθρου 6. Για την επανεγγραφή του ακολουθείται η διαδικασία του παρόντος.

Άρθρο 10 Ανήλικοι δυνάμενοι να τοποθετηθούν σε ανάδοχο γονέα με σύμβαση

1. Οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος μπορούν, σύμφωνα με το άρθρο 1655 ΑΚ και τηρουμένων και των λοιπών σχετικών διατάξεων του ΑΚ, να τοποθετήσουν το ανήλικο παιδί με γνώμονα πάντα το βέλτιστο συμφέρον του σε ανάδοχους γονείς, κατά προτίμηση συγγενείς, καταρτίζοντας μαζί τους εγγράφως τη σχετική σύμβαση. Αν τα ανωτέρω πρόσωπα το κρίνουν σκόπιμο μπορούν να ζητήσουν τη συνδρομή του αρμόδιου σύμφωνα με το άρθρο 13 φορέα, για εξεύρεση της κατάλληλης οικογένειας. Λαμβάνεται υπόψη και γίνεται ειδική μνεία στη γνώμη του ανηλίκου, η οποία έχει ληφθεί πριν από την τοποθέτησή του σε ανάδοχη οικογένεια, ύστερα από ακρόασή του από την αρμόδια κοινωνική υπηρεσία, ανάλογα πάντα με την ηλικία και το βαθμό ωριμότητάς του.

2. Για την τοποθέτηση ανηλίκου σε ανάδοχο γονέα από νομικό πρόσωπο που έχει οριστεί επίτροπος, σύμφωνα με το άρθρο 1600 ΑΚ, συνάπτεται μεταξύ του επιτρόπου, όπως αυτός κατά περίπτωση εκπροσωπείται νόμιμα, και των αναδόχων γονέων

σύμβαση, σύμφωνα με την οποία ο ανάδοχος γονέας αναλαμβάνει την πραγματική φροντίδα του ανηλίκου και όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον ΑΚ και τον παρόντα. Στη σύμβαση, που καταρτίζεται εγγράφως, γίνεται μνεία ότι ο ανάδοχος γονέας έλαβε γνώση του περιεχομένου των διατάξεων του ΑΚ και του παρόντος και ότι αποδέχεται ανεπιφύλακτα τους όρους και τις προϋποθέσεις αυτών, καθώς και τις δεσμεύσεις που απορρέουν από αυτές. Λαμβάνεται υπόψη και γίνεται ειδική μνεία στη γνώμη του ανηλίκου, η οποία έχει ληφθεί πριν από την τοποθέτησή του σε ανάδοχο οικογένεια, ύστερα από ακρόασή του από την αρμόδια κοινωνική υπηρεσία, ανάλογα πάντα με την ηλικία και το βαθμό ωριμότητάς του.

3. Προϋπόθεση του κύρους της σύμβασης των προηγούμενων παραγράφων είναι η προηγούμενη εγγραφή του αναδόχου στο Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Αναδόχων. Ο ανάδοχος υποχρεούται εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από τη σύναψη της συμβάσεως να μεριμνήσει για την καταγραφή της στο Εθνικό Μητρώο Εγκεκριμένων Αναδοχών του άρθρου 7. Σε περίπτωση μη καταχωρίσεως στο εν λόγω Μητρώο, ο ανάδοχος δεν δικαιούται να λάβει τις παροχές που προβλέπονται στο άρθρο 12.

4. Για την εγγραφή στο Εθνικό Μητρώο Εγκεκριμένων Αναδοχών του άρθρου 7, η κοινωνική υπηρεσία του αρμόδιου φορέα εποπτείας καταρτίζει έκθεση πιστοποίησης καταλληλότητας, ύστερα από έλεγχο των στοιχείων της προσωπικότητας, των βιοτικών συνθηκών και της καταλληλότητάς του να γίνει ανάδοχος γονέας του συγκεκριμένου παιδιού, σε χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών, στην οποία περιλαμβάνονται υποχρεωτικά τα εξής στοιχεία:

α. βεβαίωση εγγραφής του υποψήφιου αναδόχου γονέα στο Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Αναδόχων Γονέων του άρθρου 6,

β. καταγραφή των στοιχείων που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 7,

γ. βεβαίωση εγγραφής του υποψήφιου προς αναδοχή παιδιού στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων.

Άρθρο 11 Ανήλικοι δυνάμενοι να τοποθετηθούν σε ανάδοχο γονέα με δικαστική απόφαση

1. Για να τοποθετηθεί με δικαστική απόφαση ανήλικος σε ανάδοχο γονέα, πρέπει το συμφέρον του να επιβάλλει την ανάθεση της πραγματικής φροντίδας του σε τρίτους (ανάδοχους γονείς), ιδίως δε συγγενείς σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 8, είτε γιατί οι γονείς του αδυνατούν ή εμποδίζονται να ασκούν, κατά τρόπο ικανοποιητικό, εν όλω ή εν μέρει τη γονική μέριμνα είτε γιατί ο επίτροπός του αδυνατεί ή εμποδίζεται να ανταποκριθεί στα καθήκοντα που σχετίζονται με την εξασφάλιση της υγιούς σωματικής και πνευματικής ανάπτυξης του ανηλίκου. Η αναδοχή ανηλίκου προκρίνεται ιδίως για περιπτώσεις έκθετων, ορφανών ή εγκαταλελειμμένων και από τους δύο γονείς ή προκειμένου περί εκτός γάμου μη αναγνωρισμένων τέκνων, εγκαταλελειμμένων από τη μητέρα τους, κακοποιημένων ή παραμελημένων από τους γονείς τους ή άλλους συνοικούντες, καθώς και ανηλίκων που διαβιούν σε ιδρύματα.

2. Η επιλογή του ανάδοχου γονέα από το δικαστήριο, ύστερα από επιπρόσθετο και εξατομικευμένο έλεγχο κοινωνικής υπηρεσίας, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 1533 ΑΚ, ο οποίος δεν πρέπει να υπερβαίνει τον ένα (1) μήνα από την ημερομηνία ανάθεσής του από το δικαστήριο και βεβαίωση για την καταλληλότητά του ή από τον εισαγγελέα σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 1532 ΑΚ, γίνεται υποχρεωτικά από τους εγγεγραμμένους στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων της παραγράφου 1 του άρθρου 6 ή από τους επαγγελματίες αναδόχους των άρθρων 16 και 17, με την επιφύλαξη του δεύτερου εδαφίου της περίπτωσης ε' της παραγράφου 2 του άρθρου 8.

Αρμόδια κοινωνική υπηρεσία για τη βεβαίωση που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 1533 ΑΚ είναι η υπηρεσία του φορέα εποπτείας της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 13.

Άρθρο 12 Παροχές και διευκολύνσεις σε ανάδοχους γονείς

1. Στους ανάδοχους που έχουν οριστεί με δικαστική απόφαση ή με σύμβαση σύμφωνα με τα άρθρα 10 και 11 ή με εισαγγελική διάταξη ή, σύμφωνα με το άρθρο 18 του παρόντος, γονείς και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναδοχή, παρέχεται οικονομική ενίσχυση για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών του ανηλίκου. Φορέας

καταβολής της οικονομικής αυτής ενίσχυσης ορίζεται ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ο.Π.Ε.Κ.Α.).

2. Η ανωτέρω οικονομική ενίσχυση εξακολουθεί να παρέχεται και μετά την ενηλικίωση του ανηλίκου που βρίσκεται σε καθεστώς αναδοχής στις εξής περιπτώσεις:

α. στους ανάδοχους γονείς όταν το άτομο που έχουν υπό τη φροντίδα τους είναι ΑμεΑ, η ενίσχυση καταβάλλεται καθ' όλη τη διάρκεια της αναδοχής,

β. σε περίπτωση σπουδών, μέχρι την ολοκλήρωσή τους, όχι όμως πέραν των έξι (6) ετών από την εγγραφή του. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγησή της είναι ο λήπτης της οικονομικής ενίσχυσης να μην μπορεί να βρει εργασία λόγω των σπουδών, ενώ σε καμία περίπτωση η οικονομική ενίσχυση δεν μπορεί να χορηγείται μετά τη συμπλήρωση του 26ου έτους της ηλικίας του ατόμου αυτού,

γ. σε περίπτωση που το ανάδοχο τέκνο είναι υπόχρεος στράτευσης, καθ' όλη τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας και μέχρι τη με οποιονδήποτε τρόπο εκπλήρωση της σχετικής υποχρέωσης. Σε καμία περίπτωση η οικονομική ενίσχυση δεν μπορεί να χορηγείται μετά τη συμπλήρωση του 26ου έτους της ηλικίας του ατόμου αυτού.

3. Οι ανάδοχοι γονείς δικαιούνται τις ίδιες άδειες, που αφορούν στη φροντίδα και ανατροφή του ανηλίκου, με τους φυσικούς γονείς, καθ' όλη τη διάρκεια της αναδοχής. Ο ανήλικος που τοποθετείται σε ανάδοχο γονέα και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναδοχή, καλύπτεται ιατροφαρμακευτικά από τον ασφαλιστικό φορέα του αναδόχου γονέα. Σε περίπτωση έλλειψης ασφάλισης αυτού, ο ανήλικος καλύπτεται υγειονομικά, σύμφωνα με τις διατάξεις που αφορούν στην υγειονομική κάλυψη ανασφάλιστων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Φάρμακα, υγειονομικό υλικό και λοιπές παροχές αναγκαίες για την καλή σωματική και ψυχική υγεία του ανηλίκου που βρίσκεται σε αναδοχή, όπως αυτό αποδεικνύεται από σχετική ιατρική γνωμάτευση δημόσιου νοσοκομείου, οι οποίες δεν καλύπτονται από τον ασφαλιστικό φορέα, παρέχονται από το φορέα, ο οποίος χορηγεί και την οικονομική ενίσχυση.

Η εγγραφή στον ασφαλιστικό φορέα μετά από αίτηση του ανάδοχου γονέα αρχίζει για τη μεν περίπτωση των αναδοχών με οριστική δικαστική απόφαση ή με εισαγγελική διάταξη από την ημέρα έκδοσης αυτής, για δε τις περιπτώσεις αναδοχών με τη σύναψη σύμβασης από την ημερομηνία έκδοσης βεβαίωσης του φορέα εποπτείας προς τον ασφαλιστικό φορέα, όπου αναγράφεται η ημερομηνία έναρξης της αναδοχής.

Στις περιπτώσεις του άρθρου 18 του παρόντος η εγγραφή στον ασφαλιστικό φορέα αρχίζει με την έκδοση της δικαστικής απόφασης ή της διάταξης του ανακριτή ή του εισαγγελέα ή την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Σε περιπτώσεις άρσης της αναδοχής αυτό ανακοινώνεται αυθημερόν από το φορέα εποπτείας στον ασφαλιστικό φορέα του πρώην ανάδοχου γονέα.

4. Οι ανήλικοι, που τοποθετούνται σε ανάδοχο γονέα με οποιονδήποτε τρόπο, εγγράφονται κατά προτεραιότητα και φοιτούν δωρεάν στους παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς, αρμοδιότητας των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. του τόπου κατοικίας των αναδόχων γονέων. Επίσης, φιλοξενούνται, κατά προτεραιότητα, στις παιδικές εξοχές και τα κέντρα οικογενειακών διακοπών που λειτουργούν στο πλαίσιο του κρατικού προγράμματος. Ανάλογη εφαρμογή έχουν οι ανωτέρω ρυθμίσεις για την κατά προτεραιότητα φιλοξενία των ανηλίκων σε εξοχές και όταν οι ανήλικοι φοιτούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και σε φοιτητικές εστίες στην περίπτωση σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, για τους οποίους το καθεστώς αναδοχής διατηρείται.

5. Η οικονομική ενίσχυση του παρόντος άρθρου απαλλάσσεται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά ή κράτηση υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου, συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 43Α του ν. 4172/2013 (Α' 167), δεν κατάσχεται στα χέρια οποιουδήποτε τρίτου, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης ούτε συμψηφίζεται με ήδη βεβαιωμένα χρέη προς το Δημόσιο, τα ασφαλιστικά ταμεία ή τα πιστωτικά ιδρύματα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ρυθμίζονται τα θέματα διαδικασίας χορήγησης και καταβολής της οικονομικής ενίσχυσης, τα ποσά ανά κατηγορία των προς αναδοχή παιδιών, οι αρμόδιες υπηρεσίες και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 13 Εποπτεία της αναδοχής

1. Η εποπτεία της αναδοχής, σύμφωνα με το νόμο και τις ειδικότερες ρυθμίσεις του παρόντος, ανατίθεται, κατά περίπτωση, στους εξής φορείς:

α. στα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφερειών, αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για τους ανηλίκους που έχουν υπό την προστασία τους,

β. στις Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας ή, κατά περίπτωση, στα Τμήματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης των Διευθύνσεων Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών ή Περιφερειακών Ενοτήτων και των δήμων για τους ανηλίκους, των οποίων η επιτροπεία έχει ανατεθεί σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με το άρθρο 1600 του ΑΚ και για τις περιπτώσεις των συμβατικών αναδοχών του άρθρου 10,

γ. στα δημοτικά βρεφοκομεία, για τους ανηλίκους που έχουν υπό την προστασία τους,

δ. στις κοινωνικές υπηρεσίες των Εταιρειών Προστασίας Ανηλίκων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για τους ανηλίκους που έχουν υπό την ευθύνη τους,

ε. στις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για τους ανηλίκους, οι οποίοι τίθενται σε αναδοχή σύμφωνα με το άρθρο 18 του παρόντος.

2. Ο αρμόδιος για την εποπτεία της αναδοχής φορέας υποχρεούται:

α. να οργανώνει επισκέψεις οργάνων του, τουλάχιστον μία φορά το μήνα και εκτάκτως όποτε το κρίνει σκόπιμο στην ανάδοχη οικογένεια για να διαπιστώνει τους όρους διαβίωσης και ανατροφής του τοποθετηθέντος ανηλίκου. Οι επισκέψεις μπορεί να γίνονται και χωρίς προειδοποίηση των αναδόχων γονέων,

β. να χορηγεί τη σχετική βεβαίωση εξακολούθησης της αναδοχής στους ανάδοχους γονείς έτσι ώστε να τους παρέχονται οι διευκολύνσεις που προβλέπονται στο άρθρο 12 του παρόντος,

γ. να συνεργάζεται εποικοδομητικά με τους αναδόχους γονείς και να τους διευκολύνει, κατά το μέτρο του δυνατού, στην άσκηση των καθηκόντων τους ως αναδόχων γονέων,

δ. να συνεργάζεται εποικοδομητικά με τον ανήλικο σε αναδοχή, να πραγματοποιεί συστηματική ενημέρωσή του σχετικά με τα δικαιώματά του και τον τρόπο της εκ μέρους του υποβολής παραπόνων, ανάλογα πάντα με την ηλικία και το βαθμό ωριμότητάς του,

ε. να επιλαμβάνεται αμέσως επειγουσών περιπτώσεων που αφορούν τον ανήλικο, ευθύς μόλις ειδοποιηθεί από τον ανάδοχο γονέα ή τρίτο,

στ. να παρέχει τις αναγκαίες συμβουλές στους ανάδοχους γονείς για θέματα που αφορούν την όλη λειτουργία του οικογενειακού περιβάλλοντος και μπορούν να επηρεάσουν την ομαλή διαβίωση του ανηλίκου,

ζ. να συμπεριφέρεται προς τους ανάδοχους γονείς με τον επιβαλλόμενο σεβασμό χωρίς καμία διάκριση λόγω κοινωνικής ή οικονομικής κατάστασης ή πολιτικών ή θρησκευτικών πεποιθήσεών τους, τηρώντας κατά τα λοιπά τις διατάξεις του Ν.4443/2016 (Α΄ 232),

η. να τηρεί τα ειδικά μητρώα των άρθρων 5 παράγραφος 2 εφόσον φιλοξενεί ανηλίκους και 6 παράγραφος 2 και να εγγράφει τα απαιτούμενα στοιχεία στα εθνικά μητρώα των άρθρων 5 παράγραφος 1, 6 παράγραφοι 1 και 7, μέσα στις προθεσμίες που προβλέπονται,

θ. να συνεργάζεται με την κοινωνική υπηρεσία της μονάδας παιδικής προστασίας όπου αυτό απαιτείται.

3. Ο αρμόδιος, για την εποπτεία της αναδοχής, φορέας, συντάσσει και αποστέλλει ανά εξάμηνο στον αρμόδιο εισαγγελέα ανηλίκων έκθεση σχετικά με τις δράσεις του που αναφέρονται στην παράγραφο 2, εκτός αν προκύψει ανάγκη για έκτακτη ενημέρωσή του, οπότε τον ενημερώνει αμελλητί. Αντίγραφο της έκθεσης διαβιβάζεται από τον ίδιο φορέα και στο Ε.Κ.Κ.Α. να καταχωρισθεί στο αρχείο του Εθνικού Μητρώου Εγκεκριμένων Αναδοχών της παραγράφου 1 του άρθρου 7.

Άρθρο 14 Προγράμματα εκπαίδευσης, συμβουλευτικής υποστήριξης και επιμόρφωσης

1. Οι φορείς εποπτείας υποχρεούνται στη διενέργεια, αυτοτελώς ή από κοινού με άλλους επιστημονικούς φορείς, των προγραμμάτων επιμόρφωσης υποψήφιων αναδόχων γονέων. Οι ανωτέρω φορείς μπορούν, επίσης, να οργανώνουν και να

εκτελούν προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των αναδόχων γονέων στους οποίους έχει ήδη τοποθετηθεί ανήλικος, σύμφωνα με τον παρόντα.

2. Η εκπαίδευση γίνεται από εξειδικευμένους επιστήμονες που ορίζει ο φορέας, ιδίως νομικούς, ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης καθορίζεται το ύψος της αποζημίωσης των εκπαιδευτών, καθώς και τα απαιτούμενα προσόντα τους.

3. Μετά το πέρας των προγραμμάτων επιμόρφωσης εκδίδεται βεβαίωση παρακολούθησης αυτών από τον φορέα για να ολοκληρωθεί η εγγραφή στο Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Αναδόχων Γονέων της παραγράφου 1 του άρθρου 6.

4. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ύστερα από γνώμη του Ε.Σ.Αν.Υ., ορίζεται το περιεχόμενο των προγραμμάτων επιμόρφωσης, η χρονική διάρκεια, ο τόπος και τρόπος διεξαγωγής τους και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή της παρούσας.

Άρθρο 15 Άρση της αναδοχής

1. Πέρα από τις περιπτώσεις άρσης της αναδοχής σύμφωνα με τα άρθρα 1662 και 1663 ΑΚ, η αναδοχή μπορεί να αίρεται από το δικαστήριο και στις εξής περιπτώσεις:

α. με αίτηση των αναδόχων γονέων, όταν αυτοί αδυνατούν να ανταποκριθούν στις εξειδικευμένες ανάγκες του ανηλίκου,

β. με αίτηση του αρμόδιου για την εποπτεία της αναδοχής φορέα στο δικαστήριο ή του αρμόδιου εισαγγελέα όταν, είτε εξ ίδιας γνώσεως είτε ύστερα από αναφορά του ανηλίκου, διαπιστώνεται ότι η αναδοχή δεν εξυπηρετεί πλέον το καλύτερο συμφέρον του ανηλίκου σε αναδοχή.

2. Η αναδοχή του άρθρου 18 του παρόντος αίρεται ή αντικαθίσταται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας που ισχύουν για τα λοιπά αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, καθώς και τις διατάξεις του Π.Δ.49/1979.

Άρθρο 16 Επαγγελματική αναδοχή

1. Στις περιπτώσεις του άρθρου 11, το δικαστήριο μπορεί να τοποθετεί σε επαγγελματίες αναδόχους παιδιά με αναπηρία και παιδιά με σοβαρές ψυχικές διαταραχές, ύστερα από πρόταση του αρμόδιου για τη διεξαγωγή της κοινωνικής έρευνας. Η φροντίδα από την πλευρά των αναδόχων γονέων υπηρετεί συγκεκριμένο θεραπευτικό σχέδιο, που προτείνεται από ειδικούς επιστήμονες του φορέα εποπτείας. Ο ανάδοχος γονέας που προσφέρει επαγγελματικές υπηρεσίες προς το παιδί αμείβεται με μηνιαία αντιμισθία και ασφαρίζεται για ασθένεια και σύνταξη.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη του Ε.Σ.Αν.Υ., ρυθμίζονται τα σχετικά με τη σύσταση και τήρηση ειδικού μητρώου επαγγελματιών αναδόχων, τη μηνιαία αντιμισθία, την υγειονομική και ασφαλιστική κάλυψη, τα ειδικά προγράμματα εκπαίδευσής τους, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 17 Επαγγελματική Αναδοχή Βραχείας Διάρκειας

Στις περιπτώσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 1532 ΑΚ, ο Εισαγγελέας μπορεί να τοποθετεί τον ανήλικο σε επαγγελματία ανάδοχο του ανωτέρω άρθρου, εφόσον δε μπορεί να ανευρεθεί ανάδοχος γονέας εγγεγραμμένος στο μητρώο της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του παρόντος.

Άρθρο 18 Η αναδοχή ως μέτρο που εποπτεύεται από τις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής

1. Όσα ορίζονται στον παρόντα νόμο, ισχύουν και στις περιπτώσεις των αναδοχών που επιβάλλονται από τα Δικαστήρια Ανηλίκων σύμφωνα με τα άρθρα 122 παράγραφος 1 στοιχείο γ' και 123 παράγραφος 1 στοιχείο α' του ΠΚ, στις περιπτώσεις αποχής από την ποινική δίωξη ανηλίκου με εισαγγελική διάταξη σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 45Α ΚΠΔ, στην περίπτωση της επιβολής της αναδοχής ως περιοριστικού όρου σύμφωνα με το εδάφιο β' της παραγράφου 2 του άρθρου 282 ΚΠΔ με διάταξη ανακριτή, καθώς και στην περίπτωση του άρθρου 8 του π.δ. 49/1979 (Α' 11). Στις περιπτώσεις αυτές, αρμόδιος φορέας για την έρευνα του κατάλληλου ανάδοχου γονέα και για την εποπτεία της αναδοχής είναι οι Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής.

2. Ο ανάδοχος γονέας, υπό τη φροντίδα του οποίου τοποθετούνται ανήλικοι σύμφωνα με το παρόν, πρέπει να διαθέτει εξειδικευμένα προσόντα και αυξημένες δεξιότητες, τις οποίες έχει αποκτήσει είτε από το επάγγελμά του, είτε ύστερα από κατάλληλη εκπαίδευση για το σκοπό αυτόν. Η κατά τόπο αρμόδια Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής παρέχει σε αυτόν διαρκή και εξειδικευμένη υποστήριξη. Στις περιπτώσεις όπου οι ανήλικοι έχουν επιπρόσθετες ανάγκες, ιδίως είναι παιδιά με αναπηρία ή με σοβαρές ψυχικές διαταραχές ή παιδιά που έχουν απομακρυνθεί από το οικογενειακό τους περιβάλλον ύστερα από δικαστική απόφαση ή εισαγγελική εντολή, η αρμόδια Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής παρέχει σε αυτόν αυξημένη εκπαίδευση και υποστήριξη. Ο ανάδοχος γονέας προσφέρει τις ανωτέρω εξειδικευμένες υπηρεσίες προς το παιδί βάσει συγκεκριμένου θεραπευτικού σχεδίου που έχει προταθεί από τον ανωτέρω φορέα εποπτείας.

3. Στους αναδόχους γονείς του παρόντος άρθρου παρέχεται αυξημένη οικονομική ενίσχυση για την κάλυψη των εξειδικευμένων αναγκών των ανηλίκων.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και κάθε συναρμόδιου Υπουργού καθορίζονται ειδικότερα τεχνικά και λεπτομερειακά θέματα για την εφαρμογή του μέτρου της αναδοχής από τις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων ειδικής επιμόρφωσης των υποψήφιων αναδόχων γονέων.

Άρθρο 19 Κυρώσεις

1. Ο ανάδοχος γονέας που παραβαίνει τις διατάξεις του παρόντος, πέρα από άλλες κυρώσεις που προβλέπουν κείμενες διατάξεις, εκπίπτει της ιδιότητάς του για ένα έτος από την έκδοση της σχετικής διαπιστωτικής απόφασης του φορέα. Σε περίπτωση υποτροπής, διαγράφεται οριστικά από τα Μητρώα του άρθρου 6. Σε περίπτωση έκπτωσης του αναδόχου γονέα, ο ανήλικος τοποθετείται σε άλλον, ανάδοχο γονέα από τους ήδη εγγεγραμμένους στο Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Αναδόχων Γονέων.

2. Ο ανάδοχος γονέας που καταδικάστηκε τελεσίδικα για αδικήματα από εκείνα που επισύρουν, σύμφωνα με το άρθρο 1537 ΑΚ, έκπτωση από τη γονική μέριμνα ή του ασκήθηκε ποινική δίωξη για τα αδικήματα που επισύρουν έκπτωση από τη γονική μέριμνα, σύμφωνα με το άρθρο 1537 ΑΚ, ή για τα αδικήματα της πορνογραφίας

ανηλίκων, μαστροπείας, σωματεμπορίας, ασέλγειας με ανήλικο έναντι αμοιβής, αποπλάνησης παιδιών, καθώς και για όσα προβλέπονται από την νομοθεσία για τα ναρκωτικά ή την εμπορία οργάνων, εκπίπτει αυτοδίκαια της ιδιότητας του ανάδοχου γονέα και δεν μπορεί να κριθεί στο μέλλον ανάδοχος γονέας διά βίου, με την επιφύλαξη των άρθρων 1662 και 1663 ΑΚ. Η σχετική απόφαση κοινοποιείται στον ανάδοχο γονέα και στο Ε.Κ.Κ.Α. για να καταχωρηθεί στο Μητρώο της παραγράφου 1 του άρθρου 6.

3. Υπάλληλοι των αρμόδιων υπηρεσιών που υπαίτια παραβαίνουν τις διατάξεις του παρόντος ελέγχονται πειθαρχικώς σύμφωνα με τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα ή άλλων ειδικών νόμων, με την επιφύλαξη και τυχόν ποινικής τους ευθύνης.

4. Αν διαπιστωθεί ύστερα από έλεγχο του φορέα εποπτείας της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 13 ότι μονάδα παιδικής προστασίας που λειτουργεί ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα δεν έχει καταχωρήσει ή έχει καταχωρήσει πλημμελώς ή ελλιπώς στο Εθνικό Μητρώο του άρθρου 5 τους ανηλίκους που είναι τοποθετημένοι σε αυτό, με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης επιβάλλεται χρηματικό πρόστιμο από δεκαπέντε (15.000) έως πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ. Σε περίπτωση υποτροπής, μπορεί να ανακαλείται η άδεια λειτουργίας της μονάδας ή η πιστοποίηση του άρθρου 5 του ν.2646/1998 (Α' 245).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΗΤΡΩΑ

Άρθρο 26 Ρυθμίσεις για τις κοινωνικές υπηρεσίες

1. Κοινωνική υπηρεσία που είναι αρμόδια για τη διενέργεια έρευνας σύμφωνα με το παρόν και τα άρθρα 1533 παράγραφος 2, 1557, 1600, 1645, 1665 ΑΚ και αδυνατεί να τη διεξαγάγει, δηλώνει αιτιολογημένα την αδυναμία της στη Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες. Στην περίπτωση αυτή, με απόφαση της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ανατίθεται η διεξαγωγή της έρευνας σε άλλη κοινωνική υπηρεσία των φορέων που αναφέρονται στα άρθρα 13 και 22 ή των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού ή, εφόσον αυτό δεν καθίσταται δυνατό, σε πραγματογνώμονα κοινωνικό λειτουργό, εκπαιδευμένο σε θέματα αναδοχής από τους φορείς εποπτείας του άρθρου 13 του παρόντος και εγγεγραμμένο σε ειδικό κατάλογο πιστοποιημένων κοινωνικών λειτουργών που τηρεί ο Σύνδεσμος Κοινωνικών

Λειτουργών Ελλάδος (Σ.Κ.Λ.Ε.) για το σκοπό αυτό. Ο οριζόμενος κοινωνικός λειτουργός οφείλει να συνεργάζεται με τον αρχικώς αρμόδιο φορέα να ολοκληρώσει μέσα στο χρονικό διάστημα που προβλέπεται στα άρθρα 10 και 11 την κοινωνική έκθεση και να την υποβάλλει στον αρχικώς αρμόδιο φορέα.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ύστερα από πρόταση του Σ.Κ.Λ.Ε., ορίζονται οι λεπτομέρειες για τη διαδικασία εγγραφής στον ειδικό κατάλογο πιστοποιημένων κοινωνικών λειτουργών, ο τρόπος και το ύψος της αμοιβής των ιδιωτών πραγματογνωμόνων κοινωνικών λειτουργών και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.

3. Αν μετά το χρονικό διάστημα που ορίζεται με τον παρόντα δεν έχει ολοκληρωθεί η κοινωνική έρευνα από υπαιτιότητα της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας, οι ενδιαφερόμενοι έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν από τη Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης να ενεργήσει σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 27 Ρύθμιση για τα Εθνικά και Ειδικά Μητρώα

1. Συνιστώνται και λειτουργούν στην Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε. (Η.ΔΙ.Κ.Α. Α.Ε.) του Ν.3607/2007 (Α' 245) τα Ειδικά και Εθνικά Μητρώα των άρθρων 5, 6, 7, 20 και 21 του παρόντος.

Το Ε.Κ.Κ.Α. ορίζει τη διαδικασία υποβολής των στοιχείων και της ενημέρωσης των αλλαγών, καταρτίζει την ειδική πλατφόρμα καταχώρησης των προβλεπόμενων στοιχείων σε ηλεκτρονική μορφή και έχει την ευθύνη ορισμού των συνθηκών διασφάλισης του απορρήτου και της ασφάλειας στη διαδικασία υποβολής και παραλαβής των στοιχείων. Δεδομένα που αποδεικνύονται ότι είναι εσφαλμένα, καταστρέφονται με ευθύνη του υπευθύνου των μητρώων και εφόσον αυτό επιβάλλεται από τις συγκεκριμένες συνθήκες.

2. Υπεύθυνος επεξεργασίας των Εθνικών Μητρώων του παρόντος είναι ο Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ε.Κ.Κ.Α. και των Ειδικών Μητρώων ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κάθε μονάδας ή η Προϊσταμένη Αρχή κάθε φορέα εποπτείας της αναδοχής.

3. Με απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Κ.Κ.Α. ορίζεται ο αναπληρωτής του υπευθύνου, καθώς και οι εξουσιοδοτημένοι χρήστες των Εθνικών Μητρώων.

4. Το Ε.Κ.Κ.Α. υποχρεούται να καταρτίζει ετήσια στατιστική έκθεση, με βάση τα τηρούμενα στοιχεία, την οποία υποβάλλει στο Ε.Σ.Αν.Υ., στις αρμόδιες υπηρεσίες του εποπτεύοντος Υπουργείου και στην Ελληνική Στατιστική Αρχή.

5. Το Ε.Κ.Κ.Α. υποχρεούται να διαθέτει άδεια τήρησης των στοιχείων των Εθνικών Μητρώων από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και μεριμνά για την ασφαλή παραλαβή, τήρηση, επεξεργασία και διαφύλαξη του απορρήτου των στοιχείων αυτών, λαμβάνοντας τα κατάλληλα για αυτό μέτρα.

6. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας, ο αναπληρωτής του και τα πρόσωπα που στελεχώνουν τις υπηρεσίες του παρόντος υπόκεινται στο καθήκον της εχεμύθειας ακόμα και μετά την αποχώρησή τους.

7. Η δημιουργία και τήρηση των μητρώων του παρόντος διέπεται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η επεξεργασία στοιχείων που αναφέρεται σε σκοπούς στατιστικούς ή επιστημονικής έρευνας γίνεται με τήρηση της ανωνυμίας.

8. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης καθορίζονται οι τεχνικές και λειτουργικές απαιτήσεις των Εθνικών και Ειδικών Μητρώων, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία ηλεκτρονικής εγγραφής, ζητήματα απευθείας ενημέρωσης και διασύνδεσης των Εθνικών Μητρώων με τα Ειδικά, η διαδικασία όχλησης από τις αρμόδιες υπηρεσίες σε περίπτωση παράλειψης ενημέρωσης ή πλημμελούς ενημέρωσης από τους υπόχρεους, οργανωτικά και τεχνικά θέματα απορρήτου και πολιτικής ασφάλειας της επεξεργασίας των δεδομένων του παρόντος, όπως δικαίωμα πρόσβασης και χρήσης, κρυπτογράφηση δεδομένων, ασφάλεια επικοινωνιών, εμπιστευτικότητα, χρήση τεχνικών ανωνυμοποίησης, και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 34 Έναρξη ισχύος - Καταργούμενες διατάξεις

1. Μέχρι την έκδοση των αποφάσεων που προβλέπονται στα άρθρα 7, 12 και 27 του παρόντος, το άρθρο 9 του Ν.2082/1992 (Α' 158), το Π.Δ.86/2009 (Α' 114), οι κατ' εξουσιοδότηση των ανωτέρω διατάξεων εκδοθείσες υπουργικές αποφάσεις διατηρούνται σε ισχύ.

2. Η ισχύς των διατάξεων του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 15 Μαΐου 2018

Πηγή: ΦΕΚ 85/τΑ'/16-05-2018

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Άρθρο 121

Στις περιπτώσεις των άρθρων 42, 46, 79, 105, 111, 1350 παράγραφος 2, 1352 εδ. β', 1368, 1407, 1441, 1457, 1458, 1522, 1525, 1526, 1532, 1533, 1660 έως 1663, 1667, 1865, 1866, 1868, 1908, 1913, 1917 παράγραφος 2, 1919, 1920, 1956, 1965, 2021, 2024, 2027, 2028, 2031 του Αστικού Κώδικα, καθώς και σε κάθε δίκη που αφορά την υιοθεσία, την επιτροπεία, τη δικαστική συμπάρσταση ή την επιμέλεια ξένων υποθέσεων, εφαρμόζεται η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

[Άρθρα 1475, 1510, 1513-1515, 1532, 1533, 1535, 1561, 1600, 1607, 1608, 1655-1665]

Άρθρο 1475 Εκούσια αναγνώριση

Ο πατέρας μπορεί να αναγνωρίσει ως δικό του το τέκνο που γεννήθηκε χωρίς γάμο, εφόσον συναινεί σ' αυτό και η μητέρα. Αν η μητέρα έχει πεθάνει ή δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα, η αναγνώριση γίνεται με μόνη τη δήλωση του πατέρα.

Η συμβολαιογραφική συναίνεση του άνδρα σε τεχνητή γονιμοποίηση, που προβλέπεται στο άρθρο 1456 § 1 εδ. β', επέχει θέση εκούσιας αναγνώρισης. Η αντίστοιχη συναίνεση της γυναίκας ισχύει και ως συναίνεσή της στην εκούσια αναγνώριση.

Αν ο πατέρας έχει πεθάνει ή δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα, η αναγνώριση μπορεί να γίνει από τον παππού ή τη γιαγιά της πατρικής γραμμής.

Αν το τέκνο έχει πεθάνει, η αναγνώριση ενεργεί υπέρ των κατιόντων του.

Άρθρο 1476

Η αναγνώριση από τον πατέρα ή τους γονείς του γίνεται με δήλωση ενώπιον συμβολαιογράφου ή με διαθήκη. Η συναίνεση της μητέρας, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, παρέχεται με δήλωση ενώπιον συμβολαιογράφου. Οι δηλώσεις της αναγνώρισης και της συναίνεσης γίνονται αυτοπροσώπως και χωρίς αίρεση ή προθεσμία. Ανάκληση των δηλώσεων είναι ανίσχυρη.

Άρθρο 1510 Διαζύγιο ή ακύρωση του γάμου

Η μέριμνα για το ανήλικο τέκνο είναι καθήκον και δικαίωμα των γονέων (γονική μέριμνα), οι όποιοι την ασκούν από κοινού. Η γονική μέριμνα περιλαμβάνει την επιμέλεια του προσώπου, τη διοίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του τέκνου σε κάθε υπόθεση ή δικαιοπραξία ή δίκη, που αφορούν το πρόσωπο ή την περιουσία του.

Σε περίπτωση όπου η γονική μέριμνα παύει λόγω θανάτου, κήρυξης σε αφάνεια ή έκπτωσης του ενός γονέα, η γονική μέριμνα ανήκει αποκλειστικά στον άλλο.

Αν ο ένας από τους γονείς αδυνατεί να ασκήσει τη γονική μέριμνα για πραγματικούς λόγους ή γιατί είναι ανίκανος ή περιορισμένα ικανός για δικαιοπραξία, την ασκεί μόνος ο άλλος γονέας. Η επιμέλεια όμως του προσώπου του τέκνου ασκείται και από τον ανήλικο γονέα.

Άρθρο 1513 Διαζύγιο ή ακύρωση του γάμου

Στις περιπτώσεις διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου και εφόσον ζουν και οι δύο γονείς, η άσκηση της γονικής μέριμνας ρυθμίζεται από το δικαστήριο. Η άσκηση της γονικής μέριμνας μπορεί να ανατεθεί στον έναν από τους γονείς ή, αν αυτοί συμφωνούν ορίζοντας συγχρόνως τον τόπο διαμονής του τέκνου, στους δύο από κοινού. Το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει διαφορετικά, ιδίως να κατανείμει την άσκηση της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων ή να την αναθέσει σε τρίτον.

Για τη λήψη της απόφασής του το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του τους έως τότε δεσμούς του τέκνου με τους γονείς και τους αδελφούς του, καθώς και τις τυχόν συμφωνίες που έκαναν οι γονείς του τέκνου σχετικά με την επιμέλεια και τη διοίκηση της περιουσίας του.

Ο γονέας, στον οποίο δεν έχει ανατεθεί ή άσκηση της γονικής μέριμνας, έχει το δικαίωμα να ζητάει από τον άλλο πληροφορίες για το πρόσωπο και την περιουσία του τέκνου.

Άρθρο 1514 Διακοπή της συμβίωσης

Οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις όπου υπάρχει διακοπή της συμβίωσης των συζύγων.

Άρθρο 1515 Τέκνα χωρίς γάμο των γονέων τους

Η γονική μέριμνα του ανήλικου τέκνου που γεννήθηκε και παραμένει χωρίς γάμο των γονέων του, ανήκει στη μητέρα του. Σε περίπτωση αναγνώρισής του, αποκτά γονική μέριμνα και ο πατέρας, που όμως την ασκεί αν υπάρχει συμφωνία των γονέων κατά το άρθρο 1513 ή αν έπαυσε η γονική μέριμνα της μητέρας ή αν αυτή αδυνατεί να την ασκήσει για νομικούς ή πραγματικούς λόγους.

Με αίτηση του πατέρα, το δικαστήριο μπορεί και σε κάθε άλλη περίπτωση να αναθέσει και σε αυτόν την άσκηση της γονικής μέριμνας ή μέρους της, εφόσον αυτό επιβάλλεται από το συμφέρον του τέκνου.

Σε περίπτωση δικαστικής αναγνώρισης, στην οποία αντιδίκησε ο πατέρας, αυτός δεν ασκεί γονική μέριμνα ούτε αναπληρώνει τη μητέρα στην άσκησή της, εκτός αν υπάρχει συμφωνία των γονέων κατά το άρθρο 1513. Το δικαστήριο μπορεί, αν το επιβάλλει το συμφέρον του τέκνου, να αποφασίσει διαφορετικά με αίτηση του πατέρα, εφόσον έπαυσε η γονική μέριμνα της μητέρας ή αυτή αδυνατεί να την ασκήσει για νομικούς ή πραγματικούς λόγους ή υπάρχει συμφωνία των γονέων.

Άρθρο 1532 Συνέπειες κακής άσκησης

Αν ο πατέρας ή η μητέρα παραβαίνουν τα καθήκοντα που τους επιβάλλει το λειτούργημά τους για την επιμέλεια του προσώπου του τέκνου ή τη διοίκηση της περιουσίας του ή αν ασκούν το λειτούργημα αυτό καταχρηστικά ή δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν σ' αυτό, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον το ζητήσουν ο άλλος γονέας, οι πλησιέστεροι συγγενείς του τέκνου, ο εισαγγελέας ή και αυτεπαγγέλτως, να διατάξει οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο.

Το δικαστήριο μπορεί ιδίως να αφαιρέσει από τον ένα γονέα την άσκηση της γονικής μέριμνας ολικά ή μερικά και να την αναθέσει αποκλειστικά στον άλλο ή, αν συντρέχουν και στο πρόσωπο αυτού οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου, να αναθέσει την πραγματική φροντίδα του τέκνου ή, ακόμη, και την επιμέλειά του ολικά ή μερικά σε τρίτον ή και να διορίσει επίτροπο.

Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου και επίκειται άμεσος κίνδυνος για τη σωματική ή την ψυχική υγεία του τέκνου, ο εισαγγελέας μπορεί να διατάσσει κάθε πρόσφορο μέτρο για την προστασία του, μέχρι την έκδοση της αποφάσεως του δικαστηρίου, στο οποίο πρέπει να απευθύνεται εντός τριάντα ημερών.

Άρθρο 1533

Η αφαίρεση του συνόλου της επιμέλειας του προσώπου του τέκνου και από τους δύο γονείς και η ανάθεσή της σε τρίτο διατάσσονται από το δικαστήριο, μόνο όταν άλλα

μέτρα έμειναν χωρίς αποτέλεσμα ή κρίνεται ότι δεν επαρκούν για να αποτρέψουν κίνδυνο της σωματικής, πνευματικής ή ψυχικής υγείας του τέκνου.

(Τα εδ. β' και γ' της παρ. α' καταργούνται)

Το δικαστήριο ορίζει την έκταση της γονικής μέριμνας που παραχωρεί στον τρίτο και τους όρους της άσκησής της.

Το δικαστήριο αποφασίζει την ανάθεση της πραγματικής φροντίδας ή της επιμέλειας στον τρίτο κατά τη δεύτερη παράγραφο του προηγούμενου άρθρου ή την πρώτη παράγραφο του παρόντος, ύστερα από έλεγχο του ήθους, των βιοτικών συνθηκών και γενικά της καταλληλότητάς του, στηριζόμενο υποχρεωτικά σε βεβαίωση της κοινωνικής υπηρεσίας.

Η ανάθεση γίνεται σε κατάλληλη οικογένεια, κατά προτίμηση συγγενική (ανάδοχη οικογένεια) και, αν αυτό δεν είναι δυνατό, σε κατάλληλο ίδρυμα.

Άρθρο 1535 Αφαίρεση με αίτηση των γονέων

Το δικαστήριο αφαιρεί την άσκηση της γονικής μέριμνας ή μέρους της από τους δύο γονείς για σπουδαίο λόγο, αν το ζητήσουν οι ίδιοι, υποδεικνύοντας και το πρόσωπο που δέχεται να αναλάβει την αφαιρούμενη άσκηση. Με την απόφαση για την αφαίρεση, το δικαστήριο αναθέτει την αφαιρούμενη άσκηση στο υποδεικνυόμενο ή άλλο πρόσωπο, προσδιορίζοντας και τον τρόπο της άσκησής της. Όταν λείπει τέτοιος προσδιορισμός, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις για την επιτροπεία.

Άρθρο 1537 Έκπτωση των γονέων

Ο γονέας εκπίπτει από τη γονική μέριμνα αν καταδικάσθηκε τελεσίδικα σε φυλάκιση τουλάχιστον ενός μηνός για αδίκημα που διέπραξε με δόλο και που αφορά τη ζωή, την υγεία και τα ήθη του τέκνου. Το δικαστήριο μπορεί, σ' αυτή την περίπτωση, εκτιμώντας τις περιστάσεις, να αφαιρέσει από τον γονέα τη γονική μέριμνα και ως προς τα λοιπά τέκνα του, ύστερα από αίτηση του άλλου γονέα, των πλησιέστερων συγγενών ή του εισαγγελέα.

Άρθρο 1549 Διαδικασία

Η υιοθεσία τελείται με δικαστική απόφαση, ύστερα από αίτηση του υποψήφιου θετού γονέα. Αυτός που υιοθετεί συναινεί αυτοπροσώπως ενώπιον του δικαστηρίου.

Άρθρο 1561 Ένταξη στην οικογένεια του θετού γονέα

Με την υιοθεσία διακόπτεται κάθε δεσμός του ανηλίκου με τη φυσική του οικογένεια, με εξαίρεση τις ρυθμίσεις περί κωλυμάτων γάμου των άρθρων 1356 και 1357 και ο ανήλικος εντάσσεται πλήρως στην οικογένεια του θετού γονέα του. Έναντι του θετού γονέα και των συγγενών του ο ανήλικος έχει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τέκνου γεννημένου σε γάμο. Το ίδιο ισχύει και για τους κατιόντες του θετού τέκνου. Σε περίπτωση ταυτόχρονης ή διαδοχικής υιοθεσίας περισσότερων, δημιουργείται μεταξύ τους συγγένεια όμοια με αυτήν που υπάρχει μεταξύ αδελφών.

Άρθρο 1600 Αδυναμία διορισμού

Αν δεν βρίσκεται κατάλληλο φυσικό πρόσωπο για να διοριστεί επίτροπος, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 1592, η επιτροπεία του ανηλίκου ανατίθεται σε ίδρυμα ή σωματείο που έχουν συσταθεί ειδικά για το σκοπό αυτόν και διαθέτουν το κατάλληλο προσωπικό και υποδομή, αλλιώς στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία.

Άρθρο 1607 Διαβίωση του ανηλίκου σε τρίτους

Ο επίτροπος μπορεί, με την άδεια του δικαστηρίου, ύστερα από γνωμοδότηση του εποπτικού συμβουλίου, να εμπιστεύεται τη διαβίωση και την πραγματική φροντίδα του ανηλίκου σε κατάλληλη οικογένεια (ανάδοχη οικογένεια) και, αν δεν βρίσκεται τέτοια οικογένεια, σε κατάλληλο ίδρυμα. Αν το εποπτικό συμβούλιο αρνείται να γνωμοδοτήσει ή γνωμοδοτεί αρνητικά, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίζει σχετικά και με μόνη την αίτηση του επιτρόπου.

Το δικαστήριο μπορεί, και χωρίς αίτηση του επιτρόπου, να εμπιστευθεί τη διαβίωση και την πραγματική φροντίδα του ανηλίκου σε οικογένεια ή σε ίδρυμα, είτε αυτεπαγγέλτως είτε με αίτηση του αρμόδιου εισαγγελέα ή οποιουδήποτε άλλου έχει έννομο συμφέρον, μετά γνώμη του εποπτικού συμβουλίου, αν η σωματική αγωγή ή η πνευματική ανάπτυξη του ανηλίκου δεν προάγονται με τις φροντίδες του επιτρόπου.

Άρθρο 1608

Η κατά το προηγούμενο άρθρο ανάθεση γίνεται ύστερα από έρευνα της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας για το ήθος, τις βιοτικές συνθήκες και την εν γένει καταλληλότητα της οικογένειας ή του ιδρύματος. Η σχετική έκθεση συνεκτιμάται από το δικαστήριο.

Άρθρο 1645 Σύμπραξη της κοινωνικής υπηρεσίας

Η αρμόδια κοινωνική υπηρεσία επικουρεί το εποπτικό συμβούλιο στο έργο του, παρέχοντας σ' αυτό, όταν το ζητεί, πληροφορίες σχετικές με τον τρόπο που εκπληρώνει τα καθήκοντά του ο επίτροπος, καθώς και τις διαπιστώσεις της για την εν γένει προσωπική κατάσταση του ανηλίκου.

Άρθρο 1655 Διατήρηση των σχέσεων με τη φυσική οικογένεια ή τον επίτροπο

Όταν τρίτοι έχουν την πραγματική φροντίδα του προσώπου του ανηλίκου, γιατί τους την ανέθεσαν είτε οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος είτε το δικαστήριο (ανάδοχοι γονείς ή ανάδοχη οικογένεια), οι έννομες σχέσεις μεταξύ του ανηλίκου και της φυσικής του οικογένειας ή του επιτρόπου και ιδίως οι αρμοδιότητες εφόσον δεν ορίζεται στο νόμο διαφορετικά.

Άρθρο 1656 Υποχρεώσεις των ανάδοχων γονέων

Οι ανάδοχοι γονείς οφείλουν να διευκολύνουν τις προσωπικές σχέσεις και την επικοινωνία των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου με τον ανήλικο, εφόσον δεν παραβιάζονται ουσιώδη συμφέροντά του. Σε περίπτωση διαφωνίας αποφασίζει το δικαστήριο.

Άρθρο 1657

Οι ανάδοχοι γονείς οφείλουν επίσης να παρέχουν ανελλιπώς στους φυσικούς γονείς ή στον επίτροπο, καθώς και στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία, πληροφορίες σχετικές με το πρόσωπο και τις συνθήκες διαβίωσης και ανάπτυξης του ανηλίκου.

Άρθρο 1658

Οι ανάδοχοι γονείς δεν έχουν το δικαίωμα να ενεργούν εναντίον της βούλησης των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, αν αυτή εκφράσθηκε ρητά.

Άρθρο 1659 Αρμοδιότητες και δικαιώματα

Αν δεν παρέχονται σ' αυτούς περισσότερες αρμοδιότητες από τον νόμο ή με δικαστική απόφαση, οι ανάδοχοι γονείς ασκούν, στο όνομα και για λογαριασμό των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, όσες αρμοδιότητες τους είναι απαραίτητες για να μεριμνούν για τις τρέχουσες και τις επείγουσες υποθέσεις του ανηλίκου. Έχουν επιπλέον, σε κάθε

περίπτωση, το δικαίωμα να αξιώνουν από τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο, πριν αυτοί λάβουν οποιαδήποτε απόφαση σχετική με τον ανήλικο, να τους παρέχουν τη δυνατότητα να διατυπώσουν τη γνώμη τους.

Άρθρο 1660 Αφαίρεση αρμοδιοτήτων από τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο

Όταν η ένταξη του ανηλίκου στην ανάδοχη οικογένεια γίνεται διαρκέστερη, ενώ παράλληλα εξασθενούν οι δεσμοί του με τους φυσικούς γονείς του, οι ανάδοχοι γονείς έχουν το δικαίωμα να ζητούν από το δικαστήριο να αφαιρεί από τους φυσικούς γονείς εν μέρει ή εν λόγω την επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου ή και τη διοίκηση της περιουσίας του. Στην τελευταία περίπτωση οι ανάδοχοι γονείς καθίστανται επίτροποι.

Άρθρο 1661

Αν ο ανήλικος τελεί υπό επιτροπεία και συντρέχουν προϋποθέσεις ανάλογες με αυτές του προηγούμενου άρθρου, οι ανάδοχοι γονείς μπορούν να ζητήσουν από το δικαστήριο, είτε να διορισθούν συνεπίτροποι είτε να ανατεθεί σ' αυτούς ολόκληρη η επιτροπεία.

Άρθρο 1662 Άρση της αναδοχής

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων, οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος που ανέθεσαν τη φροντίδα του προσώπου του ανηλίκου στους ανάδοχους γονείς με σύμβαση, έχουν το δικαίωμα να ανακαλούν την ανάθεση οποτεδήποτε. Με την ίδια εξαίρεση, μπορεί και το δικαστήριο, αν η ανάθεση έγινε με απόφασή του, να θέτει τέρμα σ' αυτήν, όταν το ζητούν οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος, εφόσον διαπιστώνει ότι εξέλιπαν οι λόγοι για τους οποίους είχε αποφασισθεί το μέτρο.

Άρθρο 1663

Το δικαστήριο μπορεί επίσης να αίρει την ανάθεση και να εμπιστευτεί τη φροντίδα του ανηλίκου σε άλλους, με αίτηση των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, άλλων συγγενών, του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως, όταν διαπιστώνει ότι η ανάδοχη οικογένεια δεν είναι κατάλληλη να ανταποκριθεί στα καθήκοντά της.

Άρθρο 1664 Τι συνεκτιμά το δικαστήριο

Σε κάθε περίπτωση, η απόφαση του δικαστηρίου πρέπει να είναι σύμφωνη με το συμφέρον του ανηλίκου. Το δικαστήριο οφείλει, ανάλογα με την ωριμότητα του ανηλίκου, να ακούει, πριν αποφασίσει, και τη δική του γνώμη. Επίσης, οφείλει να ακούει τους ανάδοχους και τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο και να συνεκτιμά την έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας.

Άρθρο 1665 Εποπτεία της κοινωνικής υπηρεσίας

Σε κάθε περίπτωση αναδοχής ανηλίκου, η αρμόδια κοινωνική υπηρεσία παρακολουθεί με ειδικευμένα όργανά της την εξασφάλιση των απαραίτητων υλικών και ηθικών προϋποθέσεων για την κανονική διαβίωση και ανάπτυξη του ανηλίκου, επεμβαίνει με κατάλληλες συμβουλές ή άλλες πρόσφορες μεθόδους κάθε φορά που το επιβάλλει το συμφέρον του και αναφέρεται σχετικά στο δικαστήριο.

Όταν η αναδοχή του ανηλίκου γίνεται με σύμβαση, έχουν τόσο οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος όσο και οι ανάδοχοι γονείς την υποχρέωση να αναγγείλουν χωρίς καθυστέρηση τη σύμβαση στην κοινωνική υπηρεσία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

[Άρθρα 45Α, 282]

Άρθρο 45Α Αποχή από ποινική δίωξη ανηλίκου

1. Αν ανήλικος τελέσει αξιόποινη πράξη, η οποία είναι πταίσμα ή πλημμέλημα, ο εισαγγελέας μπορεί να απόσχει από την άσκηση της ποινικής δίωξης αν κρίνει, ερευνώντας τις περιστάσεις υπό τις οποίες τελέστηκε η πράξη και την όλη προσωπικότητα του ανηλίκου, ότι η άσκησή της δεν είναι αναγκαία για να συγκρατηθεί ο ανήλικος από την τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων. Απαιτείται σε κάθε περίπτωση ακρόαση του ανηλίκου.

2. Στον ανήλικο μπορεί να επιβληθούν με διάταξη του εισαγγελέα ένα ή περισσότερα από τα αναμορφωτικά μέτρα που προβλέπονται στις περιπτώσεις α' έως και ια' του άρθρου 122 παρ. 1 του Ποινικού Κώδικα. Με την ίδια διάταξη ορίζεται και η προθεσμία συμμόρφωσης. Αν ο ανήλικος συμμορφωθεί με τα μέτρα και τις υποχρεώσεις που του επιβλήθηκαν, ο εισαγγελέας ενεργεί σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 43 παρ. 2. Σε αντίθετη περίπτωση ο εισαγγελέας κινεί την ποινική δίωξη σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 1. Για την έκδοση της διάταξης απαιτείται προηγούμενη έκθεση του αρμόδιου επιμελητή ανηλίκων.

Άρθρο 282 Προσωρινή κράτηση και περιοριστικοί όροι

1. Όσο διαρκεί η προδικασία, αν προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις ενοχής του κατηγορουμένου για κακούρ-γημα ή πλημμέλημα που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών, είναι δυνατό να διαταχθούν περιοριστικοί όροι, εφόσον αυτό κρίνεται απολύτως αναγκαίο για την επίτευξη των αναφερόμενων στο άρθρο 296 σκοπών.

2. Περιοριστικοί όροι είναι ιδίως η παροχή εγγύ-ησης, η υποχρέωση του κατηγορουμένου να εμφανίζεται κατά διαστήματα στον ανακριτή ή σε άλλη αρχή, η απαγόρευση να μεταβαίνει ή να διαμένει σε ορισμένο τόπο ή στο εξωτερικό, η απαγόρευση να συναναστρέφεται ή να συναντάται με ορισμένα πρόσωπα. Για τους ανηλίκους ως περιοριστικοί όροι είναι δυνατόν να διατάσσονται ένα ή περισσότερα από τα αναμορφωτικά μέτρα που προβλέπονται στις περιπτώσεις α' έως ια' του άρθρου 122 παρ. 1 του Ποινικού Κώδικα. Σε περίπτωση παραβίασης των όρων αυτών είναι

δυνατή η αντικατάστασή τους με το μέτρο της περίπτωσης ιβ' της παρ. 1 του άρθρου 122 του Ποινικού Κώδικα.

Για τους κατηγορούμενους που εμφανίζουν ψυχική ή διανοητική διαταραχή ως περιοριστικός όρος είναι δυνατόν να διατάσσεται ένα από τα μέτρα της παραγράφου 3 του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα.

3. α) Κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 283Α, επιβάλλεται μόνον εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 και κρίνεται αιτιολογημένα ότι οι άλλοι περιοριστικοί όροι δεν επαρκούν για την επίτευξη των σκοπών του άρθρου 296, υπό την προϋπόθεση ότι ο κατηγορούμενος διώκεται για κακούργημα, έχει γνωστή διαμονή στη χώρα και:

αα) έχει κάνει προπαρασκευαστικές ενέργειες για να διευκολύνει τη φυγή του ή κατά το παρελθόν υπήρξε φυγόποινος ή φυγόδικος ή κρίθηκε ένοχος για απόδραση κρατουμένου ή για παραβίαση περιορισμών διαμονής και από την συνδρομή ενός εκ των παραπάνω στοιχείων προκύπτει σκοπός φυγής του, ή

ββ) κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν αφεθεί ελεύθερος είναι πολύ πιθανό, όπως προκύπτει από προηγούμενη αμετάκλητη καταδίκη του για ομοειδή αξιόποινη πράξη, να διαπράξει και άλλα εγκλήματα.

β) Εάν η αποδιδόμενη στον κατηγορούμενο πράξη απειλείται στο νόμο με ισόβια κάθειρξη ή πρόσκαιρη κάθειρξη με ανώτατο όριο τα είκοσι έτη ή εάν το έγκλημα τελέσθηκε κατ' εξακολούθηση ή υπάρχει μεγάλος αριθμός παθόντων από αυτό, μπορεί να διαταχθεί ο κατ' οίκον περιορισμός του με ηλεκτρονική επιτήρηση και όταν, με βάση τα συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης και την εν γένει προσωπικότητα του κατηγορουμένου, κρίνεται αιτιολογημένα, ότι το μέτρο αυτό παρέχει βάσιμα την προσδοκία ότι ο τελευταίος δεν θα διαπράξει άλλα εγκλήματα. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου δεν εφαρμόζονται σε υπόδικους για τα κακούργηματα των άρθρων 22 και 23 του ν. 4139/2013, των άρθρων 134, 187, 187Α, 336, 338, 339 παράγραφος 1, περιπτώσεις α' και β', 342 παράγραφοι 1 και 2, 348Α παράγραφος 4, 351Α παράγραφος 1, περιπτώσεις α' και β' και 3, 380 παράγραφοι 1 εδάφιο δεύτερο και 2 και 299 παράγραφος 1.

Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν έχει εφαρμογή σε υπόδικους που έχουν αναπηρία σε ποσοστό ογδόντα τοις εκατό (80%) και άνω, όταν πρόκειται για τις

περιπτώσεις α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 339 του Ποινικού Κώδικα, ή εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, στις υπόλοιπες ως άνω περιπτώσεις κακουργημάτων. Το ίδιο ισχύει και για τους υπόδικους που έχουν αναπηρία σε ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) και άνω εφόσον κρίνεται ότι η παραμονή τους σε κατάσταση κράτησης καθίσταται ιδιαίτερα επαχθής λόγω αδυναμίας αυτοεξυπηρέτησης. Η διακρίβωση της αναπηρίας γίνεται, μετά από αίτηση του υπόδικου, από το αρμόδιο δικαστικό όργανο, το οποίο εφόσον δεν υπάρχει σχετική πιστοποίηση αναπηρίας από Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (Κ.Ε.Π.Α.) διατάσσει ειδική πραγματογνωμοσύνη, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 του άρθρου 110Α του Ποινικού Κώδικα.

γ) Σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να επιβληθεί κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση του κατηγορουμένου και για το πλημμέλημα της ανθρωποκτονίας από αμέλεια κατά συρροή, αν προκύπτει σκοπός φυγής του με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στην περίπτωση α' και πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου. Στην περίπτωση αυτή, το ανώτατο όριο διάρκειας του περιοριστικού όρου είναι έξι μήνες.

δ) Μόνο η κατά νόμο βαρύτητα της πράξης δεν αρκεί για την επιβολή του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση. Κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση δεν διατάσσεται χωρίς να προηγηθεί σχετικό αίτημα του κατηγορουμένου. Μόνο το γεγονός της μη υποβολής τέτοιου αιτήματος από τον τελευταίο δεν τον καθιστά δίχως άλλο ύποπτο φυγής ή διάπραξης νέων εγκλημάτων και αυτό δεν αρκεί για την επιβολή της προσωρινής κράτησης.

ε) Εάν ο κατηγορούμενος δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις που του επιβλήθηκαν σχετικά με τον κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονική επιτήρηση, είναι δυνατή η αντικατάστασή τους με προσωρινή κράτηση κατά το άρθρο 298. Σε περίπτωση όμως τέλεσης από τον κατηγορούμενο του εγκλήματος του άρθρου 173Α, ο κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση αντικαθίσταται με προσωρινή κράτηση.

στ) Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται και για ανήλικο κατηγορούμενο που έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας του, εφόσον η πράξη για την οποία κατηγορείται, όταν τελείται από ενήλικο, απειλείται στο νόμο με ποινή κάθειρξης τουλάχιστον δέκα ετών. Στην περίπτωση αυτή ο κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι μήνες και

μπορεί να παρατείνεται μόνο για τρεις μήνες από το δικαστήριο, στην περίπτωση του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 291. Το αίτημα για κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονική επιτήρηση υποβάλλεται σωρευτικά από τον ανήλικο κατηγορούμενο και από εκείνον που έχει την επιμέλειά του. Εάν ο ανήλικος δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις που του επιβλήθηκαν σχετικά με τον κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονική επιτήρηση ή τελέσει το έγκλημα του άρθρου 173Α, είναι δυνατή η αντικατάστασή του με προσωρινή κράτηση.

3Α. Κατ' οίκον περιορισμός, όπως αυτός ορίζεται στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 283Α, μπορεί να επιβληθεί όταν προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις ότι ο κατηγορούμενος στην πράξη του αυτή ωθήθηκε από αίτια που συνδέονται με την ιδιότητά του ως οικείου ή συμβίου άλλου συγκατηγορουμένου και τις αντιλήψεις του για τις ηθικές υποχρεώσεις, που απορρέουν από την ιδιότητα αυτή.

4. Προσωρινή κράτηση μπορεί να επιβληθεί αντί:

α) για κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονική επιτήρηση, όταν το μέτρο αυτό δεν επαρκεί ή δεν μπορεί να επιβληθεί λόγω έλλειψης γνωστής διαμονής του κατηγορουμένου στη χώρα ή λόγω μη υποβολής από τον τελευταίο σχετικού αιτήματος να υποβληθεί σε αυτό και

β) για περιοριστικούς όρους - εάν αιτιολογημένα κριθεί ότι τα υπό στοιχεία α' και β' μέτρα δεν επαρκούν - εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της πρώτης παραγράφου του άρθρου αυτού, μόνον αν ο κατηγορούμενος διώκεται για κακούργημα και δεν έχει γνωστή διαμονή στη χώρα ή έχει κάνει προπαρασκευαστικές ενέργειες για να διευκολύνει τη φυγή του ή κατά το παρελθόν υπήρξε φυγόποινος ή φυγόδικος ή κρίθηκε ένοχος για απόδραση κρατουμένου ή για παραβίαση περιορισμών διαμονής και από τη συνδρομή των ανωτέρω στοιχείων προκύπτει σκοπός φυγής του ή κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν αφεθεί ελεύθερος είναι πολύ πιθανόν, όπως προκύπτει από προηγούμενες αμετάκλητες καταδίκες του για ομοειδείς αξιόποινες πράξεις, να διαπράξει και άλλα εγκλήματα.

Εάν η αποδιδόμενη στον κατηγορούμενο πράξη απειλείται στο νόμο με ισόβια κάθειρξη ή πρόσκαιρη κάθειρξη με ανώτατο όριο τα είκοσι έτη ή εάν το έγκλημα τελέστηκε κατ' εξακολούθηση ή στο πλαίσιο εγκληματικής ή τρομοκρατικής οργάνωσης ή υπάρχει μεγάλος αριθμός παθόντων από αυτό, προσωρινή κράτηση

μπορεί να επιβληθεί και όταν, με βάση τα συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης, κρίνεται αιτιολογημένα, ότι αν αφεθεί ελεύθερος, είναι πολύ πιθανό να διαπράξει και άλλα εγκλήματα. Μόνο η κατά το νόμο βαρύτητα της πράξης δεν αρκεί για την επιβολή προσωρινής κράτησης. Σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις και εφόσον αιτιολογημένα κρίνεται ότι δεν επαρκούν οι περιοριστικοί όροι, μπορεί να επιβληθεί προσωρινή κράτηση και για το πλημμέλημα της ανθρωποκτονίας από αμέλεια κατά συρροή, αν προκύπτει σκοπός φυγής του κατηγορουμένου, με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου. Στην περίπτωση αυτή, το ανώτατο όριο της προσωρινής κράτησης είναι διάρκειας έως έξι μηνών.

Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου για την προσωρινή κράτηση δεν εφαρμόζονται για κατηγορούμενους που έχουν αναπηρία σε ποσοστό ογδόντα τοις εκατό (80%) και άνω, όταν πρόκειται για τις περιπτώσεις α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 339 του Ποινικού Κώδικα, ή εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, σε όλες τις άλλες περιπτώσεις. Το ίδιο ισχύει και για τους υπόδικους που έχουν αναπηρία σε ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) και άνω εφόσον κρίνεται ότι η παραμονή τους σε κατάσταση κράτησης καθίσταται ιδιαίτερα επαχθής λόγω αδυναμίας αυτοεξυπηρέτησης. Η διακρίβωση της αναπηρίας γίνεται, μετά από αίτηση του υποδίκου, από το αρμόδιο δικαστικό όργανο, το οποίο εφόσον δεν υπάρχει σχετική πιστοποίηση αναπηρίας από Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (Κ.Ε.Π.Α.) διατάσσει ειδική πραγματογνωμοσύνη, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 του άρθρου 110Α του Ποινικού Κώδικα. Στις περιπτώσεις αυτές, εκτός των άλλων περιοριστικών όρων, μπορεί να επιβληθεί στον κατηγορούμενο και ο κατ' οίκον περιορισμός, καθώς και νοσηλεία σε νοσοκομείο, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 557 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, κατόπιν αιτήσεώς του.

5. Οι περιοριστικοί όροι που επιβλήθηκαν στον κατηγορούμενο για κακούργημα ή πλημμέλημα, εάν παραβιασθούν από αυτόν, είναι δυνατόν να αντικατασταθούν με προσωρινή κράτηση κατά το άρθρο 298.

6. Η παράγραφος 4 εφαρμόζεται και για ανήλικο κατηγορούμενο που έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο (15ο) έτος της ηλικίας, εφόσον η πράξη του, αν την τελούσε ενήλικος, θα ήταν κακούργημα απειλούμενο με την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή συνιστά μία από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 336 του Ποινικού Κώδικα,

εφόσον τελέστηκαν σε βάρος προσώπου νεότερου από δεκαπέντε (15) ετών. Στην περίπτωση αυτή η προσωρινή κράτηση δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες. Η παραβίαση των περιοριστικών όρων που έχουν επιβληθεί στον ανήλικο δεν επιτρέπεται να οδηγήσει από μόνη της σε προσωρινή κράτηση. Το ένταλμα προσωρινής κράτησης πρέπει να περιέχει ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία από την οποία να προκύπτει γιατί τα αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα δεν κρίνονται στη συγκεκριμένη περίπτωση επαρκή, λαμβανομένων κατά περίπτωση υπόψη των ιδιαίτερων συνθηκών τέλεσης της πράξης και της προσωπικότητας του ανηλίκου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ: ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

[Άρθρα 122, 123]

Άρθρο 122 Αναμορφωτικά μέτρα

1. Αναμορφωτικά μέτρα είναι: α) η επίπληξη του ανηλίκου, β) η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς ή στους επιτρόπους του, γ) η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια, δ) η ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή σε ιδρύματα ανηλίκων ή σε επιμελητές ανηλίκων, ε) η συνδιαλλαγή μεταξύ ανήλικου δράστη και θύματος για έκφραση συγγνώμης και εν γένει για εξώδικη διευθέτηση των συνεπειών της πράξης, στ) η αποζημίωση του θύματος ή η κατ' άλλον τρόπο άρση ή μείωση των συνεπειών της πράξης από τον ανήλικο, ζ) η παροχή κοινωφελούς εργασίας από τον ανήλικο, η) η παρακολούθηση από τον ανήλικο κοινωνικών και ψυχολογικών προγραμμάτων σε κρατικούς, δημοτικούς, κοινοτικούς ή ιδιωτικούς φορείς, θ) η φοίτηση του ανηλίκου σε σχολές επαγγελματικής ή άλλης εκπαίδευσης ή κατάρτισης, ι) η παρακολούθηση από τον ανήλικο ειδικών προγραμμάτων κυκλοφοριακής αγωγής, ια) η ανάθεση της εντατικής επιμέλειας και επιτήρησης του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή σε επιμελητές ανηλίκων και ιβ) η τοποθέτηση του ανηλίκου σε κατάλληλο κρατικό, δημοτικό, κοινοτικό ή ιδιωτικό ίδρυμα αγωγής.

2. Σε κάθε περίπτωση ως πρόσθετο αναμορφωτικό μέτρο μπορεί να επιβληθούν επιπλέον υποχρεώσεις που αφορούν τον τρόπο ζωής του ανηλίκου ή τη διαπαιδαγώγησή του. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να επιβληθούν δύο ή περισσότερα από τα μέτρα που προβλέπονται στις περιπτώσεις α' έως και ια' της προηγούμενης παραγράφου.3. Στην απόφαση του δικαστηρίου ορίζεται η μέγιστη διάρκεια του αναμορφωτικού μέτρου.

Άρθρο 123 Θεραπευτικά μέτρα

1. Αν η κατάσταση του ανηλίκου απαιτεί ιδιαίτερη μεταχείριση, ιδίως αν πάσχει από ψυχική ασθένεια ή τελεί σε νοσηρή διατάραξη των πνευματικών του λειτουργιών ή από οργανική νόσο ή κατάσταση που του δημιουργεί σοβαρή σωματική δυσλειτουργία ή του έχει γίνει έξη η χρήση οινοπνευματωδών ποτών ή ναρκωτικών ουσιών και δεν μπορεί να την αποβάλει με τις δικές του δυνάμεις ή εμφανίζει ανώμαλη καθυστέρηση

στην πνευματική και την ηθική του ανάπτυξη, το δικαστήριο διατάσσει: α) την ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς, στους επιτρόπους του ή στην ανάδοχη οικογένεια, β) την ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή σε επιμελητές ανηλίκων, γ) την παρακολούθηση συμβουλευτικού θεραπευτικού προγράμματος από τον ανήλικο και δ) την παραπομπή του ανηλίκου σε θεραπευτικό ή άλλο κατάλληλο κατάστημα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να επιβληθούν τα μέτρα που προβλέπονται στις περιπτώσεις α' ή β' σε συνδυασμό με το μέτρο που προβλέπεται στην περίπτωση γ'.

2. Τα θεραπευτικά μέτρα διατάσσονται ύστερα από προηγούμενη διάγνωση και γνωμοδότηση από εξειδικευμένη ομάδα ιατρών, ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών, οι οποίοι κατά περίπτωση υπάγονται σε Μονάδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή σε ιατρικά κέντρα υγείας ή κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα.

3. Αν ο ανήλικος είναι χρήστης ναρκωτικών και αν η χρήση του έχει γίνει έξη και δεν μπορεί να την αποβάλει με τις δικές του δυνάμεις, το δικαστήριο πριν επιβάλει θεραπευτικά μέτρα που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου διατάσσει ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη και εργαστηριακή εξέταση, σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 2 του Ν. 1729/1987.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ: ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

[ΜΠρΘ2778/2013,ΜΠρΘ7309/2013, ΜΠρΠ257/2016]

Κείμενο Απόφασης ΜΠρΘ2778/2013

(αριθμός κατάθεσης αίτησης 10832/2012)

(αριθμός κατάθεσης κλήσης 26586/2012)

ΤΟ ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΟΥΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ

ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ από το Δικαστή Σταύρο Χαριτίδη, Πάρεδρο, ο οποίος ορίσθηκε από τον Πρόεδρο του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του Πρωτοδικείου, και από τη Γραμματέα Ευαγγελία Τσολακίδου.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕ κεκλεισμένων των θυρών στο ακροατήριό του στις 8 Ιανουαρίου 2013, για να δικάσει τη με αριθμό κατάθεσης 26586/5-9-2012 κλήση, με την οποία επαναφέρεται προς συζήτηση η με αριθμό κατάθεσης 10832/28-3-2012 αίτηση με αντικείμενο την αναδοχή ανηλίκου.

ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ-ΚΑΛΟΥΝΤΕΣ: 1) .., 2) □, αμφότεροι κάτοικοι Θεσσαλονίκης, που παραστάθηκαν η 1η μετά και ο 2ος δια του πληρεξουσίου δικηγόρου τους Αντωνίου Οικονόμου (Α.Μ. 4051), ο οποίος κατέθεσε προτάσεις.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης ο πληρεξούσιος δικηγόρος των αιτούντων ζήτησε να γίνουν δεκτά όσα αναφέρονται στα πρακτικά της κεκλεισμένων των θυρών συνεδρίασης και στις έγγραφες προτάσεις του.

ΑΦΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Οι προϋποθέσεις καταλληλότητας όσων με δικαστική απόφαση πρόκειται να αναλάβουν καθήκοντα ανάδοχων γονέων, εξειδικεύονται για πρώτη φορά με το άρθρο 1 παρ. 2 του ΠΔ 86/2009 και διακρίνονται σε θετικές και αρνητικές. Μεταξύ των θετικών προϋποθέσεων είναι τα όρια ηλικίας των αναδόχων και η διαφορά ηλικίας που με παραπομπή στις διατάξεις για την υιοθεσία (άρθρα 1543, 1544 ΑΚ) πρέπει αυτοί να έχουν από τον ανήλικο (βλ. περισσότερα σε Δ. Κράνη, Αναδοχή ανηλίκου, ΕφΑΔ 2012/223). Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1543 ΑΚ αυτός που υιοθετεί ανήλικο πρέπει να έχει συμπληρώσει τα τριάντα χρόνια του και να μην έχει υπερβεί τα εξήντα, ενώ κατά τη διάταξη του άρθρου 1544 ΑΚ η διαφορά ηλικίας μεταξύ αυτού που υιοθετεί και εκείνου που υιοθετείται, προσδιορίζεται μεταξύ ενός ελάχιστου ορίου δεκαοκτώ και ενός μέγιστου πενήντα ετών. Η θέσπιση των παραπάνω ηλικιακών ορίων επιβλήθηκε από ηθικούς και κοινωνικούς λόγους, για την ομαλή πορεία της υιοθεσίας, με την ύπαρξη ενός γονέα ηλικιακά ώριμου και ακμαίου και, επιπροσθέτως ως προς το ανώτατο όριο διαφοράς, με τη δικαιολογία ότι οι θετοί γονείς με μεγάλη ηλικία δεν παρέχουν τα εχέγγυα για την ομαλή ανατροφή του τέκνου. Η κατά το κατώτατο όριο διαφορά ηλικίας των δεκαοκτώ ετών είναι η ηλικία μίας «πλήρους ήβης», που θεωρείται ως ελάχιστο όριο τεκνογονίας. Εξαίρεση προβλέπει η ίδια διάταξη μόνον ως προς το κατώτατο όριο διαφοράς, και συγκεκριμένα όταν υιοθετείται τέκνο του συζύγου εκείνου που υιοθετεί, καθώς και όταν συντρέχει άλλος σπουδαίος λόγος, οπότε το όριο μειώνεται στα 15 έτη (Ε. Κουνουγέρη □ Μανωλεδάκη, Οικογενειακό Δίκαιο, τ. ΙΙ, 2008, σελ. 375 επ., Ι. Δεληγιάννης «Προϋποθέσεις και διαδικασία τέλεσης της υιοθεσίας ανηλίκων κατά το νέο δίκαιο (ν. 2447/1996)» Αρμ. 1998 σελ. 5). Περαιτέρω, η διάταξη του άρθρου 1545 § 2 ΑΚ (που προστέθηκε με το άρθρο 19 §2 ν. 2521/1997) ορίζει ότι, όταν η υιοθεσία γίνεται από συζύγους, οι απαιτούμενες από τα άρθρα 1543 και 1544 ΑΚ προϋποθέσεις

αρκεί να συντρέχουν στο πρόσωπο του ενός μόνο συζύγου. Η ρύθμιση αυτή δεν είναι αδικαιολόγητη, ενόψει, άλλωστε, και του ότι υπάρχει πάντοτε και η ασφαλιστική δικλείδα του δικαστικού ελέγχου για το αν η υιοθεσία συμφέρει στο παιδί (Ε. Κουνουγέρη □ Μανωλεδάκη, Οικογενειακό Δίκαιο, τ. ΙΙ, 2008, σελ. 402). Συνεπώς, είναι επιτρεπτή εκ του νόμου, όχι μόνο η υιοθεσία, αλλά πολύ περισσότερο και η αναδοχή ανηλίκου, όταν το όριο ηλικίας και η διαφορά ηλικίας του ενός μόνο συζύγου - αλλά όχι και των δύο - από τον ανήλικο, είναι κατώτερα απ□ αυτά που τίθενται με τις διατάξεις των άρθρων 1543 και 1544 ΑΚ. Και τούτο, γιατί θα ήταν αντίθετο με το συμφέρον του ανήλικου τέκνου να ήταν ανάδοχος γονέας ο ένας μόνο σύζυγος, στο πρόσωπο του οποίου θα συνέτρεχαν οι ηλικιακές προϋποθέσεις, αλλά όχι ο άλλος σύζυγος, που θα παρέμενε ξένος προς την αναδοχή, ενόψει, άλλωστε, του ίδιου του σκοπού του νόμου, να αντιμετωπισθεί και να ρυθμισθεί προς το συμφέρον του ανηλίκου με ήπιο, κατά το δυνατόν, τρόπο, η ελλειμματική κατάσταση που δημιουργείται εξ αιτίας της ανεπάρκειας των φυσικών του γονέων. Τέλος, το Δικαστήριο αποφασίζει για την αναδοχή ανηλίκου, στηριζόμενο στα δικαιολογητικά του άρθρου 3 παρ. 2 του ΠΔ 86/2009 και συνεκτιμώντας την έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας ως προς το ήθος, τις βιοτικές συνθήκες και την καταλληλότητα γενικά της ανάδοχης οικογένειας (άρθρα 1533 παρ. 3, 1608, 1664 εδ. γ□ ΑΚ□ πρβλ. και άρθρα 1646 παρ. 2 ΑΚ, 746 παρ. 3 ΚΠολΔ). Ωστόσο, κατά το άρθρο 19 παρ. 4 εδ. β□ του Ν 2521/1997, αν η έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα, το δικαστήριο δικάζει χωρίς την έκθεση και αυτό αποτελεί συνηθισμένη πρακτική, αφού οι κοινωνικές υπηρεσίες, για τις οποίες προβλέπουν τα άρθρα 49 επ. του Ν 2247/1996 δεν έχουν ακόμη συσταθεί, οι δε φορείς κοινωνικής εποπτείας του άρθρου 5 του ΠΔ 86/2009 δεν έχουν αρμοδιότητα για τη σύνταξη τέτοιας έκθεσης, ενώ και οι ειδικοί επιστήμονες του άρθρου 54 του Ν 2447/1996 και του ΠΔ

250/1999 έχουν αρμοδιότητες κοινωνικής υπηρεσίας μόνο για τη λειτουργία του θεσμού της δικαστικής συμπαράστασης (Κράνης, Αναδοχή ανηλίκου, ό.π.). Άλλωστε, η έκθεση αυτή δεν είναι δεσμευτική αλλά απλώς συνεκτιμάται και συνεπώς η παράλειψη προσαγωγής της δεν δημιουργεί τυπικό απαράδεκτο για την συζήτηση της υπόθεσης και την έκδοση σχετικής απόφασης (ΕφΠειρ 381/2006 ΠειρΝομ 2006.416). Προπάντων όμως το δικαστήριο οφείλει να σταθμίσει το συμφέρον του ανηλίκου προκειμένου να αναθέσει σε ανάδοχους γονείς την πραγματική φροντίδα του και με το συμφέρον αυτό πρέπει η απόφασή του να είναι σύμφωνη, αφού συνεκτιμηθεί και η γνώμη του ανηλίκου, ο οποίος ανάλογα με την ωριμότητά του πρέπει να ακούγεται από το δικαστήριο, όπως επίσης οι ανάδοχοι και οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπός του (άρθρα 1664 εδ. α και β ΑΚ, 2 § 4 ΠΔ 86/2009 πρβλ. και άρθρα 1647, 1648 ΑΚ, 796 § 4 ΚΠολΔ, 12 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Ν 2101/1992) και 3 και 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών (Ν 2502/1997)).

Στην προκειμένη περίπτωση, νόμιμα επαναφέρεται προς συζήτηση, με την υπό κρίση κλήση, η με αριθμό κατάθεσης 10832/28-3-2012 αίτηση, με την οποία οι αιτούντες, που τυγχάνουν σύζυγοι, ζητούν να ανατεθεί σ' αυτούς η πραγματική φροντίδα του ανήλικου □, μέχρι την ενηλικίωσή του, μετά την έκδοση της υπ' αριθμ. 18176/2012 μη οριστικής απόφασης του Δικαστηρίου τούτου, με την οποία, αφού κρίθηκε νόμιμη η αίτηση, διατάχθηκε, στη συνέχεια, η επανάληψη της συζήτησης αυτής, προκειμένου να προσκομισθούν τα εκεί αναφερόμενα έγγραφα, ώστε να καταστεί εφικτός από το Δικαστήριο ο έλεγχος της συνδρομής των προϋποθέσεων καταλληλότητας των αιτούντων ως τρίτων προσώπων που επιθυμούν να αναλάβουν καθήκοντα αναδόχων γονέων. Επομένως, και δεδομένου ότι α) έχει τηρηθεί η προβλεπόμενη από τη διάταξη του άρθρου

748 παρ. 3 ΚΠολΔ προδικασία, με την επίδοση ακριβούς αντιγράφου της υπό κρίση αίτησης με πράξη ορισμού δικασίμου και κλήση προς συζήτηση για τη δικάσιμο που αναφέρεται στην αρχή της παρούσας στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης και στο εδρεύον στη Θεσσαλονίκη Παπάφειο Κέντρο Μερίμνης Αρρένων Θεσσαλονίκης, όπως προκύπτει από τις υπ□ αριθμ. □, εκθέσεις επίδοσης των δικαστικών επιμελητών του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης □, και β) η υποχρεωτική προδικασία, που αφορά την έρευνα της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας και την υποβολή στο Δικαστήριο μέχρι την ημέρα συζήτησης της σχετικής έκθεσης, δεν πραγματοποιήθηκε, χωρίς, ωστόσο, η μη τήρηση της να δημιουργεί απαράδεκτο, όπως αναφέρεται παραπάνω στη νομική σκέψη της παρούσας, πρέπει η αίτηση να ερευνηθεί περαιτέρω και ως προς την ουσιαστική βασιμότητά της.

Από την ένορκη κατάθεση της μάρτυρα των αιτούντων, καθώς και την ανωμοτί κατάθεση αμφοτέρων των αιτούντων, που εξετάστηκαν νομίμως στο ακροατήριο κατά τη δικάσιμο της 11-5-2012 και περιέχονται στα ταυτάριθμα με την υπ□ αριθμό 18176/2012 μη οριστική απόφαση του Δικαστηρίου τούτου πρακτικά της κεκλεισμένων των θυρών συνεδρίασης του Δικαστηρίου αυτού, από την προσωπική επικοινωνία του Δικαστηρίου με τον ανήλικο □, ετών 10, και ξεχωριστά με τους αιτούντες, ως υποψήφιους ανάδοχους γονείς, σε συνδυασμό με όλα ανεξαιρέτως τα έγγραφα, που οι αιτούντες νόμιμα επικαλούνται και προσκομίζουν, και από όλα τα αποδεικτικά μέσα, τα οποία λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο της αρχής της ελεύθερης απόδειξης και του ανακριτικού συστήματος που εφαρμόζεται στην παρούσα διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Στις 13-3-2002 γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη ο □, ηλικίας σήμερα 10 ετών. Δυνάμει της προσκομιζόμενης υπ□ αριθμ. 26648/2008 απόφασης του Μονομελούς

Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης (διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων), και κατόπιν σχετικής αιτήσεως του ιδρύματος με την επωνυμία □ □ □ κατά του □, φυσικού πατέρα του ως άνω ανηλίκου, ανατέθηκε στο παραπάνω ίδρυμα, προσωρινά, αποκλειστικά και ολικά, η άσκηση της γονικής μέριμνας τόσο του ως άνω ανηλίκου όσο και του αναφερόμενου αδελφού του, για το λόγο ότι αφενός η μητέρα του, απεβίωσε αφετέρου ο πατέρας του, εγκατέλειψε τόσο αυτόν όσο και τον αναφερόμενο -στην άνω απόφαση- αδελφό του, και δεν ήταν δυνατή η επικοινωνία του ανωτέρω ιδρύματος με τον πατέρα του ως άνω ανηλίκου. Έκτοτε ο ανήλικος □, φιλοξενείται στο προαναφερθέν ίδρυμα, όπου εργάζεται η πρώτη αιτούσα ως κοινωνική λειτουργός, ενώ σύμφωνα με την κατάθεση της μάρτυρα των αιτούντων (βλ. πρακτικά συνεδρίασης της από 11-5-2012 δικασίμου), ο πατέρας του ανηλίκου έχει δημιουργήσει νέα οικογένεια στην Αλβανία και σπάνια συναντά και επικοινωνεί με τον ανήλικο υιό του, □. Οι δε αιτούντες είναι σύζυγοι (βλ. την προσκομιζόμενη υπ□ αριθμ. □, και από 05-01-2012 ληξιαρχική πράξη γάμου της Ληξιάρχου Θεσσαλονίκης), ηλικίας 36 και 27 ετών αντίστοιχα, μέχρι σήμερα δεν έχουν αποκτήσει δικά τους τέκνα και διαμένουν στη Θεσσαλονίκη επί της οδού □, σε, ανήκον κατ□ αποκλειστική κυριότητα στην πρώτη αιτούσα, διαμέρισμα του 3ου ορόφου εμβαδού 75 τ.μ. σε οικοδομή που περιγράφεται αναλυτικά στα προσκομιζόμενα υπ□ αριθμ. □, συμβόλαια αποδοχής κληρονομιάς, γονικής παροχής και δωρεάς εν ζωή κατά ψιλή κυριότητα και δωρεών εν ζωή κατ□ επικαρπία αντίστοιχα του Συμβολαιογράφου Θεσσαλονίκης □. Περαιτέρω, αποδείχθηκε ότι, κατά τη διάρκεια της διαμονής του ανηλίκου □, στο παραπάνω ίδρυμα, η πρώτη αιτούσα αμέσως τον περιέβαλε με αγάπη και στοργή, άρχισε να επικοινωνεί μαζί του και να τον φροντίζει κι έγινε η «νονά» του (όπως ο ίδιος ο ανήλικος την αποκαλεί) βαπτίζοντας τον χριστιανό ορθόδοξο (βλ. πρακτικά συνεδρίασης της από 11-5-2012 δικασίμου). Έκτοτε, αναπτύχθηκε μεταξύ τους μια δυνατή

συναισθηματική σχέση κι από το έτος 2009 άρχισε να τον φιλοξενεί στην οικία της τα Σαββατοκύριακα, τις αργίες και τις σχολικές διακοπές. Τούτο συνεχίστηκε και μετά το γάμο της με τον δεύτερο αιτούντα και συνεχίζεται έως σήμερα (βλ. σχετικά την υπ□ αριθμ. □, πράξη του Προέδρου του □, ιδρύματος). Άλλωστε, ο ανήλικος ήδη γνώριζε τον δεύτερο αιτούντα κι έχει αναπτύξει σήμερα μια καλή σχέση μαζί του, συμβιώνοντας σε ένα ήρεμο οικογενειακό περιβάλλον. Επίσης, οι αιτούντες, μετά τον γάμο τους, έχουν εκδηλώσει εμπράκτως το ενδιαφέρον και τη στοργή τους για τον ανήλικο, □, τον οποίο φροντίζουν και περιποιούνται με τον προσήκοντα τρόπο, μεριμνούν για την διατροφή, την μόρφωσή και την ομαλή κοινωνικοποίησή του (βλ. την κατάθεση της μάρτυρα □ κοινωνικής λειτουργού στα πρακτικά συνεδρίασης της από 11-5-2012 δικασίμου) και καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος των αναγκών του, και γι□ αυτό επιθυμούν να τους ανατεθεί η πραγματική φροντίδα του, καθιστάμενοι έτσι ανάδοχοι γονείς. Προς τούτο συναινεί και το ίδρυμα με την επωνυμία □□. □ (βλ. την υπ□ αριθμ. □, πράξη του Προέδρου του), το οποίο ασκεί αποκλειστικά την γονική μέριμνα του ανηλίκου, ενώ και ο φυσικός του πατέρας, όπως προκύπτει από την κατάθεση της μάρτυρα των αιτούντων, συμφωνεί να γίνει ό,τι είναι συμφέρον για το τέκνο του. Επιπρόσθετα, οι αιτούντες έχουν πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, είναι σωματικά και ψυχικά υγιείς (βλ. τις σχετικές από 31-8-2012 ιατρικές γνωματεύσεις και τις από 28-1-2013 ψυχιατρικές βεβαιώσεις), και έχουν άμεμπτο ποινικό παρελθόν (βλ. τα με αριθμούς □, σχετικά πιστοποιητικά της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης). Η δε οικονομική κατάσταση τους είναι καλή ώστε να διασφαλίσει στον ανήλικο, □, μια αξιοπρεπή διαβίωση, όπως αποδεικνύεται αφενός από το εκκαθαριστικό σημείωμα του έτους 2012, όπου το συνολικό δηλωθέν εισόδημα της αιτούσας είναι 13.301,94 ευρώ και αφετέρου από την από 5-11-2012 βεβαίωση του εργοδότη του αιτούντος, απ□ όπου προκύπτει ότι οι καθαρές μηνιαίες του αποδοχές

ανέρχονται σε 600 ευρώ, ενώ συγχρόνως διαμένουν σε ιδιόκτητη κατοικία της πρώτης αιτούσας. Τέλος, οι αιτούντες είναι άτομα υπεύθυνα και ώριμα και τα κίνητρα τους ως υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς είναι ανιδιοτελή και παιδοκεντρικά και αναμένεται να ανταποκριθούν με τον καλύτερο τρόπο στα θέματα που άπτονται της ανατροφής του ως άνω ανήλικου. Το γεγονός δε ότι ο δεύτερος αιτών είναι ηλικίας 27 ετών και είναι μεγαλύτερος από τον ανήλικο, □, μόλις κατά 17 έτη δεν αποτελεί κώλυμα για την αιτούμενη αναδοχή, καθόσον, όπως διαλαμβάνεται στη μείζονα σκέψη της παρούσας, πρόκειται για συζύγους, οπότε αρκεί ότι οι προϋποθέσεις, που τάσσονται από τα άρθρα 1543 και 1544 ΑΚ συντρέχουν στο πρόσωπο της πρώτης αιτούσας (άρθρο 1545 § 2 ΑΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 1§2 ΠΔ 86/2009). Συνεπώς, οι αιτούντες πληρούν τις προϋποθέσεις για την εξασφάλιση στον ανήλικο, □, όλων των απαραίτητων υλικών και ηθικών προϋποθέσεων για την κανονική διαβίωση του, την ανάπτυξη της προσωπικότητάς του και την ομαλή ένταξη του στο κοινωνικό σύνολο. Κατόπιν όλων αυτών, το Δικαστήριο κρίνει ότι η αιτούμενη αναδοχή είναι προς το συμφέρον του ανηλίκου, □, και θα αποβεί προς όφελός του. Συνεπώς, εφόσον συντρέχουν όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις, πρέπει να γίνει δεκτή η υπό κρίση αίτηση ως βάσιμη και κατ' ουσίαν.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΔΕΧΕΤΑΙ την αίτηση.

ΑΝΑΘΕΤΕΙ στους αιτούντες ως ανάδοχους γονείς την πραγματική φροντίδα του ανήλικου □, ηλικίας 10 ετών, που γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη την 13-3-2002.

ΚΡΙΘΗΚΕ, αποφασίσθηκε και δημοσιεύθηκε στη Θεσσαλονίκη, σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του, στις 7 Φεβρουαρίου 2013.

Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Κείμενο Απόφασης ΜΠρΘ7309/2013

(αριθμός κατάθεσης αίτησης 1941/2013)

ΤΟ ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΟΥΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ

ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ από τη Δικαστή Αλεξάνδρα Παπαχρίστου, Πρόεδρο, η οποία ορίστηκε από τον Πρόεδρο του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, και τη Γραμματέα Ελένη Κουρτίδου.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕ δημόσια στο ακροατήριό του στις 15-02-2013, για να δικάσει την με αριθμό κατάθεσης 1941/23-01-2013 αίτηση με αντικείμενο την ανάθεση της επιμέλειας ανηλίκου.

ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ-ΥΠΕΡ ΩΝ Η ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: 1) □, και 2)□, αμφότεροι κάτοικοι Θεσσαλονίκης, οι οποίοι παραστάθηκαν μετά της πληρεξούσιας δικηγόρου τους, Ελένης Γεώργαρου (Α.Μ.Δ.Σ.Θ. 3594), που κατέθεσε προτάσεις.

ΠΡΟΣΘΕΤΩΣ ΠΑΡΕΜΒΑΙΝΟΝ: Το δημοτικό βρεφοκομείο Θεσσαλονίκης «□», που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη, όπως εκπροσωπείται νόμιμα, που παραστάθηκε δια του πληρεξούσιου δικηγόρου του, Αθανάσιου Τσίγκρου (Α.Μ.Δ.Σ.Θ. 7533), ο οποίος κατέθεσε προτάσεις.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των αιτούντων και του προσθέτως παρεμβαίνοντος ζήτησαν να γίνουν δεκτά όσα αναφέρονται στα πρακτικά δημόσιας συνεδρίασης του Δικαστηρίου αυτού και στις έγγραφες προτάσεις τους.

ΑΦΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Η σύσταση της αναδοχής ανηλίκου ρυθμίζεται από το άρθρο 1655 ΑΚ σε συνδυασμό με τα άρθρα 9 παρ. 1 και 2 Ν. 2082/1992 και 2 π.δ. 86/2009 και πραγματοποιείται είτε με άτυπη σύμβαση που καταρτίζουν οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος του ανηλίκου με τους ανάδοχους γονείς είτε με δικαστική απόφαση. Ειδικότερα, οι περιπτώσεις της επέμβασης του δικαστηρίου για τη σύσταση αναδοχής, όταν ο ανήλικος βρίσκεται υπό γονική μέριμνα ή και υπό την επιμέλεια ενός μόνο των γονέων του, εντοπίζονται στο άρθρο 1532 του ΑΚ σε συνδυασμό ήδη και με το άρθρο 2 παρ. 3 π.δ. 86/2009, αφού το άρθρο 1655 ΑΚ δεν περιέχει ανάλογη εξειδίκευση. Πρόκειται έτσι για τις περιπτώσεις εκείνες όπου οι γονείς παραβαίνουν ή ασκούν καταχρηστικά τα σχετικά με την επιμέλεια του ανηλίκου καθήκοντά τους ή αδυνατούν να ανταποκριθούν σε αυτά κατά τρόπο ικανοποιητικό. Από το ίδιο άρθρο 1532 ΑΚ προκύπτει, επίσης, ότι το δικαστήριο ενεργεί σε σχέση με τον ανήλικο αυτεπαγγέλτως ή εφόσον ζητηθεί από οποιονδήποτε από τους γονείς του ή τους πλησιέστερους συγγενείς του ή τον εισαγγελέα, ο οποίος μάλιστα σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις, που εγκυμονούν άμεσο κίνδυνο για τη σωματική ή ψυχική υγεία του ανηλίκου, μπορεί και με διάταξή του να αναθέσει προσωρινά την πραγματική φροντίδα του ανηλίκου σε ανάδοχο γονέα (άρθρο 1532 παρ. 3 ΑΚ, που προστέθηκε με το άρθρο 22 Ν 3346/2005). Όμοια είναι και η ρύθμιση του άρθρου 1607 παρ. 2 του ΑΚ, προκειμένου για ανήλικο υπό επιτροπεία, σύμφωνα με την οποία το δικαστήριο μπορεί και χωρίς αίτηση του επιτρόπου να εμπιστευθεί τη διαβίωση και την πραγματική φροντίδα του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια, ενεργώντας και πάλι αυτεπαγγέλτως ή με αίτηση του αρμόδιου εισαγγελέα ή οποιουδήποτε άλλου έχει έννομο συμφέρον, ύστερα από γνώμη του εποπτικού συμβουλίου (Δ. Κράνης Η αναδοχή ανηλίκου ΕφΑΔ 2012.223). Εξάλλου, πέραν των περιπτώσεων της σύστασης της αναδοχής ανηλίκου με δικαστική απόφαση και με σύμβαση μεταξύ των φυσικών γονέων ή του

επιτρόπου με την ανάδοχη οικογένεια, αναγνωρίζεται και η περίπτωση της τοποθέτησης σε ανάδοχες οικογένειες και ανηλίκων που προέρχονται από ιδρύματα, συμπέρασμα που απορρέει από τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 4 π.δ. 86/2009. Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1660 ΑΚ, «όταν η ένταξη του ανηλίκου στην ανάδοχη οικογένεια γίνεται διαρκέστερη, ενώ παράλληλα εξασθενούν οι δεσμοί του με τους φυσικούς γονείς του, οι ανάδοχοι γονείς έχουν το δικαίωμα να ζητούν από το δικαστήριο να αφαιρεί από τους φυσικούς γονείς εν μέρει ή εν όλω την επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου ή και τη διοίκηση της περιουσίας του. Στην τελευταία περίπτωση οι ανάδοχοι γονείς καθίστανται επίτροποι.», ενώ σύμφωνα με αυτήν του άρθρου 1661 ΑΚ «αν ο ανήλικος τελεί υπό επιτροπεία και συντρέχουν προϋποθέσεις ανάλογες με αυτές του προηγούμενου άρθρου, οι ανάδοχοι γονείς μπορούν να ζητήσουν από το δικαστήριο είτε να διοριστούν συνεπίτροποι είτε να ανατεθεί σε αυτούς ολόκληρη η επιτροπεία.» Οι ανωτέρω διατάξεις δίνουν τη δυνατότητα της μεταβολής των έννομων σχέσεων του ανηλίκου και της φυσικής οικογένειας ή του προσώπου (φυσικού ή νομικού) στο οποίο έχει ανατεθεί η επιμέλεια του ανηλίκου, υπό την έννοια της διεύρυνσης των αρμοδιοτήτων των ανάδοχων γονέων, οπότε η αναδοχή αποκτά καθ' ολοκληρία νομικό περιεχόμενο. Αυτή η μεταβολή σημαίνει, κατ' ουσία, ότι η ανάθεση της πραγματικής φροντίδας του ανηλίκου ήταν ανεπαρκής, ενώ, αντίθετα, υπήρξε θετικός ο ρόλος της ανάδοχης οικογένειας. Προϋποθέσεις για την εφαρμογή των ανωτέρω άρθρων είναι αφενός η διαρκέστερη ένταξη του ανηλίκου στην ανάδοχη οικογένεια, με βαρύνον στοιχείο, για την κρίση του δικαστηρίου, τον βαθμό και την ποιότητα της ένταξης αυτής και αφετέρου η εξασθένηση των δεσμών με τον φυσικό γονέα ή με τον επίτροπο, η τελευταία δε προϋπόθεση πρέπει να κριθεί σύμφωνα με τους όρους των άρθρων 1532 παρ.2 και 1533 παρ.1 ΑΚ, δηλαδή της κακής άσκησης γονικής μέριμνας (Φ.Σκορίνη-

Παπαρρηγοπούλου Η νέα αναδοχή ανηλίκου. Σύντομη θεώρηση και ανάλυση του θεσμού ΧρΙΔ 2001.684 επ.). Το δικαστήριο έχει τη δυνατότητα ανάθεσης στον ανάδοχο γονέα είτε της εν μέρει ή εν όλω επιμέλειας είτε και της διοίκησης της περιουσίας του ανηλίκου. Εάν συμβεί το δεύτερο, ο ανάδοχος γονέας καθίσταται επίτροπος και ενεργεί εφεξής σύμφωνα με τις διατάξεις για την επιτροπεία (βλ. Βαθρακοκόιλη ΕΡΝΟΜΑΚ (2004) 1660 αριθ.1, Κ. Παπαδόπουλου Αγωγές Οικογενειακού Δικαίου (2003) τόμος Β' σελ.691), όπως εξάλλου ορίζει και το άρθρο 1589 ΑΚ κατά το οποίο «ο ανήλικος τελεί υπό επιτροπεία... και όταν συντρέχουν οι περιπτώσεις των άρθρων 1660 και 1661» (ΜΠρΘεσ 36741/2008 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ), ενώ λήγει ταυτόχρονα και η σχέση αναδοχής. Η κατάσταση, όμως, από πλευράς εφαρμοστέων διατάξεων δυσχεραίνεται, όταν στους ανάδοχους γονείς ανατίθεται μόνο η επιμέλεια, εν όλω ή εν μέρει, αναφορικά με την ιδιότητα υπό την οποία αυτοί θα ασκούν την επιμέλεια και με τους κανόνες υπό τους οποίους θα ελέγχεται αυτή η σχέση με τον ανήλικο. Πρόκειται για νόθα κατάσταση, όμοια με εκείνη που απορρέει από τις διατάξεις των άρθρων 1532 παρ. 2 και 1533 παρ. 1 και 2, σύμφωνα με τις οποίες η επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου μπορεί να ανατεθεί εξ αρχής σε ανάδοχη οικογένεια. Θεωρητικά, αλλά και πρακτικά, παρ' όλες τις δυσχέρειες εφαρμογής της, η μόνη λύση που εξασφαλίζει τα συμφέροντα του ανηλίκου είναι και εδώ, όπως και στην αρχική μετάθεση της επιμέλειας σε τρίτο, η υπαγωγή της σχέσης στις διατάξεις της επιτροπείας, αναλογικά εφαρμοζόμενες. Χρήη εποπτικού συμβουλίου σε αυτήν την περίπτωση θα ασκεί ένα όργανο της κοινωνικής υπηρεσίας, αφού πρόκειται για εξαιρετική περίπτωση, όπως προβλέπει η ΑΚ 1634 παρ. 2 (Φ. Σκορίνη-Παπαρρηγοπούλου σε Γεωργιάδη-Σταθόπουλο Αστικός Κώδικας VIII Οικογενειακό Δίκαιο 1660-1661).

Στην προκείμενη περίπτωση, με την υπό κρίση αίτησή τους, κατ' ορθή εκτίμηση του δικογράφου, οι αιτούντες ζητούν να τους ανατεθεί το σύνολο της επιμέλειας του ανήλικου, άρρενος τέκνου, □, γεννηθέντος στις 13-10-2003, για του λόγους που αναλυτικά στην αίτηση εκθέτουν. Με το περιεχόμενο αυτό, η υπό κρίση αίτηση παραδεκτά εισάγεται προς συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου αυτού, το οποίο είναι καθ' ύλη και κατά τόπο αρμόδιο, κατά την προκείμενη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας (άρθρα 121 ΕισΝΑΚ, 739, 740 ΚΠολΔ) και είναι νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων 1660, 1661 και 1664 ΑΚ, σύμφωνα και με όσα στη μείζονα σκέψη της παρούσας αναφέρθηκαν, και πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω και ως προς την ουσιαστική της βασιμότητα, δεδομένου ότι για το παραδεκτό της συζήτησης έχει τηρηθεί η προβλεπόμενη από τις διατάξεις του άρθρου 748 παρ. 2, 3 και 4 ΚΠολΔ διαδικασία με την επίδοση αντιγράφου της αίτησης στον Εισαγγελέα και στο δημοτικό βρεφοκομείο Θεσσαλονίκης «□», στο οποίο έχει ανατεθεί το σύνολο της επιμέλειας του ανηλίκου, δυνάμει της με αριθμό 52/05-03-2009 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Δράμας (βλ. τις με αριθμούς □, και □, εκθέσεις επίδοσης του δικαστικού επιμελητή του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, □). Περαιτέρω, ασκήθηκε κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο (άρθρο 752 παρ. 2 ΚΠολΔ) πρόσθετη παρέμβαση από το δημοτικό βρεφοκομείο Θεσσαλονίκης «□», με την οποία ζητά να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση, για τους λόγους που αναλυτικά εκθέτει. Η πρόσθετη παρέμβαση αρμοδίως εισάγεται προς συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου αυτού. Ήδη, όμως, δυνάμει της, κατά άρθρο 748 παρ.3 ΚΠολΔ, διαταγής του Δικαστή για κλήτευση του ως άνω βρεφοκομείου, αυτό έχει καταστεί διάδικος και δεν είναι πλέον τρίτος. Επομένως, επειδή είναι απαράδεκτη η παρέμβαση εκείνου την κλήτευση του οποίου διέταξε ο Δικαστής κατά την κατάθεση της αρχικής αίτησης, καθόσον αυτός ήταν έκτοτε διάδικος της δίκης της αρχικής, εκκρεμούσας

ενώπιον του Δικαστηρίου, κύριας αίτησης και όχι τρίτος σε σχέση με αυτήν, ώστε να μην υπάρχει περιθώριο προς άσκηση από αυτόν κύριας ή πρόσθετης παρέμβασης (βλ. ΜΠρΑθ 6664/2009 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, 11439/2001 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ), πρέπει αυτή να απορριφθεί, το βρεφοκομείο, όμως, μετέχει κανονικά στη δίκη, ως διάδικος πλέον, καθώς παραστάθηκε νόμιμα με πληρεξούσιο δικηγόρο κατά την εκφώνηση της υπόθεσης και κατέθεσε έγγραφες προτάσεις.

Από την εκτίμηση της ένορκης κατάθεσης της μάρτυρα που εξετάσθηκε νόμιμα στο ακροατήριο, η οποία (κατάθεση) περιέχεται στα ταυτάριθμα με την παρούσα απόφαση πρακτικά της δημόσιας συνεδρίασης του Δικαστηρίου αυτού, σε συνδυασμό με όλα ανεξαιρέτως τα έγγραφα που οι διάδικοι νόμιμα επικαλούνται και προσκομίζουν, για μερικά από τα οποία γίνεται ειδικότερη αναφορά, χωρίς ωστόσο να παραλείπεται κανένα για την ουσιαστική εκτίμηση της υπόθεσης, ανάμεσα στα οποία και η από 14-02-2012 έκθεση κοινωνικής υπηρεσίας, κατ' άρθρο 1664 ΑΚ, από την προσωπική επικοινωνία που είχε το Δικαστήριο με τον ανήλικο (άρθρα 1664 ΑΚ και 681 Γ ΚΠολΔ), καθώς και από όλα τα αποδεικτικά μέσα, τα οποία λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο της αρχής της ελεύθερης απόδειξης και του ανακριτικού συστήματος που εφαρμόζεται στην παρούσα διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Στις 13-10-2003, στη Δράμα, η □, απέκτησε το δεύτερο εκτός γάμου τέκνο της, τον □, ηλικίας σήμερα 9 ½ ετών περίπου (βλ. τη με αριθμό □, ληξιαρχική πράξη γέννησης του Ληξιαρχείου Δήμου Δράμας και το με αριθμό πρωτ. □, πιστοποιητικό γέννησης του Δήμου Αρριανών Νομού Ροδόπης). Δυνάμει της με αριθμό 429/2004 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Δράμας (διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων), αφαιρέθηκε προσωρινά από την προαναφερθείσα η άσκηση της επιμέλειας του ως ανωτέρω τέκνου της, του οποίου η φροντίδα και

επιμέλεια ανατέθηκαν στο δημοτικό βρεφοκομείο Θεσσαλονίκης «□», λόγω παράβασης των καθηκόντων που επέβαλλε το λειτούργημά της, ως ασκούσας τη γονική μέριμνα. Στη συνέχεια, με τη με αριθμό □, απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ως άνω βρεφοκομείου εγκρίθηκε ομόφωνα η βραχυπρόθεσμη αναδοχή του τροφίμου του βρεφοκομείου, □, στην οικογένεια των αιτούντων □, και□, απόφαση η οποία τροποποιήθηκε με τη μεταγενέστερη, με αριθμό□, ως προς τον όρο «βραχυπρόθεσμη».

Επομένως, σύμφωνα και με όσα διαλαμβάνονται στη νομική σκέψη της παρούσας, ο □, τοποθετήθηκε νομίμως (άρθρο 4 παρ. 3 π.δ. 86/2009) στην ανάδοχη οικογένεια των αιτούντων από το ίδρυμα στο οποίο, δυνάμει δικαστικής απόφασης, είχε ανατεθεί η επιμέλειά του. Από το έτος 2004 και έπειτα, ο ανήλικος διαμένει με τους αιτούντες, οι οποίοι έχουν αναλάβει την πραγματική του φροντίδα. Ο □, πάσχει από σύνδρομο DOWN, υπερκινητικότητα, έλλειψη προσοχής-συγκέντρωσης και νοητική υστέρηση με δείκτη νοημοσύνης κάτω του 30 (βλ. την με αριθμό πρωτ. □, ιατρική βεβαίωση-γνωμάτευση του Γενικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης «Ιπποκράτειο», που υπογράφει ο□, Διευθυντής Ε.Σ.Υ. Παιδοψυχιατρικής Κλινικής και τη με αριθμό πρωτ. □, γνωμάτευση της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής Θεσσαλονίκης) και χρήζει ειδικής μεταχείρισης και διαρκούς ιατρικής παρακολούθησης. Ο □, φοίτησε επί δύο έτη στο □, Νηπιαγωγείο, στο τμήμα ένταξης, και, πλέον, παρακολουθεί τα μαθήματα της Γ΄ τάξης του □, Δημοτικού Σχολείου Ειδικής Αγωγής Θεσσαλονίκης (βλ. την από 14-02-2012 έκθεση κοινωνικής υπηρεσίας και την από 18-01-2013 βεβαίωση φοίτησης). Ήδη, κατόπιν ψυχολογικής αξιολόγησης, ο □, παρουσιάζει βελτιωμένη εικόνα μαθητή, καθώς, μολονότι υστερεί σε όλους τους τομείς γνωστικής και κοινωνικής ανάπτυξης, συνεργάζεται στην εκτέλεση απλών εντολών, δοκιμάζοντας διαρκώς τα όριά του, ενώ είναι σε θέση να δείξει και να κατονομάσει κάποια αντικείμενα (βλ. τη με

αριθμό πρωτ. □, γνωμάτευση Κ.Δ.Α.Υ. και πρβλ. τη με αριθμό πρωτ. □, γνωμάτευση). Αποδεικνύεται ακόμα ότι ο ανήλικος παρακολουθεί στο κέντρο ΑΜΕΑ «□» τρεις φορές την εβδομάδα πρόγραμμα εργοθεραπείας, λογοθεραπείας, μουσικής-ψυχοκινητικής, όπου λαμβάνει και ψυχολογική υποστήριξη, μία φορά την εβδομάδα είναι σε θεατρική ομάδα στο Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο και μία φορά ανά δεκαπενθήμερο κάνει μαθήματα κολύμβησης. Εν γένει, ο □, μεγαλώνει σε ένα ήρεμο και υγιές οικογενειακό περιβάλλον, μέσα στο οποίο χαίρει προσοχής, φροντίδας, στοργής και αγάπης, και, εκ του λόγου αυτού, έχει σημειώσει εντυπωσιακή εξέλιξη στην κοινωνικοσυναισθηματική, διανοητική, αλλά και σωματική ανάπτυξή του, δεδομένης της πάθησής του. Από την πλευρά τους, οι αιτούντες, □, και □, διατηρούν αρμονικές σχέσεις μεταξύ τους και αποτελούν ένα ζευγάρι που διακρίνεται από την αγάπη του για τα παιδιά και από το έντονο συναίσθημα προσφοράς μέσω του εθελοντισμού. Η δεύτερη των αιτούντων, συγκεκριμένα, ήταν ενεργό μέλος σε συλλόγους γονέων, στην παιδόπολη Ωραιοκάστρου και επί 27 χρόνια ήταν εθελόντρια στο βρεφοκομείο «□», μέσω του οποίου φιλοξένησε αρκετά παιδιά. Οι αιτούντες έχουν δύο τέκνα, τη θετή κόρη τους, □, 30 ετών, και τη φυσική κόρη τους, □, 29 ετών, οι οποίες έχουν, επίσης, συνδεθεί με τον ανήλικο και τον έχουν δεχθεί με τρυφερότητα και αγάπη, σαν αδελφό τους □ είναι συνταξιούχοι και έχουν πολύ καλή οικονομική κατάσταση, η οποία τους παρέχει τη δυνατότητα να ανταποκριθούν με επάρκεια στις ανάγκες διατροφής και συντήρησης του ανήλικου, αποκερδαίνοντας περίπου το ποσό των 3.500,00 Ευρώ μηνιαίως από συντάξεις και εισοδήματα από ακίνητη περιουσία. Οι ίδιοι μαζί με τον □, μένουν σε ένα διαμέρισμα 145,00 τ.μ. στην περιοχή Χαριλάου της πόλης της Θεσσαλονίκης, ενώ είναι επικαρπωτές δύο διαμερισμάτων στη Θεσσαλονίκη και ιδιοκτήτες τριών εξοχικών κατοικιών στη Χαλκιδική. Πέραν δε αυτού, είναι μορφωμένοι και διαθέτουν την απαιτούμενη κοινωνική εμπειρία, γνώση

και σύνεση, αρετές οι οποίες εγγυώνται την ασφαλή και υπεύθυνη ανατροφή του ανηλίκου. Καθ' όλο αυτό το διάστημα των εννέα ετών που ο □, διαμένει με την ανάδοχη οικογένεια, έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερος ψυχικός και συναισθηματικός δεσμός μεταξύ αυτού και των αιτούντων, οι οποίοι δείχνουν το ενδιαφέρον τους προς το παιδί ποικιλοτρόπως, συμμετέχουν σε προγράμματα που πραγματοποιούνται εντός και εκτός σχολείου, στα οποία είναι συνεπείς και συνεργάσιμοι και φροντίζουν για την υγεία του και την ατομική του υγιεινή. Ο □, εκφράζει τα συναισθήματά του με λεκτικούς και μη τρόπους προς τους ανάδοχους γονείς του, τους οποίους αποκαλεί «μπαμπά» και «μαμά», μιλάει στην τάξη του σχολείου του με χαρά και ενθουσιασμό για αυτούς και αντιδρά πάντα θετικά και εγκάρδια όταν αυτοί πηγαίνουν να τον παραλάβουν από το σχολείο (βλ. τη σχετική έκθεση της εκπαιδευτικού □). Αποδεικνύεται, κατ' επέκταση, ότι ο ανήλικος μεγαλώνει σε ένα φυσιολογικό περιβάλλον, στο οποίο περιβάλλεται με αγάπη, εφόσον εμφανίζει μία άριστη εικόνα καθαρού, περιποιημένου και κατάλληλα ενδεδυμένου παιδιού, το οποίο, άλλωστε, φαίνεται χαρούμενο, ζωνρό, κοινωνικό, με αυτοπεποίθηση, θετική στάση και διάθεση συνεργασίας. Περαιτέρω, αποδεικνύεται ότι στο μεταξύ, και ενώ καθ' όλο αυτό το χρονικό διάστημα των εννέα ετών ο □, διαβιεί με τους αιτούντες αδιαλείπτως, εκδόθηκε η με αριθμό 52/2009 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Δράμας επί της με αριθμό □, αίτησης της Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Δράμας, δυνάμει της οποίας αφαιρέθηκε η γονική μέριμνα του □, από τη μητέρα του, □, και ανατέθηκε η επιμέλειά του στο δημοτικό βρεφοκομείο Θεσσαλονίκης «...», λόγω επίδειξης πλήρους αδιαφορίας από την πλευρά της προς το τέκνο της και, γενικά, απροθυμίας και αδυναμίας της να ανταποκριθεί στα καθήκοντα που της επέβαλλε η άσκηση της γονικής μέριμνας. Από όλα τα ανωτέρω αποδεικνύεται η διαρκέστερη ένταξη του ανηλίκου στην οικογένεια των αιτούντων, ανάδοχων γονέων, ενώ είναι δεδομένη η εξασθένηση των

δεσμών του με τη φυσική του μητέρα, από την οποία, άλλωστε, αφαιρέθηκε η άσκηση της γονικής μέριμνας με την προμνησθείσα απόφαση. Επιπλέον, το δημοτικό βρεφοκομείο «□», το οποίο έχει την επιμέλεια του τέκνου, απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας μέχρι 4-5 ετών, και δεν μπορεί να του παρέχει την ειδική εκπαιδευτική αγωγή και φροντίδα που αυτό χρειάζεται, η δε συνέχιση της παραμονής του τελευταίου σε αυτό ενέχει την προοπτική ιδρυματοποίησής του και δε συγκρίνεται με την ανατροφή που το τέκνο λαμβάνει στην ανάδοχη οικογένεια των αιτούντων. Εξάλλου, το Δικαστήριο σχημάτισε άμεση αντίληψη περί της σχέσης του ανηλίκου με τους αιτούντες από την προσωπική επικοινωνία που είχε με τον ίδιο. Από όλα τα ανωτέρω και εφόσον αποδεικνύεται η αμοιβαιότητα των συναισθημάτων μεταξύ του ανηλίκου και των ανάδοχων γονέων, ήδη αιτούντων, και δε συντρέχει λόγος αποκλεισμού των τελευταίων, συνάγεται ότι η ανάθεση της επιμέλειας του ανήλικου □, σε αυτούς είναι απολύτως σύμφωνη με το συμφέρον του (άρθρο 1664 ΑΚ). Η κρίση αυτή του Δικαστηρίου επιρρωνύεται από το γεγονός ότι ο ανήλικος διαμένει στην ιδιόκτητη οικία των αιτούντων, όπως προεκτέθηκε, η οποία ικανοποιεί πλήρως τις απαιτήσεις ασφαλούς και άνετης διαβίωσης σε ένα ήρεμο και αρμονικό περιβάλλον, που διασφαλίζει τη σταθερότητα και τη συνέχεια των συνθηκών ανάπτυξής του. Συγχρόνως με την ανάθεση της επιμέλειας του □, στους ανάδοχους γονείς, ήδη αιτούντες, ανατίθεται το έργο της εποπτείας αυτής στο δημοτικό βρεφοκομείο Θεσσαλονίκης «□». Κατ' ακολουθία όλων των ανωτέρω, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και ως ουσιαστικά βάσιμη και να ανατεθεί η επιμέλεια του ανήλικου □, στους ανάδοχους γονείς καθώς και να ανατεθεί η εποπτεία άσκησης της επιμέλειας στο δημοτικό βρεφοκομείο Θεσσαλονίκης «□», όπως ορίζεται ειδικότερα στο διατακτικό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΔΙΚΑΖΕΙ παρόντων των διαδίκων.

ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΙ την πρόσθετη παρέμβαση.

ΔΕΧΕΤΑΙ την αίτηση.

ΑΦΑΙΡΕΙ από το δημοτικό βρεφοκομείο Θεσσαλονίκης «□» το σύνολο της επιμέλειας του ανήλικου άρρενος τέκνου, □

ΑΝΑΘΕΤΕΙ το σύνολο της επιμέλειας του ανήλικου άρρενος τέκνου, □, στους ανάδοχους γονείς του, □, και □, την οποία θα ασκούν υπό την εποπτεία του δημοτικού βρεφοκομείου Θεσσαλονίκης «□».

ΚΡΙΘΗΚΕ, αποφασίσθηκε και δημοσιεύθηκε στη Θεσσαλονίκη, σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του, στις 5 Απριλίου 2013.

Η ΔΙΚΑΣΤΗΣ Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Κείμενο Απόφασης ΜΠρΠ257/2016

ΤΟ ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

ΕΚΟΥΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

Αποτελούμενο από το Δικαστή Κωνσταντίνο Ρήγα, Πρωτοδίκη, τον οποίο όρισε η Διευθύνουσα το Πρωτοδικείο Πατρών Πρόεδρος Πρωτοδικών, και από τη γραμματέα Κωνσταντίνα Καλλάη.

Συνεδρίασε, κεκλεισμένων των θυρών, στο ακροατήριό του στην Πάτρα την 10η Ιουνίου 2016, για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ των κατωτέρω:

Των αιτούντων: 1) ..., και 2) ..., κατοίκων Παραλίας Πατρών, επί της οδού ..., που παραστάθηκαν η πρώτη εξ αυτών διά και ο έτερος μετά της πληρεξουσίας δικηγόρου τους, Παρασκευής Καρτάνου.

Των καθ' ων η αίτηση: 1) ..., κατοίκου Πατρών, επί της οδού ..., και ήδη κρατουμένου στο Κατάστημα Κράτησης Πατρών, και 2) ..., κατοίκου Πατρών, επί της οδού ..., οι οποίοι εμφανίσθηκαν, αλλά δεν εκπροσωπήθηκαν από πληρεξούσιο δικηγόρο.

Οι αιτούντες ζητούν να γίνει δεκτή η από 17-5-2016 αίτησή τους, που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου τούτου με αριθμό εκθέσεως καταθέσεως δικογράφου 553/19-5-2016, προσδιορίσθηκε για την παρούσα δικάσιμο και ενεγράφη στο οικείο πινάκιο με αριθμό 51, οπότε εκφωνήθηκε και συζητήθηκε με τη σειρά της από το πινάκιο.

Κατά τη συζήτηση της υποθέσεως, η πληρεξούσια δικηγόρος των αιτούντων ανέπτυξε τους ισχυρισμούς της και ζήτησε να γίνουν δεκτά όσα αναφέρονται στα πρακτικά και στις έγγραφες προτάσεις που κατέθεσε επί της έδρας.

ΑΦΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Δυνάμει της ρυθμίσεως του άρθρου 1532 ΑΚ, αν είτε ο πατέρας ή η μητέρα παραβαίνουν τα καθήκοντα που τους επιβάλλει το λειτούργημα αυτών ως προς την επιμέλεια του προσώπου του ανήλικου τέκνου τους ή τη διοίκηση της περιουσίας αυτού είτε ασκούν τα καθήκοντά τους καταχρηστικά ή δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν σ' αυτά, το δικαστήριο μπορεί, είτε εφόσον το ζητήσουν ο έτερος γονέας, οι πλησιέστεροι συγγενείς του τέκνου ή ο εισαγγελέας είτε αυτεπαγγέλτως, να διατάξει οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο. Ο προδιαληφθείς εννοιολογικός διαχωρισμός των προεκτεθεισών περιπτώσεων της κακής ασκήσεως της γονικής μέριμνας αποβαίνει κατά κανόνα ανέφικτος, αφού οι εν λόγω περιπτώσεις αλληλοεπικαλύπτονται. Έτσι, η κατάχρηση της γονικής μέριμνας αποτελεί συγχρόνως παράβαση των καθηκόντων του γονέα, που επιβάλλονται απ' αυτήν. Παράβαση των καθηκόντων του γονέα συνιστά η πλημμελής εκπλήρωση αυτών με μέτρο το πνευματικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδό του. Καταχρηστική τυγχάνει η άσκηση του προαναφερθέντος λειτουργικού δικαιώματος, όταν γίνεται κατά τρόπο αντίθετο ή μη εναρμονιζόμενο προς το σκοπό αυτού, με συνέπεια να διακυβεύεται το συμφέρον του τέκνου. Η προμνημονευθείσα κατάχρηση εκδηλώνεται μέσω πράξεως ή παραλείψεως ασκήσεως των προειρημένων καθηκόντων, αλλά η κρίση περί της συνδρομής καταχρήσεως του λειτουργικού δικαιώματος της γονικής μέριμνας δεν πρέπει να στηρίζεται σε μεμονωμένες πράξεις ή παραλείψεις του δικαιούχου-υποχρέου, παρά σε μια εκτίμηση της συνολικής συμπεριφοράς του έναντι του τέκνου, εκτός αν ορισμένη πράξη ή παράλειψη είναι τόσο σοβαρή, ώστε να αρκεί, προκειμένου να θεμελιώσει γενική αρνητική κρίση. Απαιτείται λοιπόν να διαπιστωθούν από το δικαστήριο είτε η παράβαση του γονέως ή των γονέων και ότι αυτή επηρεάζει τη σωματική, ψυχική και ηθική διάπλαση

του τέκνου είτε τα περιστατικά που καθιστούν καταχρηστική την άσκηση της γονικής μέριμνας είτε οι λόγοι της αδυναμίας ασκήσεώς της. Το δικαστήριο δύναται τότε ιδίως είτε να αφαιρέσει από τον ένα γονέα την άσκηση της γονικής μέριμνας ολικώς ή μερικώς και να την αναθέσει αποκλειστικά στον άλλο γονέα είτε να αναθέσει την πραγματική φροντίδα του τέκνου ή και την επιμέλεια αυτού ολικώς ή μερικώς σε τρίτον είτε να διορίσει επίτροπο. Η αφαίρεση του συνόλου της επιμέλειας του προσώπου του τέκνου και η ανάθεσή της σε τρίτο διατάσσονται σύμφωνα με τη ρύθμιση του άρθρου 1533§1 ΑΚ, όταν έτερα μέτρα στερούνται αποτελέσματος ή κρίνεται ότι δεν επαρκούν, προκειμένου να αποτραπεί κίνδυνος ως προς τη σωματική, ψυχική ή πνευματική υγεία του τέκνου. Το δικαστήριο ορίζει επιπροσθέτως, δυνάμει της διατάξεως του άρθρου 1533§2 ΑΚ, την έκταση της ασκήσεως της γονικής μέριμνας που παραχωρεί στον τρίτο και τους όρους αυτής. Η ανάθεσή της προς τρίτον, κατόπιν, στηριζόμενου σε βεβαίωση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας, ελέγχου του ήθους, των βιοτικών συνθηκών και εν γένει της καταλληλότητάς του, που συνιστούν στοιχεία απαραίτητα για την ομαλή πνευματική και ψυχοσωματική ανάπτυξη του τέκνου, γίνεται, σύμφωνα με τη ρύθμιση του άρθρου 1533§3 ΑΚ, σε κατάλληλη οικογένεια, κατά προτίμηση συγγενική (ανάδοχη οικογένεια), οπότε εφαρμόζονται οι διατάξεις κυρίως των άρθρων 1655 επ. ΑΚ και του π.δ. 86/2009 περί της αναδοχής ανηλίκου. Αν αυτό δεν είναι δυνατό, η εν θέματι ανάθεση πραγματοποιείται προς κατάλληλο ίδρυμα. Η λήψη οποιουδήποτε μέτρου από το δικαστήριο εντός του ανωτέρω πεδίου διαπνέεται από την αρχή της προσφορότητας, δηλαδή της καταλληλότητας του μέτρου αναφορικά με την αποτροπή του κινδύνου που προκαλεί η κακή άσκηση της γονικής μέριμνας, προς την οποία αρχή συνάπτεται αυτή της *stricto sensu* αναλογικότητας, ήτοι της αναλογίας του συγκεκριμένου μέτρου με τον επιδιωκόμενο σκοπό και της ελάχιστης δυνατής επεμβάσεως στη σχέση

γονέων και τέκνου. Τέτοια μέτρα μπορούν να αποτελέσουν ενδεικτικά, πέραν των προπαρατεθέντων, η διάσπαση του περιεχομένου της επιμέλειας, η άδεια του δικαστηρίου πριν από οποιαδήποτε σημαντική ενέργεια, η προηγούμενη από κάθε ενέργεια συμβουλή τρίτου προσώπου και η ανακοίνωση προς κάποιον τρίτο μελλοντικών ενεργειών. Ο προδιαληφθείς κίνδυνος, για την αποτροπή του οποίου διατάσσεται η αφαίρεση του συνόλου της επιμέλειας, εξειδικεύεται σε ορισμένες καταστάσεις, που συνιστούν εκδηλώσεις του όλου φάσματος της υγείας του ανήλικου τέκνου, και απαιτείται να τυγχάνει άμεσος και συγκεκριμένος, ώστε να καθίστανται βάσιμες η επέλευσή του και η εντεύθεν βλάβη της σωματικής, ψυχικής και πνευματικής υγείας του τέκνου. Το δικαστήριο πρέπει μάλιστα, δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 1511§2 και 1664 εδ.α ΑΚ, να λαμβάνει πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του τέκνου, όταν αποφασίζει την ανάθεση της γονικής μέριμνας, τον τρόπο της ασκήσεως αυτής ή την ανάθεση της πραγματικής φροντίδας του ανηλίκου σε τρίτον. Το προειρημένο συμφέρον αποτελεί αόριστη νομική έννοια με αξιολογικό περιεχόμενο, που το δικαστήριο αντλεί από την κοινωνική πείρα και την κοινή συνείδηση επί τη βάσει αντικειμενικών αξιολογικών στοιχείων και περιστάσεων [βλ. ΑΠ 577/2014, ΤΝΠ ΔΣΑ, ΑΠ 99/2014, ΧρΙΔ 2014, 428, ΑΠ 896/2007, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 834/1996, ΕΕΝ 1997, 107, Κ. Ρήγα, Αναδοχή Ανηλίκου, στις Αγωγές και Αιτήσεις Αστικού Δικαίου (επιμ. Ι. Καράκωστας), 2010, σ. 372 επ.].

Διά της υπό κρίση αιτήσεως, σύμφωνα με την προσήκουσα εκτίμηση του δικογράφου αυτής, οι αιτούντες ζητούν, ένεκα των εκτιθέμενων στην ένδικη αίτηση λόγων, αφενός να αφαιρεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας των εκεί μνημονευόμενων τριών ανήλικων τέκνων, συνήθως διαμενόντων στην Πάτρα, από τους καθ' ων η αίτηση γονείς των τελευταίων, εξαιτίας

των περιγραφόμενων στην υπό κρίση αίτηση παραβάσεως των καθηκόντων που τους επιβάλλει το λειτούργημα αυτών για την επιμέλεια του προσώπου των ανήλικων τέκνων τους και αδυναμίας των καθ' ων να ανταποκριθούν σ' αυτά, και αφετέρου να ανατεθεί στους αιτούντες ως ανάδοχους γονείς η άσκηση της γονικής μέριμνας των περί ων ο λόγος τέκνων, άλλως η επιμέλεια του προσώπου των τελευταίων και η εκπροσώπησή τους, όπως επίσης να καταδικασθούν οι καθ' ων στη δικαστική δαπάνη των αιτούντων.

Η υπό κρίση αίτηση συστάσεως δικαστικής αναδοχής ανηλίκων παραδεκτώς φέρεται προς συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου, το οποίο τυγχάνει καθ' ύλην και κατά τόπον αρμόδιο (ά. 740§1, 748§§3,4 ΚΠολΔ και αναλογία από το ά. 796§1εδ.α του ίδιου κώδικα), προκειμένου να εκδικασθεί με την αρμόζουσα διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας (ά. 739 επ. ΚΠολΔ και 121 ΕισΝΑΚ), δοθέντος ότι έχει τηρηθεί η νόμιμη προδικασία μέσω της νομότυπης και εμπρόθεσμης επιδόσεως αφενός ακριβούς αντιγράφου της υπό κρίση αιτήσεως με ορισμό δικασίμου προς γνώση της συζητήσεως της αιτήσεως τόσο στον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών Πατρών (ά. 741, 122 επ. ΚΠολΔ και αναλογία από τα ά. 748§§2,4 και 796§1εδ.α του αυτού κώδικα, βλ. την προσκομιζόμενη μετ' επικλήσεως υπ' αριθμόν 1.902B'/2-6-2016 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελητή του Πρωτοδικείου Πατρών ...) όσο και στη Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος ως αρμόδια κοινωνική υπηρεσία των ρυθμίσεων των άρθρων 1533§3εδ.α και 1664εδ.γ ΑΚ (ά. 796§3, 741 και 122 επ. ΚΠολΔ, βλ. την προσκομιζόμενη μετ' επικλήσεως υπ' αριθμόν 1.903B'/2-6-2016 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελητή του Πρωτοδικείου Πατρών ...) και αφετέρου ακριβούς αντιγράφου της υπό κρίση αιτήσεως με ορισμό δικασίμου και κλήση στη συζήτηση της αιτήσεως προς τους καθ' ων (ά. 748, 741 και 122

επ. ΚΠολΔ, βλ. τις προσκομιζόμενες μετ' επικλήσεως με αριθμούς 1.901B'/2-6-2016 και 1.904B'/2-6-2016 εκθέσεις επιδόσεως του δικαστικού επιμελητή του Πρωτοδικείου Πατρών ...), οι οποίοι κατέστησαν ως εκ τούτου διάδικοι και εμφανίσθηκαν στην παρούσα δικάσιμο, αλλά δεν εκπροσωπήθηκαν σ' αυτήν από πληρεξούσιο δικηγόρο, με συνέπεια να είναι δικονομικώς απόντες και να δικάζονται ερήμην (ά. 741, 94 και 271§§1,2εδ.α ΚΠολΔ). Το Δικαστήριο απαιτείται εντούτοις να προχωρήσει στη συζήτηση της υποθέσεως σαν να παρίσταντο όλοι οι διάδικοι (ά. 754 ΚΠολΔ).

Η υπό κρίση αίτηση τυγχάνει επιπροσθέτως νόμιμη, ερειδόμενη στις διατάξεις των άρθρων 1510, 1511§2, 1518, 1532, 1533, 1655 επ. ΑΚ, 1 επ. π.δ. 86/2009 και 176 ΚΠολΔ. Πρέπει επομένως να εξετασθεί περαιτέρω ως προς την ουσιαστική της βασιμότητα, κεκλεισμένων των θυρών του Δικαστηρίου τούτου, όπερ διατάχθηκε αυτεπαγγέλτως, διότι συντρέχουν, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις των άρθρων 93§2 του Συντάγματος και 114 ΚΠολΔ, ειδικοί λόγοι προστασίας της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής των διαδίκων (βλ. ΑΠ 1971/2008, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ), ενώ έχει συνταχθεί η απαιτούμενη έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας (ά. 1533§3εδ.α, 1664εδ.γ ΑΚ και 19§4 Ν. 2521/1997).

Από την εκτίμηση της ένορκης καταθέσεως της μάρτυρος των αιτούντων και της ανωμοτί εξετάσεως των καθ' ων η αίτηση ως διαδίκων (ά. 744, 741 και 415 επ. ΚΠολΔ), οι οποίες περιλαμβάνονται στα ταυτάριθμα προς την παρούσα απόφαση πρακτικά δημόσιας συνεδριάσεως του Δικαστηρίου τούτου, απ' όλα τα νομίμως προσκομιζόμενα μετ' επικλήσεως εκ μέρους των αιτούντων έγγραφα, είτε προς άμεση απόδειξη είτε για τη συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων (ά. 336§3, 339, 432 επ., 741 και 759 ΚΠολΔ), ορισμένα εκ των οποίων εγγράφων μνημονεύονται ειδικώς κατωτέρω, χωρίς να παραλείπεται κάποιο κατά την ουσιαστική κρίση της ένδικης

υποθέσεως, και μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται τα περιεχόμενα στο σχετικό υπ' αριθμόν 247/2016 φάκελο της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Πατρών, που διαβιβάστηκε προς το Δικαστήριο αυτό διά της υπ' αριθμόν 120/6-6-2016 πράξεως της Προέδρου Πρωτοδικών Πατρών □□□ (ά. 232 ΚΠολΔ), καθώς και από τα διδάγματα της κοινής πείρας, τα οποία λαμβάνονται υπόψη και αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο (ά. 336§4 ΚΠολΔ), αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Από τον πολιτικό γάμο, ο οποίος τελέστηκε κατά το έτος 2006 μεταξύ των καθ' ων η υπό κρίση αίτηση, δηλαδή του γεννηθέντος κατά την 9-5-1980 ... και της ηλικίας σήμερα 30 ετών ..., αυτοί έχουν αποκτήσει τρία γεννηθέντα κατά τις 20-10-2006, 24-2-2008 και 6-9-2010 τέκνα, την ..., τον ... και τη ..., ηλικίας ήδη 10, 8 και 6 περίπου ετών αντιστοίχως (βλ. το υπ' αριθμόν πρωτοκόλλου 67.233/10-6-2016 πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης). Δυνάμει ωστόσο της υπ' αριθμόν 533/17-6-2014 αποφάσεως του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Πατρών, ο προδιαληφθείς πατέρας των προειρημένων ανηλίκων καταδικάστηκε σε συνολική ποινή καθείρξεως δώδεκα (12) ετών και χρηματική ποινή 100.000 ευρώ, για την τέλεση των αξιόποινων πράξεων της εντάξεως σε εγκληματική οργάνωση και της διακινήσεως ναρκωτικών ουσιών, υπό τις μορφές της αγοράς, της κατοχής και της πωλήσεώς τους, κατ' εξακολούθηση, και κρατείται, προς έκτιση της προαναφερθείσας στερητικής της ελευθερίας αυτού ποινής, από την 17-6-2014 στο Κατάστημα Κράτησης Πατρών (βλ. το από 15-1-2015 πιστοποιητικό της Γραμματέως του Καταστήματος Κράτησης Πατρών περί της εκεί κρατήσεως του πρώτου των καθ' ων η υπό κρίση αίτηση). Οι καθ' ων η ένδικη αίτηση είναι επίσης άνεργοι και μακροχρόνια τοξικομανείς, προβαίνοντας, ήδη πριν από τον προμνημονευθέντα γάμο αυτών, στην αγορά, την κατοχή και τη συστηματική χρήση ναρκωτικών ουσιών, ακόμη μάλιστα και ενώπιον των προδιαληφθέντων τέκνων τους. Τα

προπαρατεθέντα είχαν ως συνέπεια ότι τα προειρημένα ανήλικα τέκνα των καθ' ων η υπό κρίση αίτηση διαβιούσαν στην ευρισκόμενη στην Πάτρα, επί της οδού Μυκηνών αρ. 93, οικογενειακή στέγη υπό συνθήκες ακατάλληλες για την ομαλή σωματική και ψυχοπνευματική τους ανάπτυξη και επικίνδυνες ως προς την υγεία αυτών, δοθέντος ότι γίνεται εκεί χρήση ναρκωτικών ουσιών τόσο από τους γονείς τους όσο και από άλλα άτομα. Τα εν λόγω τέκνα παρουσίαζαν επιπλέον εικόνα παραμελήσεως αναφορικά με την υγεία, τη διατροφή, την υγιεινή, την ένδυση, την ψυχαγωγία και τη σχολική τους φοίτηση. Ο προπεριγραφείς κίνδυνος για τη σωματική, ψυχική και πνευματική υγεία και ανάπτυξη των παραπάνω τέκνων τυγχάνει άμεσος, σοβαρός και συγκεκριμένος, ώστε να καθίσταται βάσιμη η εντεύθεν βλάβη τους. Οι καθ' ων η ένδικη αίτηση ανέθεσαν ως εκ τούτου, μέσω του από 21-8-2015 ιδιωτικού τους συμφωνητικού με τη μητέρα του πρώτου εξ αυτών, ..., κάτοικο Πατρών, επί της οδού ..., στην τελευταία την πραγματική φροντίδα των προμνημονευθέντων ανήλικων τέκνων.

Επειδή εντούτοις η ηλικίας 55 ετών προδιαληφθείσα πατρική γιαγιά και πλησιέστερη μετά τους γονείς συγγενής των ανήλικων τέκνων των καθ' ων διατηρεί μαζί με το σύζυγο αυτής επιχείρηση καφενείου, δεν μπορεί ούτε έχει την οικονομική δυνατότητα να ανταποκριθεί εξ ολοκλήρου στην προειρημένη πραγματική τους φροντίδα, με αποτέλεσμα να συμβάλλουν σ' αυτήν οι αιτούντες, ήτοι αφενός η ..., χήρα ..., το ..., που είναι αδελφή της προαναφερθείσας γιαγιάς των περί ων ο λόγος ανηλίκων και άρα θεία του πρώτου των καθ' ων, και αφετέρου ο υιός της πρώτης αιτούσας και πρώτος εξάδελφος του πρώτου των καθ' ων, Από τον Αύγουστο του 2015, τα προμνημονευθέντα ανήλικα τέκνα των καθ' ων διαμένουν λοιπόν μαζί με τους προειρημένους αιτούντες και πλησιέστερους μετά τους γονείς και τους ανωτέρω παππού και γιαγιά της πατρικής γραμμής συγγενείς τους

στην κείμενη στην Παραλία Πατρών, επί της οδού ..., νεόδμητη και ευρύχωρη μονοκατοικία με αυλή, κυριότητας της πρώτης των αιτούντων και έτους κατασκευής 2010, όπου τα προαναφερθέντα ανήλικα τέκνα διαθέτουν δικό τους δωμάτιο, χώρους μελέτης και παιχνιδιού. Φοιτούν πλέον ανελλιπώς στο ...ο Δημοτικό Σχολείο Παραλίας, ενώ τα δύο μεγαλύτερα εξ αυτών, δηλαδή η ... και ο ..., παρακολουθούν φροντιστηριακά μαθήματα αγγλικών και κιθάρας, συμμετέχοντας επιπροσθέτως σε εξωσχολικές δραστηριότητες, όπως είναι ο χορός, τα εικαστικά και το κατηχητικό. Η γεννηθείσα κατά την 19-4-1956, συνταξιούχος του Ι.Κ.Α. και χήρα πρώτη αιτούσα, η οποία έχει, εκτός του δευτέρου των αιτούντων, μία επίσης ενήλικη θυγατέρα, δηλαδή την ενόρκως εξετασθείσα ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου ως μάρτυρα, ..., έχει αναλάβει, πέραν της προμημονευθείσας παροχής στέγης, τη διατροφή, την περιποίηση και τη φροντίδα των ως άνω ανήλικων τέκνων των καθ' ων, ενώ ο γεννηθείς κατά την 30-10-1978, υποδιευθυντής στο Γυμνάσιο ... ως καθηγητής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με σπουδές στην κοινωνιολογία, τη φιλοσοφία και τη βιοηθική, και άγαμος δεύτερος αιτών ασχολείται με την υποστήριξή τους στα μαθήματα και στις εξωσχολικές δραστηριότητες, με συνέπεια να είναι πλέον άριστοι μαθητές, τη διαπαιδαγώγηση, την ψυχαγωγία και την καλλιέργεια αυτών. Οι αιτούντες, οι οποίοι έχουν ήδη αναλάβει de facto την πραγματική φροντίδα των προειρημένων ανήλικων τέκνων με υπευθυνότητα, επιθυμούν να εξακολουθήσουν να διαμένουν μαζί τους αυτά, τα οποία αγαπούν ιδιαίτερα και θέλουν να συνεχίσουν να φροντίζουν. Τα ανωτέρω ανήλικα τέκνα έχουν μάλιστα προσαρμοσθεί ομαλά στο προπεριγραφέν κατάλληλο για την υγεία, τη σωματική, ψυχική και ηθική τους διάπλαση περιβάλλον σταθερότητας, ηρεμίας, αγάπης, κατανόησης, τρυφερότητας και φροντίδας, που έχουν διαμορφώσει οι συγγενείς αυτών αιτούντες, και η προοπτική της ομαλής ψυχοσωματικής ωριμάνσεως και της πνευματικής

αναπτύξεως των εν λόγω ανηλίκων διαφαίνεται εντός του πλαισίου αυτού θετική, διότι έχουν ήδη αποκτήσει σειρά στη ζωή και στη σχολική τους απόδοση. Οι αιτούντες διαθέτουν άλλωστε πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, καλή ψυχική, διανοητική και σωματική υγεία, ενώ δεν πάσχουν από χρόνια μεταδοτικά νοσήματα. Δεν έχουν καταδικασθεί ούτε εκκρεμεί εις βάρος αυτών ποινική δίωξη ως προς τα αδικήματα που επιφέρουν, δυνάμει του άρθρου 1537 ΑΚ, την έκπτωση από τη γονική μέριμνα ή τιμωρούνται διά της νομοθεσίας περί ναρκωτικών, εμπορίας ανθρώπων και οργάνων. Οι αιτούντες διαθέτουν επίσης, ενόψει των προεκτεθέντων και των εκκαθαριστικών τους σημειωμάτων για το φορολογικό έτος 2014, τη δυνατότητα να καλύψουν τις βασικές δαπάνες διατροφής, μορφώσεως και ιατρικής περιθάλψεως των προδιαληφθέντων ανήλικων τέκνων, έχοντας επαρκείς προς τούτο οικονομικούς πόρους και καταβάλλοντας προσωπική φροντίδα. Οι καθ' ων η υπό κρίση αίτηση παρέβαιναν, επί τη βάσει των προαναφερθέντων, συστηματικώς τα καθήκοντα που τους επιβάλλει το λειτούργημα αυτών ως προς την επιμέλεια του προσώπου των προμνημονευθέντων τριών ανήλικων τέκνων τους, ήτοι της □□, του □□ και της □□, και αδυνατούν να ανταποκριθούν στα προμνημονευθέντα καθήκοντα, με συνέπεια να συντρέχει κακή εκ μέρους των καθ' ων η αίτηση άσκηση της γονικής μέριμνας αυτών επί των προειρημένων ανήλικων τέκνων τους. Ήρα, οι συνθήκες διαβιώσεως αυτών με τους γονείς τους δεν τυγχάνουν κατάλληλες για την ομαλή ψυχοσωματική και πνευματική τους ανάπτυξη και αυτοί δε δύνανται να ασκήσουν την επιμέλεια των κοινών ανήλικων τέκνων τους, δίχως να υπάρξει κίνδυνος άμεσης και σοβαρής βλάβης σε όλο το φάσμα της σωματικής, ψυχικής και πνευματικής υγείας των ανηλίκων. Το αληθινό συμφέρον των ως άνω ανήλικων τέκνων επιβάλλει συνεπώς να αφαιρεθεί εξ ολοκλήρου από τους προδιαληφθέντες γονείς αυτών η άσκηση της επιμέλειας του προσώπου τους, χωρίς όμως να κρίνεται αναγκαία η αφαίρεση από τους καθ' ων της

ασκήσεως του υπόλοιπου περιεχομένου της γονικής μέριμνας αυτών επί των προαναφερθέντων ανήλικων τέκνων τους. Το έργο της αναδοχής ανηλίκου, η οποία μπορεί, σε περίπτωση κακής ασκήσεως της γονικής μέριμνας, να περιλαμβάνει την άσκηση της επιμέλειας του προσώπου του τέκνου, ανατίθεται εξάλλου σε οικογένεια, κατά κανόνα συγγενική, αποτελούμενη από συζύγους με ή δίχως παιδιά ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, σε μεμονωμένο άτομο με ή χωρίς τέκνα.

Επειδή λοιπόν αφενός οι αιτούντες συνιστούν, σύμφωνα με τα προμνημονευθέντα, τους πλησιέστερους συγγενείς των ανωτέρω ανήλικων τέκνων, οι οποίοι δύνανται να αναλάβουν την πραγματική φροντίδα αυτών, και αφετέρου οι αιτούντες δε συνδέονται με συζυγικό δεσμό, αλλά είναι μεταξύ τους εξ αίματος συγγενείς πρώτου βαθμού σε ευθεία γραμμή, η αφαιρούμενη από τους καθ' ων άσκηση της επιμέλειας των προειρημένων ανήλικων τέκνων αυτών πρέπει να ανατεθεί στο δεύτερο των αιτούντων, ο οποίος αφενός πληροί, σε αντιδιαστολή με την ηλικίας 60 ετών πρώτη αιτούσα μητέρα του, τα όρια και τη διαφορά ηλικίας από το σύνολο των προδιαληφθέντων υπό αναδοχή τέκνων, σύμφωνα με τις αναλόγως εφαρμοζόμενες εν προκειμένω σχετικές διατάξεις της υιοθεσίας (ά. 1 π.δ. 86/2009 σε συνδ. προς τα ά. 1543 και 1544 ΑΚ), αφού είναι 37 ετών και μεγαλύτερος αυτών τουλάχιστον κατά δεκαοκτώ χρόνια, αλλά όχι περισσότερο από πενήντα χρόνια, όπως συμβαίνει αντιθέτως με την πρώτη των αιτούντων σε σχέση προς τα δύο μικρότερα των υπό αναδοχή τέκνων, και αφετέρου τυγχάνει, επί τη βάση των προπαρατεθέντων και των από 29-1-2016 και 18-4-2016 εκθέσεων κοινωνικής έρευνας της κοινωνικής λειτουργού, της ομάδας προστασίας ανηλίκων του τμήματος κοινωνικής πρόνοιας του Δήμου Πατρέων, ..., κατάλληλος από πλευράς ηλικίας, ωριμότητας, ήθους, πνευματικού επιπέδου και βιοτικών συνθηκών να ορισθεί ανάδοχος των περιών ο λόγος

τριών ανήλικων τέκνων, διότι τούτο επιβάλλεται από το συμφέρον αυτών, δοθέντος ότι παρέχει τα εχέγγυα ως προς τη σωστή ανατροφή, επίβλεψη, διαπαιδαγώγηση, εκπαίδευση και εν γένει ομαλή ψυχοσωματική τους ανάπτυξη, υποβοηθούμενος ωστόσο στο προπεριγραφέν έργο αυτού από την πρώτη αιτούσα μητέρα του, ώστε αφενός τα προαναφερθέντα ανήλικα τέκνα να εξακολουθήσουν να διαμένουν μαζί με τους αιτούντες στην ανωτέρω οικία της πρώτης εξ αυτών και εντός του διαμορφωθέντος εκ μέρους τους προπεριγραφέντος υγιούς περιβάλλοντος και αφετέρου οι αιτούντες να συνεχίσουν να τα φροντίζουν με τον προεκτεθέντα τρόπο. Τα προειρημένα συνομολογούνται μάλιστα πλήρως από τους καθ' ων στην ανωμοτί εξέταση αυτών ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου. Ενόψει των προμνημονευθέντων, κατέστη επιπροσθέτως άνευ αντικειμένου η υποχρεωτική επικοινωνία του δικάζοντος Δικαστηρίου με τα ως άνω τρία ανήλικα τέκνα των καθ' ων, προκειμένου τα τελευταία να εκφραστούν σχετικά και να ληφθεί υπόψη η γνώμη τους (ά. 1664εδ.β ΑΚ, 612 ΚΠολΔ και αναλογία από το ά. 796§4 του ίδιου κώδικα, όπως έχουν μετά το Ν. 4335/2015). Ένεκα της προπεριγραφείσας καταστάσεως των καθ' ων και προς το σκοπό της αποτροπής του προδιαληφθέντος άμεσου και σοβαρού κινδύνου που προκαλεί σε όλο το φάσμα της υγείας των προαναφερθέντων τριών ανήλικων τέκνων αυτών η εκ μέρους τους κακή άσκηση της γονικής μέριμνας, δεν αρκεί, για την αποφυγή του κινδύνου σωματικής, πνευματικής και ψυχικής υγείας των προμνημονευθέντων ανήλικων τέκνων, η επιβολή από το Δικαστήριο τούτο έτερων ηπιότερων μέτρων, όπως είναι τα εκτιθέμενα στη μείζονα σκέψη της παρούσας αποφάσεως, τα οποία θα παρέμεναν, εξαιτίας ακριβώς του προειρημένου εγκλεισμού του πρώτου των καθ' ων σε σωφρονιστικό κατάστημα και της τοξικομανίας αμφοτέρων, αναποτελεσματικά. Κατ' ακολουθίαν των προπαρατεθέντων, πρέπει η υπό κρίση αίτηση να γίνει εν μέρει δεκτή και ως ουσία βάσιμη, να αφαιρεθεί εξ ολοκλήρου από τους καθ' ων η αίτηση

η άσκηση της επιμέλειας των τριών ανήλικων τέκνων τους, ήτοι της ..., του ... και της ..., και να ανατεθεί η άσκηση της επιμέλειας του προσώπου αυτών στο δεύτερο των αιτούντων ως ανάδοχο γονέα τους, υποβοηθούμενο στο έργο αυτό από την πρώτη αιτούσα μητέρα του. Απαιτείται επίσης, ενόψει της φύσεως της υπό κρίση υποθέσεως ως μη γνήσιας της εκουσίας δικαιοδοσίας και σύμφωνα με τα ειδικότερα προβλεπόμενα στο διατακτικό της παρούσας αποφάσεως, να ορισθεί παράβολο ερημοδικίας για την περίπτωση που οι ερημοδικασθέντες καθ' ων ασκήσουν κατ' αυτής ανακοπή ερημοδικίας (ά. 501, 502§1, 505§2 και 741 ΚΠολΔ). Μέρος των δικαστικών εξόδων των αιτούντων πρέπει επιπλέον, κατ' εφαρμογήν των καταλληλότερων *in concreto*, εν συγκρίσει προς την αφορώσα τις γνήσιες υποθέσεις της εκουσίας δικαιοδοσίας ρύθμιση του άρθρου 746 ΚΠολΔ, διατάξεων των άρθρων 176 επ. (σε συνδ. με το ά. 741) ΚΠολΔ ως διεπυσών τις υπαγόμενες στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία διαφορές, να επιβληθεί εις βάρος των καθ' ων η αίτηση ένεκα της εν μέρει νίκης και ήττας των διαδίκων και ανάλογα με την έκτασή τους (ά. 178§1, 189, 190 και 191 ΚΠολΔ), όπως ορίζεται πιο συγκεκριμένα στο διατακτικό. Το διατακτικό της παρούσας αποφάσεως απαιτείται επιπροσθέτως να καταχωρισθεί, σύμφωνα με τη ρύθμιση του άρθρου 776 ΚΠολΔ, στο ειδικό βιβλίο, το οποίο τηρείται για το σκοπό αυτό στη Γραμματεία του Δικαστηρίου τούτου. Επιμελεία της Γραμματέως του Δικαστηρίου αυτού πρέπει επιπροσθέτως να επιδοθεί προς αναγγελία, εντός τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευσή της, η προκείμενη απόφαση στη Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος ως αρμόδια κοινωνική υπηρεσία (ά. 6§4εδ.δ π.δ. 86/2009).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΔΙΚΑΖΕΙ ερήμην των καθ' ων η αίτηση.

ΟΡΙΖΕΙ το νόμιμο παράβολο ερημοδικίας για την περίπτωση της ασκήσεως εκ μέρους των καθ' ων η αίτηση ανακοπής ερημοδικίας στο ποσό των εκατόν πενήντα (150) ευρώ.

ΔΕΧΕΤΑΙ εν μέρει την αίτηση.

ΑΦΑΙΡΕΙ από τους καθ' ων η αίτηση, ..., κάτοικο Πατρών, επί της οδού ..., και ήδη κρατούμενο στο Κατάστημα Κράτησης Πατρών, και ..., σύζυγο ..., το γένος ..., κάτοικο Πατρών, επί της οδού ..., την άσκηση του συνόλου της επιμέλειας των γεννηθέντων κατά τις 20-10-2006, 24-2-2008 και 6-9-2010 αντιστοίχως τριών ανήλικων τέκνων τους, δηλαδή της ..., του ... και της ...

ΑΝΑΘΕΤΕΙ την άσκηση του συνόλου της επιμέλειας των προδιαληφθέντων τριών ανηλικών στο δεύτερο αιτούντα, ..., κάτοικο Παραλίας Πατρών, επί της οδού ..., ως ανάδοχο γονέα αυτών.

ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΙ τους καθ' ων η αίτηση στην καταβολή μέρους των δικαστικών εξόδων των αιτούντων, τα οποία ορίζει στο ποσό των διακοσίων πενήντα (250) ευρώ.

ΔΙΑΤΑΣΣΕΙ με επιμέλεια της Γραμματέως του Δικαστηρίου τούτου την καταχώριση του διατακτικού της παρούσας αποφάσεως στο ειδικό βιβλίο, το οποίο τηρείται για το σκοπό αυτό στη Γραμματεία του Δικαστηρίου.

ΔΙΑΤΑΣΣΕΙ με επιμέλεια της Γραμματέως του Δικαστηρίου τούτου την επίδοση, εντός τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση αυτής, της προκείμενης αποφάσεως στη Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος ως αρμόδια κοινωνική υπηρεσία.

Κρίθηκε, αποφασίσθηκε και δημοσιεύθηκε σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στην Πάτρα, την 22-6-2016, δίχως να παρευρίσκονται οι διάδικοι και η πληρεξούσια δικηγόρος των αιτούντων.

Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ